

รายงานการวิจัย

การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัด
เพชรบูรณ์

กนิฐา แสงกระจ่าง

สาขาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2561

รายงานการวิจัย

การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

กนิฐา แสงกระจ่าง

สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทุนอุดหนุนโดย งบประมาณแผ่นดิน
ที่พิจารณาโดยผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัย
แห่งชาติ
ประจำปีงบประมาณ 2561

ชื่องานวิจัย	การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์
ผู้วิจัย	กนิฐา แสงกระจ่าง สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ปีที่เสร็จ	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาบริบทชนิดของอาหารพื้นบ้านจำนวน 10 ชนิดในจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อหาความพึงพอใจของผู้ใช้ ภายหลังการทดลองใช้สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน กลุ่มสังเคราะห์รูปแบบ จำนวน 30 คน และกลุ่มผู้ใช้ จำนวน 100 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการพัฒนารูปแบบกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับรูปแบบการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ 2) ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้าน พบว่า ประสิทธิภาพของสื่อที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ ภายหลังการทดลองใช้การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ มีความพึงพอใจร้อยละ 88.39

คำสำคัญ : อินโฟกราฟิก อาหารพื้นบ้าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ระเบียบวิธีวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.6 ประโยชน์ของผลการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 ความหมายของอินโฟกราฟิก	6
2.2 หลักการออกแบบอินโฟกราฟิก	7
2.3 หลักการออกแบบ	8
2.4 การสร้างอินโฟกราฟิกให้มีประสิทธิภาพ	10
2.5 ประโยชน์และของอินโฟกราฟิก	13
2.6 อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์	14
2.7 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี อาหารในประเทศไทย	15
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	20

3.1 ระยะที่ 1	22
3.2 ระยะที่ 2	23
3.3 ระยะที่ 3	23
3.5 การกำหนดประชากร และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	25
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลของการวิจัย	29
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	30
4.2 ผลการสังเคราะห์สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้าน จังหวัดเพชรบูรณ์	59
4.3 ผลการออกแบบและพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์	61
4.4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์	78
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	79
5.1 สรุปผลการวิจัย	80
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	83
5.3 ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	89

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ปัจจัยแวดล้อมและความสามารถในการแข่งขันปัจจุบันของไทย โดยสถาบันการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่สำคัญของโลกทั้งสถาบันการจัดการนานาชาติและการประชุมเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum : WEF) มีข้อสรุปตรงกันว่า ประเทศไทยยังมีความอ่อนแอด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยตัวชี้วัดหลักด้านการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาการลงทุน ในโครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวนบุคลากรทางการวิจัยและพัฒนา จำนวนสิทธิบัตรและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ยังเป็นข้อจำกัดต่อการนำองค์ความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้นับสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศโดยรวม นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ภายใต้ระบบวิจัยของไทยยังขาดการบูรณาการในการทำงานระหว่างกัน รวมทั้งขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเชื่อมโยงการวิจัยระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และการจัดการความเสี่ยง ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนาในเชิงพาณิชย์ยังไม่ชัดเจนจึงควรมีการสนับสนุนรูปแบบและสื่อการเรียนการสอน สร้างความตระหนักของประชาชนให้เรียนรู้ คิด และทำอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เปิดโอกาสให้เข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึง (จุลเรขา วิทยายุทธกุล: 2554) ดังนั้น การวางรากฐานคนให้มีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อที่จะเป็นผู้มีความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในระดับโลกต่อไป จึงเป็นวาระเร่งด่วนในการพัฒนาประเทศ

ในปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว คอมพิวเตอร์และระบบการสื่อสารโลกออนไลน์เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง มีการนำมาใช้งานกันอย่างแพร่หลายทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน การดำเนินงาน และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันประกอบกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารโทรคมนาคมมีความก้าวหน้ามาก ทำให้ข้อมูลข่าวสารเกิดการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วเข้าสู่ยุคสังคมสารสนเทศ และการสื่อสารอย่างไร้ขีดจำกัดก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน ในยุคที่มีข้อมูลข่าวสารมากมายจนไม่มีเวลาเพียงพอที่จะบริโภคข้อมูลเหล่านั้นได้ทั้งหมด สื่ออินโฟกราฟิกและอินโฟกราฟิกแอนิเมชัน จึงเข้ามามีบทบาทช่วยทำให้สามารถบริโภคข้อมูลได้ง่ายและเร็วขึ้น อินโฟกราฟิก เป็นศาสตร์และศิลป์แห่งการสื่อสารเป็นการนำข้อมูลที่มีความซับซ้อนมาจัดกระทำให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นโดยใช้ภาพกราฟิกที่สวยงามเป็นตัวช่วย อินโฟกราฟิกเป็นสื่อที่นำเสนอข้อมูลด้วยภาพ ตัวเลข หรือความรู้ใช้แสดงข้อมูลที่ซับซ้อน ซึ่งจะต้องมีการอธิบายอย่างรวดเร็วและชัดเจน เช่น สัญลักษณ์ในแผนที่ เป็นต้น อินโฟกราฟิก (Infographics) หมายถึง การนำข้อมูลหรือความรู้มาสรุปเป็นสารสนเทศในลักษณะของข้อมูลและกราฟที่อาจเป็นลายเส้น สัญลักษณ์ กราฟ แผนภูมิ ไดอะแกรม แผนที่ ฯลฯ ที่ออกแบบเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว เข้าใจง่ายในเวลารวดเร็วและชัดเจน อินโฟกราฟิกแอนิเมชัน (Infographic animation) หมายถึง การออกแบบภาพ ในรูปแบบเคลื่อนไหว ดูแล้วเข้าใจง่ายในเวลารวดเร็ว และชัดเจน สามารถสื่อให้ผู้ชมเข้าใจ

และในรายงานผลการศึกษาของ พัทธรา วาณิชวดีน (2558) พบว่า อินโฟกราฟิกสามารถช่วยเพิ่มความเข้าใจ ความน่าสนใจและการจดจำให้มากยิ่งขึ้นถึงร้อยละ 94.99 ของกลุ่มตัวอย่าง และมีผลความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดด้วยค่าเฉลี่ย 4.82 ทั้งนี้จะต้องมีการนำไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัฒนธรรมอาหารของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหนึ่งของวัฒนธรรมที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง มีการแลกเปลี่ยนและรับเอาจากวัฒนธรรมอื่น กล่าวว่าเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันของคนต่างวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวของวัฒนธรรมต่างๆ ช่วยให้นักชนชาติเข้าใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ง่าย (พัฒนะ วิสวะ, 2549) นอกจากนี้วัฒนธรรมอาหารยังเป็นภาพสะท้อนที่เป็นรูปธรรมของอุปนิสัย ภูมิปัญญา วิถีชีวิต ความเชื่อเฉพาะตัวของแต่ละชนชาติทำให้นักชนชาติไม่มองหรือเข้าใจโดยใช้พื้นฐานของตนเป็นเกณฑ์ในการตัดสินคนต่างวัฒนธรรม นอกจากนี้วิถีการกิน การปรุง ฤดูกาลหรือเวลาที่เหมาะสมหรือความเชื่อของการกินอาหารแต่ละชนิดแต่ละอย่างล้วนเกิดจากประสบการณ์ของบรรพบุรุษทั้งสิ้น ซึ่งอาหารแต่ละชนิดเหมาะสมกับภูมิอากาศและสุขภาพของคนที่อยู่อาศัยในแต่ละเขต วัฒนธรรมอาหารมีความสัมพันธ์ระหว่างอาหารกับความเชื่อ โดยเฉพาะการหาวัตถุดิบมาปรุงอาหารจะมีเรื่องความเชื่อกำกับไว้แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ความเชื่อที่เกี่ยวกับอาหารนั้นส่วนใหญ่จะให้คุณกับร่างกาย มีประโยชน์ทั้งในด้านยาไปพร้อมๆ

กับความเชื่อซึ่งแตกต่างกันไปแต่ละพื้นที่ ในขณะเดียวกันวัฒนธรรมและความเชื่อเรื่องอาหารของคนต่างชาติต่างภาษายังส่งผลสะท้อนให้เห็นถึงสุขภาพของคนในสังคมนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี (ประหยัด สายวิเชียร, 2547)

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อให้ท้องถิ่นที่เกิดจากเยาวชน เพื่อให้กลุ่มดังกล่าวมีความรู้ ความเข้าใจอาหารใช้แนวความคิดในการออกแบบอินโฟกราฟิกโดยมีเยาวชนเป็นฐานรากด้านเสริมสร้างความรู้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาบริบทชนิดของอาหารพื้นบ้านจำนวน 10 ชนิดในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.2.2 เพื่อพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ในรูปแบบระบบฐานข้อมูลในรูปแบบระบบฐานข้อมูล

1.2.3 เพื่อหาความพึงพอใจของผู้ใช้ ภายหลังการทดลองใช้สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ในรูปแบบระบบฐานข้อมูลอยู่ในระดับมาก

1.3.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้ ภายหลังการทดลองใช้สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ในระดับมาก

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการคัดเลือกหมู่บ้าน เพื่อเข้าร่วมงานวิจัยในเขตพื้นที่อำเภอวิเชียรบุรี โดยการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายจากประชากรที่เข้าร่วมเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1.4.2 เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.4.2.1 แบบสอบถามการศึกษาริบทด้านข้อมูลในท้องถิ่น

1.4.2.2 แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

1.4.2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหาร
พื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

1.4.2.5 แบบประเมินแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

1.4.3 ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการทดลอง

1.4.3.1 มกราคม พ.ศ. 2560 – สิงหาคม 2561

1.4.3.2 สถานที่ ที่ใช้ในการทดลอง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และเขต
พื้นที่อำเภอวิเชียร จังหวัดเพชรบูรณ์

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

งานวิจัยนี้มีคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.5.1 อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ หมายถึง วัฒนธรรมที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง มีการแลกเปลี่ยนและรับเอาจากวัฒนธรรมอื่น กล่าวว่าเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันของคนต่างวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวของวัฒนธรรมต่างๆ ช่วยให้มนุษยชาติเข้าใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ง่าย (พัฒนา วิตะ, 2549)

1.5.2 สื่ออินโฟกราฟิก หมายถึง การแสดงข้อมูลหรือความรู้ที่ผ่านการสรุปย่อแล้วเป็นแผนภาพ เพื่อให้เนื้อหาหรือข้อมูลที่ต้องการนำเสนอสามารถอ่านและเข้าใจได้ง่าย วันนี้ อินโฟกราฟิก จึงมีอิทธิพลมากในการบอกเล่าเรื่องราวทุกแขนง ทั้งวิทยาการ ประวัติศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสถิติศาสตร์ และกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของนักการตลาด นักการเงิน นักประวัติศาสตร์ บริษัทห้างร้าน รวมถึงนักการศึกษาเพื่อการแสดงข้อมูลที่ซับซ้อนให้ดูเข้าใจง่าย

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 ได้รวบรวมชนิดอาหารและวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านของจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งอาหารในชีวิตประจำวัน อาหารในวันสำคัญทางศาสนา อาหารในพิธีกรรมพื้นบ้านเป็นลายลักษณ์อักษร

1.6.2 ได้เผยแพร่วัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้

1.6.3 ได้สื่ออินโฟกราฟิกอาหารพื้นบ้านในห้องถิ่นประกอบด้วยระดับครัวเรือน และระดับชุมชน

1.6.4 เกิดความร่วมมือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ในอนาคต

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์
ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และหลักการโดยนำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- 2.1 ความหมายของอินโฟกราฟิก
- 2.2 หลักการออกแบบอินโฟกราฟิก
- 2.3 หลักการออกแบบ
- 2.4 การสร้างอินโฟกราฟิกให้มีประสิทธิภาพ

2.5 ประโยชน์และของอินโฟกราฟิก

2.6 อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

2.7 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี อาหารในประเทศไทย

2.1 ความหมายของอินโฟกราฟิก

นักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายของอินโฟกราฟิกที่คล้ายคลึงกันดังนี้

อินโฟกราฟิก มาจากคำว่า Information + graphics อินโฟกราฟิก หมายถึง การนำข้อมูลหรือความรู้ มาสรุปเป็นสารสนเทศในลักษณะของข้อมูลและกราฟิกที่อาจเป็นลายเส้น สัญลักษณ์ กราฟ แผนภูมิ ไดอะแกรม แผนที่ ฯลฯ ที่ออกแบบเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว ดูแล้วเข้าใจง่ายในเวลารวดเร็วและชัดเจน สามารถสื่อให้ผู้ชมเข้าใจความหมายของข้อมูลทั้งหมดได้โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้นำเสนอมาช่วยขยายความเข้าใจอีก

(จรงค์ เทศนา : 2555) อธิบายไว้ว่า อินโฟกราฟิก มาจากคำในภาษาอังกฤษสองคำคือ Information หรือสารสนเทศ เป็นผลลัพธ์ของการประมวลผล การจัดดำเนินการ และการเข้าประเภทข้อมูลโดยการรวมความรู้เข้าไปต่อผู้รับสารสนเทศนั้น สารสนเทศมีความหมายหรือแนวคิดที่กว้าง และหลากหลาย ตั้งแต่การใช้คำว่าสารสนเทศในชีวิตประจำวัน จนถึงความหมายเชิงเทคนิคตามปกติในภาษาพูด แนวคิดของสารสนเทศใกล้เคียงกับความหมายของการสื่อสาร เงื่อนไข การควบคุม ข้อมูล รูปแบบ คำสั่งปฏิบัติการ ความรู้ ความหมาย สื่อความคิด การรับรู้ และการแทนความหมาย, Wikipedia) และ Graphics รวมกันแล้ว ได้ความใหม่ว่า อินโฟกราฟิกเป็นการแสดงผลของข้อมูลหรือความรู้ที่ผ่านการประมวล สรุป ย่อให้เหลือใจความสำคัญหรือคำตอบที่ต้องการสื่อ โดยภาพ เพื่อให้เนื้อหา/ข้อมูล ที่ต้องการนำเสนอสามารถอ่านและเข้าใจง่าย ตัวอย่างเช่น ป้าย แผนที่งานวิจัย ปัจจุบันนิยมใช้ในสายงานด้าน วิทยาการคอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ สถิติศาสตร์ เพื่อแสดงข้อมูลที่ซับซ้อนให้ดูเข้าใจง่ายขึ้น หรือสรุปคำตอบ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเชิงตัวเลขหรืออื่นๆ ให้กับผู้รับสารเลย

(อาศิรา พนาราม : 2555) อินโฟกราฟิก หรือ Information Graphic คือ ภาพหรือกราฟิกซึ่งบ่งชี้ถึงข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นสถิติ ความรู้ ตัวเลข ฯลฯ เรียกว่าเป็นการย่อข้อมูลเพื่อให้ประมวลผลได้ง่ายเพียงแค่วาดตามอง ซึ่งเหมาะสำหรับผู้คนในยุคไอทีที่ต้องการเข้าถึงข้อมูลซับซ้อนมหาศาลในเวลาอันจำกัด (ก่อนที่จะพวกเขาจะเบื่อหน่ายเสียก่อน) ด้วยเหตุนี้ “อินโฟกราฟิก” จึงเป็นเหมือนพระเอกขี่ม้าขาวผู้เข้ามาจัดการกับ “ข้อมูล-ตัวเลข-ตัวอักษร” ที่เรียงรายเป็นตับเหมือนยาขม ให้กลายร่างมาเป็นภาพที่สวยงาม

การทำอินโฟกราฟิกนี้ถือเป็นการเปิดโอกาสให้กราฟิกดีไซน์เนอร์ได้โชว์ทักษะด้านการสื่อสารกันแบบเต็มที่ เพราะอันที่จริงแล้ว การแปลงข้อมูลให้ออกมาเป็นภาพก็เป็นสิ่งที่คนทำกันมาตลอด ไม่ว่าจะเป็นภาพถ่าย ภาพวาด กราฟิก กราฟรูปทรงต่างๆ ตาราง แผนที่ แผนที่ แผนผัง หรือไดอะแกรม แต่ทักษะทางด้านอินโฟกราฟิกนั้นจำเป็นต้องจัดระเบียบข้อมูลที่ทั้งมากและหลากหลายให้ “จบได้ในภาพเดียว”

(สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน : 2555) อินโฟกราฟิก คือเครื่องมือเล่าเรื่องพันธุ์ใหม่ที่จะเปลี่ยนข้อมูลยากๆ ให้เป็นเรื่องง่ายๆ ที่ทุกคนจะชมได้อย่างสนุกสนาน อินโฟกราฟิก นั้นมาจากคำในภาษาอังกฤษสองคำคือ Information และ Graphics คำแรกนั้นหมายถึงสารสนเทศ หรือข้อมูลที่ถูกระมวลผลและจัดระบบไว้แล้ว ส่วนคำที่ 2 นั้นเป็นคำที่ใช้เรียกภาพหรือลวดลายประกอบต่างๆ ซึ่งสามารถปรากฏในมุมมองหรือวัสดุที่หลากหลาย

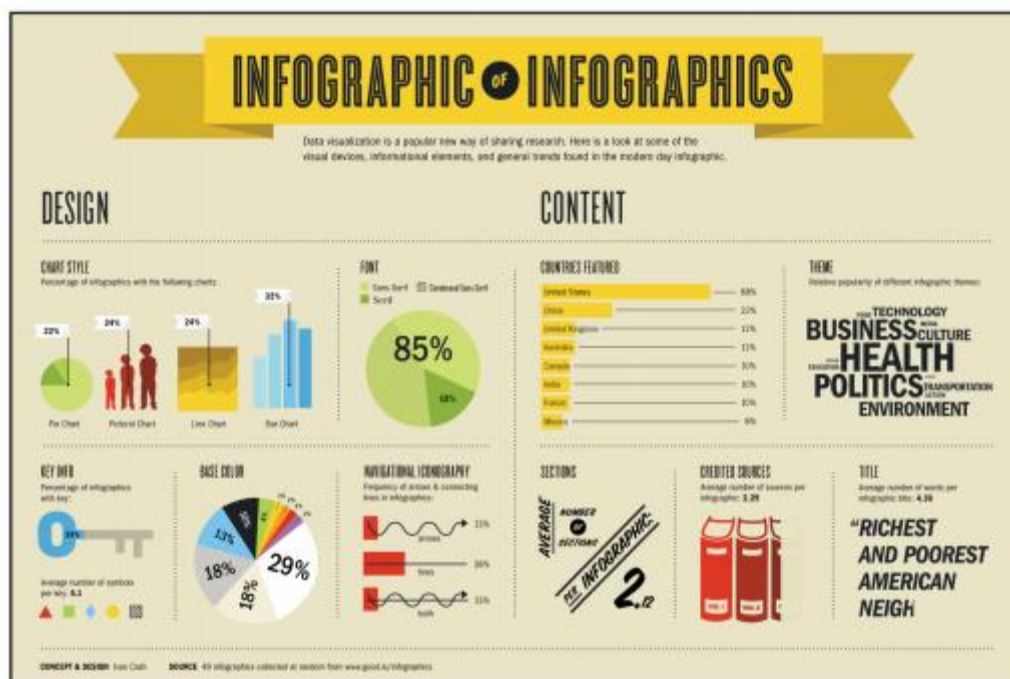
เมื่อรวมกันแล้ว อินโฟกราฟิก จึงเป็นการแสดงข้อมูลหรือความรู้ที่ผ่านการสรุปย่อแล้วเป็นแผนภาพ เพื่อให้เนื้อหาหรือข้อมูลที่ต้องการนำเสนอสามารถอ่านและเข้าใจได้ง่าย วันนี้ อินโฟกราฟิก จึงมีอิทธิพลมากในการบอกเล่าเรื่องราวทุกแขนง ทั้งวิทยาการ ประวัติศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสถิติศาสตร์ และกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของนักการตลาด นักการเงิน นักประวัติศาสตร์ บริษัทห้างร้าน รวมถึงนักการศึกษาเพื่อการแสดงข้อมูลที่ซับซ้อนให้ดูเข้าใจง่าย

(โอเคเนชั่น : 2558) การออกแบบอินโฟกราฟิก เป็นการนำข้อมูลที่เข้าใจยากหรือข้อมูลที่เป็นตัวหนังสือจำนวนมากมานำเสนอในรูปแบบต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ ให้สามารถเล่าเรื่องได้ด้วยตัวเอง มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หัวข้อที่น่าสนใจ ภาพและเสียง ซึ่งจะต้องรวบรวมข้อมูลต่างๆ ให้เพียงพอ แล้วนำมาสรุปวิเคราะห์ เรียบเรียง แสดงออกมาเป็นภาพจึงจะดึงดูดความสนใจได้ดี ช่วยลดเวลาในการอธิบายเพิ่มเติมกราฟิกที่ใช้อาจเป็นภาพ ลายเส้น สัญลักษณ์ กราฟ แผนภูมิ ไดอะแกรม ตาราง แผนที่ ฯลฯ จัดทำให้มีความสวยงาม น่าสนใจ เข้าใจง่าย สามารถจดจำ ได้นาน ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 หลักการออกแบบอินโฟกราฟิก

แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. ด้านข้อมูล ข้อมูลที่จะนำเสนอ ต้องมีความหมาย มีความน่าสนใจ เรื่องราวเปิดเผยเป็นจริง มีความถูกต้อง
2. ด้านการออกแบบ การออกแบบต้องมีรูปแบบ แบบแผน โครงสร้าง หน้าทำการ ทำ งาน และความสวยงาม โดยออกแบบให้เข้าใจง่าย ใช้งานง่าย และใช้ได้จริง

ภาพที่ 1 อินโฟกราฟิก

ที่มา : จงรัก เทศนา, อินโฟกราฟิก (อินโฟกราฟิก) เรื่อง หลักการออกแบบ อินโฟกราฟิก

การสร้างอินโฟกราฟิกให้ดึงดูดความสนใจ (Designing An Amazing Infographic) ข้อมูลสารสนเทศสามารถนำมาจัดทำ ให้สวยงามและมีประโยชน์ หากมีการนำเสนอที่ดี ที่ผ่านมาข้อมูลสารสนเทศจำนวนมากถูกนำมาจัดกลุ่มทำให้ไม่น่าสนใจ การจัดทำข้อมูลให้เป็นภาพกราฟิกจึงเป็นที่นิยมในปัจจุบัน อินโฟกราฟิกเป็นการออกแบบให้เป็นภาพที่ช่วยอธิบายข้อมูลที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย

2.3 หลักการออกแบบ

Hyperakt's Josh Smith ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ค้นพบกระบวนการที่ดีในการออกแบบอินโฟกราฟิก 10 ขั้นตอน

1. การรวบรวมข้อมูล (Gathering data) คัดเลือกข้อมูลดิบที่รวบรวมมาแต่ที่ยังไม่เป็นระเบียบ โดยอาจใช้โปรแกรม Microsoft Excel เขียนแหล่งอ้างอิงที่มาของข้อมูลที่เป็นต้นฉบับ บันทึกภาพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ไม่ควรแยกภาพหรือแผนภาพกับข้อมูลออกจากกัน

2. การอ่านข้อมูลทั้งหมด (Reading everything) การอ่านข้อมูลเฉพาะจุดเน้นหรืออ่านอย่างผิวเผินให้ผ่านไปอย่างรวดเร็วเพราะคิดว่าเสียเวลาจะทำให้ได้ข้อมูลไม่สมบูรณ์ ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้เรามองเห็นภาพรวมของประเด็นสำคัญ ผู้ออกแบบ อินโฟกราฟิกต้องมีทักษะในการจัดการข้อมูลและแน่ใจว่าข้อมูลที่สำคัญไม่ถูกละเลยที่จะมาสนับสนุนเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอ

3. การค้นหาวิธีการเล่าเรื่อง (Finding the narrative) การนำเสนอข้อมูลที่นำเสนอจะทำให้อินโฟกราฟิกน่าเบื่อ เว้นแต่ว่าจะค้นพบการนำเสนอเรื่องราวที่ดึงดูดความสนใจ อินโฟกราฟิกเริ่มที่จุดมุ่งหมายเดียว ขยายความข้อมูลที่ซับซ้อน อธิบายกระบวนการ เน้นที่แนวโน้มหรือสนับสนุนข้อโต้แย้ง การหาวิธีการเล่าเรื่องที่น่าสนใจอาจจะยุ่งยากในระยะแรก ถ้าเราค้นเคยกับข้อมูลที่มีอยู่จะทำให้สามารถเล่าเรื่องราวได้ การใส่ใจกับเนื้อหาที่สำคัญที่จะช่วยให้การนำเสนอข้อมูลมีคุณค่า

4. การระบุปัญหาและความต้องการ (Identifying problems) เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง อาจมีข้อมูลที่ไม่สนับสนุนหัวข้อหรือประเด็นที่เราต้องการนำเสนอ ควรมีการอภิปรายหาข้อสรุปที่แท้จริงเพื่อระบุปัญหาและความต้องการ ผู้ชมต้องการข้อมูลที่มีการจัดการและมีการออกแบบที่ดี มิฉะนั้นจะกลายเป็นหลักฐานที่ไม่ถูกต้อง ข้อมูลต้องถูกต้องและไม่ผิดพลาด ปรับปรุงข้อมูลและเรื่องราวให้มีเอกลักษณ์ตรงกับหัวข้อศึกษาทบทวนหลายๆ ครั้ง หาวิธีการนำเสนอข้อมูลอย่างถูกต้องและมีคุณค่า ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายในการออกแบบให้ชนะใจผู้ชม นักออกแบบที่ดีต้องมีมุมมองและเห็นคุณค่าในรายละเอียดของข้อมูลที่ชัดเจน

5. การจัดลำดับโครงสร้างข้อมูล (Creating a hierarchy) การจัดลำดับชั้นของข้อมูลเป็นที่ยอมรับในการสรุปข้อมูล เป็นการนำผู้ชมให้มองเห็นภาพรวมตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นวิธีการจัดการกับข้อมูลในการสร้างอินโฟกราฟิกและตรึงผู้ชมตามโครงสร้างลำดับชั้นของข้อมูล การจัดรูปแบบข้อมูลตามลำดับจะส่งเสริมให้ผู้ชมเข้าถึงข้อมูลเป็นช่วงระยะของการเล่าเรื่อง ซึ่งกลายเป็นวิธีการที่แพร่หลายในการออกแบบอินโฟกราฟิก

6. การออกแบบโครงสร้างข้อมูล (Building a wireframe) เมื่อพิจารณาตรวจสอบคัดเลือกข้อมูลอย่างละเอียดแล้ว จัดแบ่งข้อมูลเป็นลำดับชั้น และออกแบบโครงสร้างของข้อมูล ผู้ออกแบบควรทำความเข้าใจกับภาพหรือกราฟิกที่เป็นตัวแทนของข้อมูลสำคัญที่จัดไว้เป็นลำดับชั้นแล้วนำไปให้ผู้ชมวิพากษ์วิจารณ์ การออกแบบที่ผ่านการโต้เถียงจากบุคคลในหลายมุมมองที่ให้ข้อเสนอแนะแตกต่างกันออกไป จะเป็นข้อสรุปของการจัดทำ โครงสร้างอินโฟกราฟิก

7. การเลือกรูปแบบอินโฟกราฟิก (Choosing a format) เมื่อสิ้นสุดการกำหนดภาพหรือกราฟิกที่เป็นตัวแทนของข้อมูลแล้ว วิธีจัดการข้อมูลที่ดีที่สุด คือ การนำเสนอข้อมูลด้วยแผนผังกราฟต่างๆ เช่น กราฟแท่ง กราฟเส้น กราฟวงกลม หรืออาจจะใช้ไดอะแกรม หรือผังงานเพื่ออธิบายกระบวนการทำงาน อาจนำแผนที่มาประกอบในการเล่าเรื่อง หรือบางทีการใช้ตัวเลขนำเสนอข้อมูลง่ายๆ อาจเป็นวิธีที่ดีที่สุด

8. การกำหนดภาพให้ตรงกับหัวข้อ (Determining a visual approach) การเลือกใช้ภาพในการทำ อินโฟกราฟิกให้ดูดีมีสองแนวคิด คือ ใช้ข้อมูลดิบมาจัดทำ เป็นกราฟหรือแผนผังที่น่าสนใจ ใช้สี การพิมพ์ และการจัดโครงสร้างในการออกแบบงานให้มีศิลปะ และใช้ลายเส้นวาดภาพหรือคำอุปมาเปรียบเทียบ ไม่แสดงข้อมูลตัวเลขออกมาอย่างชัดเจน จะเห็นเป็นภาพแสดงแทนข้อมูล

คล้ายกับกราฟหรือแผนผังเท่านั้นเราไม่ควรติดยึดกับวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ควรผสมผสานวิธีการใช้กราฟ แผนภาพ และแผนผังตกแต่งองค์ประกอบด้วยการวาดลายเส้นหรือนำ ภาพที่เป็นตัวแทนของข้อมูลมาจัดวางซ้อนกัน อาจเสริมด้วยข้อมูล สื่อ ตราสัญลักษณ์ และเนื้อหาในการออกแบบให้ตรงกับหัวข้อ

9. การตรวจสอบข้อมูลและทดลองใช้ (Refinement and testing) เมื่อออกแบบ อินโฟกราฟิกเสร็จแล้วเริ่มตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียด ผู้ชมจะดูทั้งข้อมูลและภาพที่เล่าเรื่องราว เพื่อให้แน่ใจว่าผลงานที่เสร็จแล้วมีคุณภาพตรงกับหัวข้อและเป้าหมาย ประเมินทั้งการออกแบบและจุดเน้นจนกระทั่งผลงานชัดเจนและเข้าใจง่าย ทดลองให้กลุ่มตัวอย่างชมผลงานและให้ข้อคิดเห็นว่าจะสามารถเข้าใจได้ง่ายหรือไม่ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่เคยเห็นข้อมูลมาก่อน ประเมินกลับไปกลับมาระหว่างผู้ชมและกลุ่มตัวอย่างจนกระทั่งลงตัวได้ข้อยุติ จึงนำเสนอเผยแพร่สู่สาธารณะ

10. การแบ่งปันความรู้ในอินเทอร์เน็ต (Releasing it into the world) อินโฟกราฟิกส่วนใหญ่เผยแพร่แบ่งปันในอินเทอร์เน็ต มีแพร่หลายเป็นที่นิยม เป็นการทดสอบผลงาน ข้อมูลที่มีลักษณะที่น่าสนใจจะถูกอ่านโดยบุคคลทั่วไป ข้อมูลที่ถูกตรวจสอบและพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไม่ได้หมายความว่าเราจะเป็นผู้ค้นพบวิธีการเล่าเรื่องราวนั้น ถึงแม้ว่าผลงานจะเคยถูกเผยแพร่มาแล้ว การวิพากษ์วิจารณ์จากอินเทอร์เน็ตจะช่วยขยายข้อโต้แย้งและค้นพบวิธีการนำเสนอข้อมูลวิธีใหม่ได้ ข้อคิดเห็นต่างๆ จะได้รับการปรับปรุงแก้ไข ผลงานที่ถูกวิจารณ์จากผู้เชี่ยวชาญมาสู่ตัวเราเหมือนเป็นรางวัลในการทำงาน การออกแบบที่ถูกกลั่นกรองอย่างเข้มข้นเป็นส่วนหนึ่งที่จะสะกดผู้ชม

2.4 การสร้างอินโฟกราฟิกให้มีประสิทธิภาพ

อินโฟกราฟิกเป็นที่นิยมแพร่หลายในอินเทอร์เน็ต เพราะสามารถถ่ายทอดข้อมูลจากการออกแบบ ที่มีศิลปะอย่างแท้จริง เป็นภาษาสากลที่สามารถเล่าเรื่องราวแม้ว่าดูแค่ภาพที่นำเสนอ เราสามารถพูดได้ว่า อินโฟกราฟิกไม่มีขอบเขตและขีดจำกัดในการเล่าเรื่องผ่านภาพ การใช้กราฟิกช่วยเพิ่มความสวยงามแก่สิ่งต่าง ๆ ทำให้ข้อมูลน่าประทับใจมีคุณค่าอย่างมีนัยเพื่อที่จะเผยแพร่สู่สาธารณะ

1. เน้นที่หัวข้อหลักหัวข้อเดียว (Focus on a single topic) สิ่งแรกที่ต้องพิจารณาคือหัวข้อหลักในการสร้างอินโฟกราฟิก คุณจะมีผลงานที่มีประสิทธิภาพ ถ้า พยายามตอบคำถามเดียวจะชัดเจนถ้ารู้ทิศทางของสิ่งที่จะทำ สิ่งนี้จะขจัดความยุ่งยากสำหรับผู้อ่านและ ผู้ชม หลังจากกำหนดหัวข้อแล้วกำหนดคำถามเฉพาะที่ต้องการคำตอบในอินโฟกราฟิก

2. ออกแบบให้เข้าใจง่าย (Keep it simple) ตั้งแต่เริ่มออกแบบข้อมูลคุณต้องแน่ใจว่าข้อมูลไม่อัดแน่นซับซ้อนสับสน เข้าใจได้ง่าย ไม่ทำให้ผู้อ่านและผู้ชมยุ่งยาก ภาพที่ซับซ้อนจะทำให้การตีความผิดพลาดไม่มีประสิทธิภาพ

3. ข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญ (Data is important) การสร้างอินโฟกราฟิกต้องคำนึงถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเป็นสำคัญ การออกแบบต้องไม่ทำเกิน ขอบเขตของหัวข้อซึ่งจะเป็นการทำลายข้อมูลที่จำเป็น ต้องแน่ใจว่าการออกแบบเน้นที่ข้อมูลและรูปแบบ ของอินโฟกราฟิก

4. แน่ใจว่าข้อเท็จจริงถูกต้อง (Be sure facts are correct) การทำข้อมูลให้ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญถ้าไม่ถูกต้องจะลดความน่าเชื่อถือของอินโฟกราฟิก ดังนั้นก่อนที่จะสร้างอินโฟกราฟิกต้องแน่ใจว่าข้อมูลถูกต้อง ศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงและใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง อย่าลืมอ่านผลงานและตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ถูกต้อง

5. ให้อินโฟกราฟิกเป็นตัวเล่าเรื่อง (Let it tell a story) อินโฟกราฟิกที่มีประสิทธิภาพสามารถเล่าเรื่องราวด้วยภาพวาดหรือกราฟิก ซึ่งสามารถบอก บางสิ่งบางอย่างและสามารถถ่ายทอดข้อมูลได้ถึงแม้ว่าผู้ชมจะไม่ได้อ่านข้อมูลมาก่อน

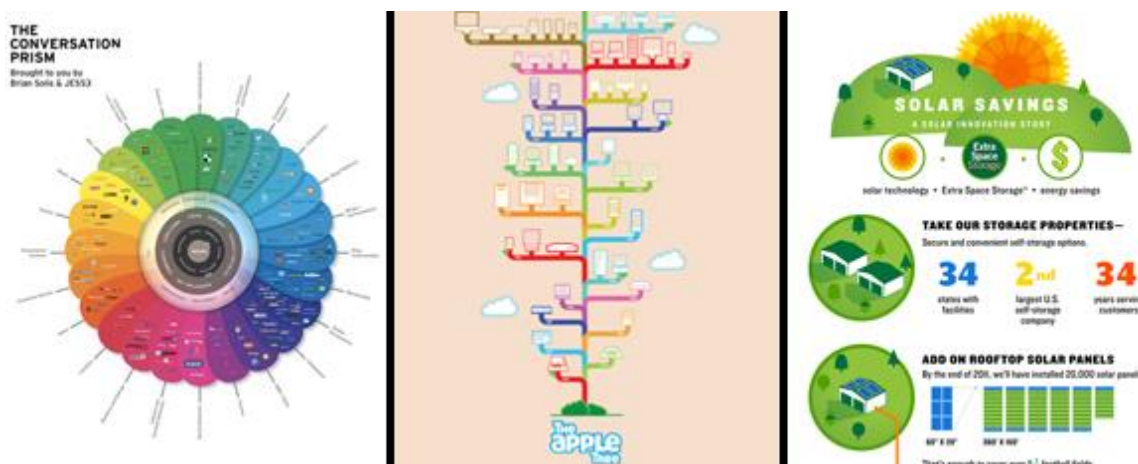
6. การออกแบบที่ดีทำให้มีประสิทธิภาพ (Good design is effective) การบรรยายด้วยภาพถ้ามีการออกแบบที่ดีจะดึงดูดใจผู้ชม สิ่งสำคัญคือออกแบบอินโฟกราฟิก ให้เข้าใจง่าย ใช้ความคิดสร้างสรรค์ออกแบบให้น่าสนใจ ภาพ กราฟิก สี ชนิด แบบ และช่องว่าง เป็นสิ่ง สำคัญในการออกแบบ

7. ใช้สีที่ดึงดูดความสนใจ (Choose attractive colors) การใช้สีเป็นสิ่งจำเป็นควรเลือกใช้สีที่กระตุ้นดึงดูดความสนใจผู้ชมควรศึกษาทฤษฎีการใช้สีด้วยใช้สีให้ถูกต้องเหมาะสมกับหัวข้อที่เราจะออกแบบอินโฟกราฟิกให้ใครชมไม่จำเป็น ต้องทำให้มีสีสันมาก อินโฟกราฟิกบางชิ้นมีสีเพียงเล็กน้อยก็มีประสิทธิภาพได้

8. ใช้คำพูดที่กระชับ (Use short texts) การออกแบบภาพที่ใช้ในการนำเสนอ จำเป็นต้องสรุปข้อความให้สั้นกระชับตรงกับจุดหมายที่ ต้องการนำเสนอ อาจใช้แผ่นป้ายหรือข้อมูลสั้นๆ มาสนับสนุนภาพ การทำเรื่องราวให้ดึงดูดความสนใจอาจ ใช้ตัวเลขมาสรุปเปรียบเทียบข้อมูล และควรใช้ตัวหนังสือที่อ่านเข้าใจง่าย

9. ตรวจสอบตัวเลขข้อมูล Check your numbers) ถ้านำเสนอข้อมูลด้วยตัวเลขผ่านกราฟ และแผนผัง ตรวจสอบความถูกต้องของตัวเลขและภาพวาด และต้องรู้ว่าตัวเลขไหนควรใช้และไม่ควรมีอยู่ ด้วยวิธีนี้จะทำให้อินโฟกราฟิกมีประสิทธิภาพมากขึ้น

10. ทำไฟล์อินโฟกราฟิกให้เล็ก (Make the file size small) ทำไฟล์อินโฟกราฟิกให้เล็กเพื่อให้ผู้ชมเข้าถึงและดาวน์โหลดข้อมูลได้ง่าย และนำไปใช้ต่อได้ดีตาม จุดประสงค์ที่ต้องการ ดาวน์โหลดเร็วและใช้เวลาน้อยในการถ่ายโอนข้อมูลใส่แฟลชไดรฟ์ สามารถแนบไฟล์ส่งอีเมลล์ไปให้ผู้อื่น แต่ไม่ควรลดคุณภาพของรูปภาพควรใช้ไฟล์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อที่จะดึงดูดผู้ชม

ภาพที่ 2-2 ตัวอย่างการออกแบบ อินโฟกราฟิก

ที่มา : http://www.tcdconnect.com/upload/article_image/2012/04/อินโฟกราฟิก4.jpg

(สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน : 2555) ได้ให้เหตุผล 7 เหตุผลของเว็บไซต์การศึกษาควรมี อินโฟกราฟิก คือ

1. ช่วยต่อการทำความเข้าใจของผู้อ่านทุกกลุ่ม ทั้งนักเรียน ครู และบุคลากรต่าง ๆ ด้านการศึกษา
2. ผู้ใช้สามารถจดจำเนื้อหาซับซ้อนได้ง่ายขึ้น
3. เป็นประโยชน์ในการทำซ้ำหรือเผยแพร่ข้อมูล
4. ประหยัดเวลาของผู้อ่าน เพราะความอ่านง่ายทำให้สามารถศึกษาข้อมูลยากๆ ได้เร็วขึ้น
5. ดึงดูดความสนใจได้ง่าย เพราะ อินโฟกราฟิก ประกอบด้วยสีสรรและลวดลายที่น่าสนใจ
6. การเพิ่ม อินโฟกราฟิก ให้เว็บ สามารถเสริมภาพลักษณ์ความสร้างสรรค์ให้เว็บได้
7. เพิ่มกราฟิกให้กับเว็บไซต์ เพราะความง่ายในการศึกษาอาจทำให้มีผู้ติดใจต้องการกลับมาชม อินโฟกราฟิก ใหม่ๆ ตลอดเวลา

ส่วนประกอบหลักของ อินโฟกราฟิก คือข้อมูลหรือความรู้ที่ต้องการนำเสนอ และ ภาพกราฟิกซึ่งประกอบด้วยเส้น กล้อง ลูกศร สัญลักษณ์ต่างๆ รวมไปถึงสัญลักษณ์ pictogram ที่อธิบายความหมายในตัวของมันเองผ่านภาพเลียนแบบวัตถุต่างๆ เช่น สัญลักษณ์หน้าห้องน้ำชายและหญิง, สัญลักษณ์ห้ามนำเครื่องดื่ม อาหารและสัตว์เข้าในสถานที่ เป็นต้น ดังนั้น ผู้ที่ต้องการสร้าง อินโฟกราฟิก จะต้องจัดหาวัตถุดิบเหล่านี้มาให้ได้

2.5 ประโยชน์และของอินโฟกราฟิก

ประโยชน์ของอินโฟกราฟิกนั้นมีอยู่มากมาย เพราะด้วยแผนภาพสวย ๆ นี้ สามารถทำให้ คนทั่ว ๆ ไปสามารถเข้าถึง เข้าใจข้อมูลปริมาณมาก ๆ ด้วยแผนภาพภาพเดียวเท่านั้น ด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นอย่างดี ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย เป็นวิธีการนำเสนอข้อมูลเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเรา

สามารถหยิบยกเรื่องราวเล็ก ๆ ไปจนถึงเรื่องราวใหญ่โตมานำเสนอ ในมุมมองที่แปลกตา ทันสมัย
ทันต่อเหตุการณ์ในโลกปัจจุบัน โดยรูปแบบหรือประเภทของ อินโฟกราฟิก ตามวัตถุประสงค์ในการ
ใช้งาน สามารถจัดหมวดหมู่ใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ข่าวเด่น ประเด็นร้อน และสถานการณ์วิกฤต เป็น อินโฟกราฟิก ที่ได้รับการแชร์มากๆ
มักจะเป็นประเด็นใหญ่ระดับประเทศ เช่น ประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
2. สอน ฮาวทู บอกเล่ากลยุทธ์ต่างๆอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เช่น เล่าถึงกลยุทธ์การออมเงิน
ที่ใครๆก็มักมองข้าม
3. ให้ความรู้ ในรูปแบบของ Did You Know หรือ สถิติสำคัญทางประชากรต่างๆ
ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการที่น่าเบื่อ ให้มีสีสัน สนุก และ น่าติดตาม
4. บอกเล่าตำนานหรือวิวัฒนาการเรื่องราวบางอย่างอาจต้องถ่ายทอดผ่านคำราชนาๆ แต่
ด้วย อินโฟกราฟิก จะช่วยให้ตำนานเหล่านั้นบรรจุอยู่ในพื้นที่จำกัดได้อย่างน่าฟัง
5. อธิบายผลสำรวจ และ งานวิจัย อินโฟกราฟิก เหมาะที่สุดที่จะถ่ายทอดงานวิจัยที่ดูยุ่ง
เหยิงไปด้วยตัวเลขและ
ข้อมูลมหาศาลออกมาเป็นแผนภาพสวยๆและทรงพลัง มีหลายบริษัทเริ่มใช้เครื่องมือนี้ เพื่อทำให้
งานวิจัยของตัวเองเข้าถึงคนหมู่มาก
6. กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น ภัยของการสูบบุหรี่ที่มีต่อคนสูบบุหรี่และคนที่
ไม่ได้สูบบุหรี่แต่ต้องได้รับผลกระทบจากการสูบบุหรี่ด้วย ขอเท็จจริงเหล่านี้ล้วนมุ่งหวังให้คนอ่านเกิดการ
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคมให้ดีขึ้น หากได้รับการแชร์มากๆในโลกออนไลน์ ก็อาจสร้าง
กระแส จนถึงขั้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในโลกออนไลน์ในที่สุด
7. โปรโมทสินค้าและบริการ

ดังนั้นพอสรุปได้ว่า อินโฟกราฟิก (Infographic) คือการใช้สารสนเทศในรูปแบบภาพ
graphic เพื่ออธิบายความหมายหรือสารสนเทศเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาพร้อมกับความ
สนุกสนานและข้อมูลที่กระชับ มีความเข้าใจง่ายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานด้านต่าง ๆ ได้
อย่างมากมาย

2.6 อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

สมพร แพ่งพิพัฒน์ (2546 : 74-75) ได้กล่าวถึงอาหารของชาวเพชรบูรณ์ แบ่งออกเป็น

1. อาหารคาว ที่รับประทานในครัวเรือนได้แก่ แกง หมก ปิ้งหรือย่าง คั่ว ชุป ลาบ และน้ำพริก หรือแจ่ว

2. อาหารว่าง หรืออาหารกินเล่นมีหลายชนิด เช่น เมี่ยงหัวทูน เมี่ยงกล้วยดิบ เมี่ยงกะหล่ำ ข้าวจี ข้าวเหนียวชุบไข่ทอด ข้าวเหนียวชุบไข่ปิ้ง ส้าแตง (คล้ายส้มตำแต่ใช้แตงร้านหรือแตงกวาแก่) เป็นต้น

3. ขนมหวาน ส่วนใหญ่ได้จากผลหรือส่วนของพืชที่หาได้ โดยแบ่งเป็นประเภทแกงบวด เช่น ฟักทอง เผือก มันเทศ มันข้าวก่ำ (มันที่มีเนื้อสีม่วง) มันไข่ มันนก กลอย กล้วย มันสำปะหลัง ถั่วดำ และถั่วแดง เป็นต้น อาหารประเภทกวน เช่น ข้าวโพดกวน กล้วยกวน ฟักกวน และกระยาสารท เป็นต้น ขนมประเภทหมก(นึ่ง) เช่น ขนมเทียน ขนมกล้วย ขนมแตงไทย ขนมฟักทอง ขนมเผือก ข้าวต้มหัวหงอก ข้าวต้มมัด เป็นต้น นอกจากนั้นขนมประเภทหนึ่ง ยังมีฟักทอง กลอย กล้วยน้ำหว้า นึ่งสุกโรยด้วยมะพร้าวทึนทึกขูดฝอย น้ำตาลทรายและเกลือ ก็ให้รสชาติอร่อยแบบธรรมชาติ ขนมหวานอีกกลุ่มหนึ่ง คือ ประเภทเปียก เช่น ข้าวโพดเปียก สาคุเปียก ลูกเต๋อยเปียก ข้าวเหนียวเปียก และเต้าส่วน อาหารประเภทปิ้งย่างได้แก่ ข้าวเหนียวปิ้ง กล้วยปิ้ง ข้าวหลาม (บางครั้งใช้เป็นอาหารคาวรับประทานกับไก่ย่างเวลาเดินทาง)

4. การถนอมอาหารพวกผักพืช ได้แก่ การทำผักดอง เช่น ผักกาดเขียวพื้นบ้าน ผักเสี้ยน ลูกตำลึง หน่อไม้ ผักกุ่ม และชิงดอง พวกผลไม้ได้แก่ การทำมะขามแช่อิ่มสด มะขามแช่อิ่มแห้ง มะขามกวน มะขามคลุก ทอฝีมะขาม น้ำมะขาม น้ำเสาวรส ส่วนพวกเนื้อสัตว์ ได้แก่ ปลาต้ม กุ้งจ่อม ไข่ปลาต้ม ดองไข่มดคัน ปลาร้า มั้ม แหนม ไส้กรอกเปรี้ยว เนื้อเค็ม ปลาเกลือ (ปลาใส่เกลือแล้วผึ่งแดด มักเรียกว่า ปลาแดดเดียว)

5. อาหารในงานประเพณี

5.1 งานแต่งงานมักทำลาบ และต้ม เพราะมีการล้มหมูหรือวัว แล้วนำเนื้อมาลาบส่วนกระดูกและส่วนอื่น นำมาทำต้ม เหมือนกับต้มยำหรือต้มแซ่บของทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.2 งานบุญ งานบวช มักทำขนมจีน ลาบ ต้ม งานศพไม่นิยมทำอาหารลาบและขนมจีน

5.3 งานบุญเดือนสี่ เรียกบุญเผสว อาหารที่นิยมทำได้แก่ ข้าวเกรียบ ขนมจีน อาหารคาวอื่น ๆ ก็เป็นอาหารตามแต่หาได้

5.4 งานบุญเดือนแปด หรือเข้าพรรษานิยมทำขนมข้าวต้มมัด และขนมเทียน

5.5 งานบุญเดือนสิบ เรียกบุญข้าวสาก มีการทำอาหารหวานคาวแล้วทำถวายพระสงฆ์ โดยวิธีจับฉลากภัต คือ เขียนชื่อเจ้าของไร่ในบาตรให้พระจับ เมื่อจับได้ชื่อใดผู้นั้นก็นำอาหารที่เตรียมไว้ถวายแก่พระที่จับได้

5.6 งานบุญเดือนสิบเอ็ด หรือบุญออกพรรษามีการกวนข้าวทิพย์ กวนกระยาสารทตำข้าวเม่า เพื่อนำไปทำบุญ และแจกญาติมิตร เพื่อความเป็นสิริมงคล

โดยที่จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่อุดมด้วยทรัพยากร จึงอุดมด้วยอาหารการกิน แต่มีการปรุงอาหารอร่อยแต่เรียบง่าย ที่มีชื่อเสียงมากในเพชรบูรณ์ คือ ไก่ย่างและขนมจีนหล่มเก่า ที่ปัจจุบันมีขายอยู่ทั่วไป

2.7 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี อาหารในประเทศไทย

วัฒนธรรม

ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรมพุทธศักราช 2548 กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิทยาการ หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งทีคนในหมู่บ้านผลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน

บุญยงค์ เกศเทศ (2536:18) กล่าวว่า วัฒนธรรม หมายถึง การปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ลงในสังคมมนุษย์และเมื่อปลูกฝังแล้วก็มีการถ่ายทอดต่อกันไป มนุษย์เราแต่เดิมเกิดมาในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีอยู่ในโลกเหมือนสัตว์โลกอื่น ๆ ทั้งหลาย แต่มนุษย์สามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาตินั้นให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองได้มากที่สุด กระบวนการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติทำให้มนุษย์เกิดความรู้ ความคิด ความเชื่อ โดยจำไว้ถ่ายทอดกันต่อๆมา อันให้เกิดผลทางวัตถุอันเป็น เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องก่อสร้าง และยังก่อให้เกิดสิ่งปลูกฝังทางสติปัญญา เป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตรวมกันของมนุษย์ มีขนบธรรมเนียม ศาสนา จารีตประเพณี พิธีกรรม ศิลปกรรม วรรณคดี เป็นต้น

ประชิด สกฤษณ์พัฒน์ (2546:8) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง แบบแผนที่สังคมร่วมกันกำหนด วัฒนธรรมบางอย่างเก่าแก่แพร่หลายจนเป็นที่ยอมรับปฏิบัติกันมาในวงกว้าง จนกลายเป็นลักษณะประจำของสังคมระดับชาติ กลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ เช่น เรื่องการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนไทย แบบแผนบางอย่างถือปฏิบัติ เฉพาะชุมชนหรือท้องถิ่น เมื่อพ้นจากท้องถิ่นไปความนิยมอาจเปลี่ยนไปด้วยเช่น เรื่องของพิธีกรรม งานบวช งานแต่ง เป็นต้น

จากความหมายของวัฒนธรรมข้างต้นนั้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าวัฒนธรรมก็คือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตของส่วนรวมแล้วสืบทอดต่อกันมาตลอดจนความรู้สึก ความเห็น ความประพฤติและกิริยาอาการหรือการกระทำใดๆ ของมนุษย์ในส่วนรวม ลงในแบบพิมพ์เดียวกันไม่ว่าจะเป็น ภาษา ศิลปะความเชื่อระเบียบประเพณี เป็นต้น

ประเภทของวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พุทธศักราช 2485 ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้เป็น 4 ประเภท คือ

1) วัตถุนิยม ได้แก่ วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น เกี่ยวกับการกินดีอยู่ดี เครื่องนุ่งห่ม บ้านเรือน เครื่องใช้ไม้สอย โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปวัตถุ สาธารณสมบัติ การประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้เป็นการยกฐานะและความเป็นอยู่ของตนให้สูงขึ้น

2) คติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจและได้มาจากศาสนาความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด ความเสียสละ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา การใช้ปัญญาในทางที่ถูกที่ควร

3) นิติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือ ว่ามีความสำคัญต่อกฎหมาย เช่น การรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามกฎหมาย ซึ่งต้องเคารพกฎหมายของบ้านเมือง ใช้สิทธิของตนตามกฎหมายของบ้านเมืองรวมถึงกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน

4) สหธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางสังคม หมายถึง คุณธรรมต่างๆ ทำให้คนเราอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน รวมทั้งระเบียบมารยาทที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับสังคมทุกชนิด เช่น มารยาทในการไปร่วมงานมงคล มารยาทในการรับแขก มารยาทในการพูด มารยาทในการรับประทานอาหาร

ลักษณะของวัฒนธรรมพื้นบ้าน

วัฒนธรรมพื้นบ้านมีลักษณะที่ขึ้นอยู่กับสภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม แบ่งได้เป็น 2 ประเภท

1) วัฒนธรรมพื้นบ้านในเมืองจากการที่สังคมในเมืองมีอัตราการเพิ่มประชากรเป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ประสบปัญหาทางด้านการดำรงชีวิต และด้านการประกอบอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจนทำให้กลายเป็น “วัฒนธรรมพื้นบ้านในเมือง” แต่อย่างไรก็ตามยังมีประชาชนในเมืองบางกลุ่มยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีบ้านเดิมไว้เช่นเดิม

2) วัฒนธรรมพื้นบ้านในชนบท ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการดำรงชีวิตของคนในชุมชนชนบท ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทันสมัยมากขึ้น แต่ชีวิตส่วนใหญ่ของกลุ่มชนบทยังคงผูกพันอยู่กับอาชีพการเกษตร โดยทั่วไปเรียกว่า วัฒนธรรมพื้นบ้านวัฒนธรรมของชาวชนบทนั่นเอง

1.4 คุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้าน

1) ในเรื่องของการอบรมสั่งสอนให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ในกรอบของขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหมาะสม เช่น นิทานชาวบ้าน สุภาษิต สำนวน เป็นเครื่องกล่อมกล่าจิตใจ

2) ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน เป็นเครื่องชี้ให้เห็นสภาพพื้นบ้านตัวเองว่ามีส่วนคล้ายคลึงกับที่อื่น ๆ ไม่ทำให้เกิดการแบ่งแยกวัฒนธรรมท้องถิ่น

ความสำคัญของวัฒนธรรมพื้นบ้าน

วัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นวิถีชีวิตของคนในแต่ละกลุ่มชน ซึ่งเป็นมรดกตกทอดกันมานาน ถือเป็นปฏิบัติสร้างสรรค์และทุกคนในท้องถิ่นย่อมมีความภาคภูมิใจในการเป็นเจ้าของร่วมกัน ทำให้เกิดความรัก ความหวงแหน และวัฒนธรรมพื้นบ้าน เป็นตัวบ่งชี้ความสำคัญถึงวิถีชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสืบต่อมาอันเกิดประโยชน์ดังนี้

1) วัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันตลอดจนการรวมกลุ่ม รวมพลังสร้างสรรค์บางสิ่งบางอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า และการทำบุญทางศาสนา

2) สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของกลุ่มชนในท้องถิ่นที่แตกต่างกันไปตามสภาพและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยมีวัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นตัวกำหนด

3) ให้ความบันเทิงแก่กลุ่มชนในสังคม เช่น การฟังเพลง การร้องเพลง การแสดงมหรสพต่าง ๆ ตลอดจนการแสดงพิธีกรรมที่เนื่องจากประเพณีเทศกาลต่าง ๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง

4) เป็นเครื่องมือในการศึกษา ซึ่งเป็นหลักฐานที่สำคัญยิ่งของชีวิตวัฒนธรรมพื้นบ้านได้ทำหน้าที่ให้การศึกษากับคนในสังคมโดยการสอนให้รู้จักถูกผิด รู้จักรับผิดชอบ ตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ และสอนให้ทุกคนประพฤติดีเว้นประพฤติชั่วเพื่อเป็นบรรทัดฐานของสังคม

5) เป็นเครื่องมือพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมให้แก่เยาวชนทั่วไป ซึ่งวัฒนธรรมพื้นบ้านได้มีส่วนช่วยที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะเรื่องของกีฬาและการเล่นของเด็กที่มุ่งเน้นให้เด็กออกกำลังกายและบางอย่างมุ่งเน้นให้เด็กรู้จักสังเกตและมีไหวพริบ การเล่นบางอย่างฝึกพัฒนาทางสังคมด้วย

6) เป็นเครื่องมือการควบคุมของสังคม การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความอยู่รอด และการที่มนุษย์จะอยู่ในสังคมได้จำเป็นต้องมีระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันของสังคม

ประเพณี

2.1 ความหมายของประเพณี

ประเพณีสังคมไทยของเรานั้น มีมากมายล้วนเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ แล้วปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้นเหมาะสมกับทางสังคมในปัจจุบัน สังคมไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง และประเพณีเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติของกลุ่มในสังคมให้เกิดระเบียบแบบแผน และกฎเกณฑ์ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

พวงผกา ประเสริฐศิลป์ (2542:34) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประเพณี ไว้ว่า หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติของบุคคลในแต่ละสังคม ที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาเรื่อย ๆ

2.2 ประเภทของประเพณี

ประเพณีไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1) ขนบประเพณี (Institution) คือ ประเพณีที่วางเป็นแบบแผนไว้โดยตรงหรือปริยาย โดยตรง คือ วางเป็นระเบียบ พิธีการไว้แจ้งชัด ส่วนโดยปริยาย คือ รู้กันเองและไม่ได้วางเป็นระเบียบแบบแผนไว้ ว่าควรจะทำอะไรและปฏิบัติกันอย่างไร ขนบ แปลว่าระเบียบแบบแผน เช่น ขนบราชการ คือ ระเบียบแบบแผนของราชการ ขนบประเพณีบางทีก็เรียกว่าระเบียบประเพณี เช่น ประเพณีที่เกี่ยวกับการเกิด บวชนาค แต่งงาน และตาย ซึ่งเป็นประเพณีเกี่ยวกับชีวิต ส่วนประเพณีที่เกี่ยวกับเทศกาลตรุษสารท และทำบุญมีสวดมนต์เลี้ยงพระ ประเพณีทำขวัญ การขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

2) ธรรมเนียมประเพณี (Convention) คือ ประเพณีเกี่ยวกับเรื่องธรรมดาสามัญ ไม่ผิดเหมือนเรื่องจารีตประเพณี ไม่มีระเบียบแบบแผนอย่างเรื่องขนบประเพณี ผู้ใดทำผิดหรือฝ่าฝืนประเพณี ก็ไม่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญอะไรนัก นอกจากจะเห็นว่า เป็นผู้ขาดการศึกษาหรือเสียสมบัติผู้ดีเท่านั้น ธรรมเนียมประเพณีเป็นเรื่องที่นิยมและถือกันเป็นธรรมเนียมสืบ ๆ กันมาในหมู่คณะ เป็นอย่างเรื่องกิริยามารยาทเกี่ยวกับอริยาบททั้งสี่ คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ตลอดจนการกิน การพูดจา การแต่งตัวและการอื่น ๆ อีก

3) จารีตประเพณี (Mores) เป็นประเพณีที่มีความสำคัญต่อสวัสดิภาพของสังคม และมีลักษณะบังคับสมาชิกของสังคมต้องปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติ จารีตประเพณีเป็นเรื่องของความประพฤติเกี่ยวกับความรู้สึกผิดถูกทางศีลธรรม เช่น การที่ผู้ใหญ่ลงโทษ เขียนตีเด็กอย่างทารุณนั้นถือว่าผิดจารีตประเพณี (พวงผกา ประเสริฐศิลป์, 2542:40)

การแบ่งประเพณีไทยตามลักษณะของการปฏิบัติเป็นหมวดหมู่ได้ 5 ลักษณะด้วยกัน เพื่อความสะดวกแก่การเรียนรู้ ศึกษาปฏิบัติดังนี้ ประเพณีเกี่ยวกับวงจรชีวิตหรือครอบครัว ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาลหรือสังคม ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา ประเพณีเกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ พระราชพิธี และรัฐพิธี ประเพณีทั้ง 5 อย่างนี้ จะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของ

คนไทยทุกคนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันเพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้ประสบผลสำเร็จมีความสุขในอนาคต

2.3 ประเพณีเกี่ยวกับวงจรชีวิตหรือครอบครัว

นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะถือว่าเป็นประเพณีที่ปฏิบัติของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เพื่อจะได้มีการวางแผนเตรียมการเรียนรู้สำหรับอนาคตตนเอง ให้ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ และสร้างประโยชน์ให้กับสังคมมากที่สุดหรือให้เกิดความเสียหายผิดพลาดต่ออนาคตของตนเองน้อยที่สุด จึงถือได้ว่าเป็นการใช้ชีวิตได้ดีเหมาะสม

2.4 ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาลหรือสังคม

สำหรับประเพณีก็มีความสำคัญ ไม่แตกต่างไปจากประเพณีวงจรชีวิตหรือครอบครัว เป็นประเพณีที่มนุษย์เราต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงออก ของงานพิธีกรรมที่เป็นของส่วนรวมหรืองานที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติตน และเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความเสียสละ ความรักใคร่สามัคคีกันของสมาชิกในกลุ่มของสังคมด้วย ประเพณีทางสังคมดังกล่าวนี้ ได้แก่ ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีวันลอยกระทง ซึ่งอาจรวมถึงประเพณีทางศาสนาที่ถือว่าดีงามนั้นด้วย

2.5 ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา

ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชาติ เพราะในแต่ละสังคมจำเป็นต้องมีศาสนาซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติหรือสังคมเดียวกัน และศาสนายังเป็นกรอบและแนวทางให้คนปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประพฤติดี ประพฤติชอบ หรือการเป็นคนดีนั่นเอง และเป็นผู้ที่มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อต่อผู้ที่ด้อยกว่าตนเอง และมีน้ำใจกับเพื่อน มนุษย์ด้วยกัน การทำบุญตามประเพณีและวัฒนธรรมอันมีรากฐานมาจากพุทธศาสนา ต้องประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจถึงแก่นแท้ของพุทธศาสนา และจะต้องปฏิบัติตามหลักของพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องจึงเรียกว่าเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และยังเป็นการอนุรักษ์ พัฒนาประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนจรรโลงรักษาพุทธศาสนาให้ยั่งยืนสืบต่อไป

2.6 ประเพณีความเชื่อ ไสยศาสตร์ โหราศาสตร์

ในเรื่องของความเชื่อต่อสิ่งที่เร้นลับที่มองไม่เห็น ได้มีมานานก่อนสมัยสุโขทัยเป็นราชธานีโดยได้รับอิทธิพลทางพุทธศาสนาจากอินเดีย ที่เข้ามาเผยแพร่โดยผ่านทางขอมนับจากนั้นมาจนถึงปัจจุบันไทยเราจึงรับเอาศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ เพราะหลักคำสอนของศาสนาไปสอดคล้องกับแนวคิดความเชื่อเดิมในเรื่อง ผี วิญญาณ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่สามารถบันดาลให้เกิดคุณและโทษต่อผู้ที่มีความเชื่อในสิ่งเหล่านี้ได้ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าศาสนาพุทธจะมีอิทธิพลสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง แต่คนไทยก็ยังนับถือศาสนาอื่นซึ่งซ้ำซ้อนอย่างกลมกลืนกัน คือ

การนับถือผีสง วิญญาณ เป็นพื้นฐานและยังมีการนับถือเรื่องไสยศาสตร์อีกด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่ในศาสนาพราหมณ์และฮินดู

2.7 พระราชพิธีและรัฐพิธี

สมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเพณีที่ปฏิบัติโดยรัฐบาลเรียกว่า ราชพิธีเพราะในระบอบการปกครองสมบูรณาญาสิทธิราชนั้น พระมหากษัตริย์ทรงเป็นทั้งพระเจ้าอยู่หัว พระเจ้าแผ่นดิน เจ้าชีวิตและธรรมราชา ทรงกำหนดนโยบายการปกครองอำนาจการปกครองตามพระราชกำหนดกฎหมาย เพื่อเป็นแนวทางการปกครองประชาชน ทรงเป็นผู้ชี้ขาดในเรื่องถูก-ผิด (พวงผกา ประเสริฐศิลป์, 2542:41-50)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับต่อไปนี้

3.1 ระยะที่ 1 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.1.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ

3.1.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้

3.1.4 สรุปผลข้อมูลสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้

3.2 ระยะที่ 2 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.2.1 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวคิด “สวนของกินบ้านเรา สู่อาหารพื้นเมือง”

3.2.2 สรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.3 ระยะที่ 3 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- 3.3.1 การวิเคราะห์และออกแบบสื่ออินโฟกราฟิก
- 3.3.2 การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิก
- 3.3.3 จัดกิจกรรม “เรียนรู้อาหารพื้นบ้าน”
- 3.3.4 การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้สื่ออินโฟกราฟิก
- 3.3.5 สรุปผลการวิจัย
- 3.4 การกำหนดประชากร และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทเบื้องต้น

3.1.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษบริบทเบื้องต้น เป็นการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย

3.1.2 สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

3.1.2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

ก) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีจำนวนทั้งหมด 4 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามการศึกษบริบทชุมชน

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้

ฉบับที่ 3 แบบประเมินประสิทธิภาพสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้

ฉบับที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้

ข) สร้างเอกสารประกอบการตอบแบบสอบถามขึ้น เพื่อเป็นเอกสารประกอบการพิจารณา การแสดงข้อคิดเห็น และประเมินค่า เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามประเมินรูปแบบ แบ่งออกเป็น 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตอนที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 การออกแบบกรอบแนวคิดของรูปแบบ

ตอนที่ 4 คำจำกัดความ

ตอนที่ 5 สรุป

ตอนที่ 6 เอกสารอ้างอิง

3.1.3 รวบรวมข้อมูล

3.1.3.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชน ใน จังหวัดเพชรบูรณ์ ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2560

3.1.3.2 ภายหลังเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำผลที่ได้มาวิเคราะห์

3.1.3.3 ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักทางสถิติ สรุป และอภิปรายผล

3.1.4 สรุปผลข้อมูลบริบทชุมชน

3.2 ระยะที่ 2 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.2.1 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวคิด “สวนของกินบ้านเรา สู่อาหารพื้นเมือง”

3.2.2 สรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.2.2.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อกลุ่มประชาชน เพื่อขอเชิญเป็นผู้ให้ข้อมูลการสังเคราะห์ในเดือน มิถุนายน - กรกฎาคม พ.ศ. 2560

3.2.2.2 ภายหลังเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำผลที่ได้มาวิเคราะห์

3.2.2.3 ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักทางสถิติ สรุป และอภิปรายผล

3.2.3 สรุปผลการสังเคราะห์รูปแบบ

3.3 ระยะที่ 3 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์และออกแบบสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบด้านเนื้อเรื่องและการออกแบบตัวละคร และฉากจากแนวทางการออกแบบสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้จะได้ในส่วนของเนื้อเรื่อง ตัวละครและฉาก เมื่อผู้วิจัยได้แนวคิดของเนื้อเรื่องแล้ว จึงได้นำไปออกแบบตัวละครและฉากเพื่อนำไปพัฒนาต่อไป

3.3.2 การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้จากการศึกษาของวณิ ช (2545)พบว่า การสร้างสื่อจุดสำคัญที่สุดก็คือการวางแผนความคิดและกำหนดเนื้อหา เพราะเป็นตัวกำหนดแนวทางทั้งหมดของการออกแบบว่าจะออกมาในทิศทางใดตามด้วยขั้นตอนการออกแบบตัวละครและฉากเพื่อกำหนดลักษณะของตัวละครและฉาก แล้วนำทั้งหมดมาประกอบกันในการวาดซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวในการวางแผนความคิดและการกำหนดเนื้อหาได้เป็นอย่างดี ทำให้เห็นถึงการแสดงออกมาเป็นภาพ แสดงให้เห็นถึงมุมมองภาพ ทิศทางการเคลื่อนไหวของกล้องทิศทางการเคลื่อนไหวของตัวละคร นำไปสู่ความเข้าใจในการพัฒนาสื่อทำให้การผลิตง่ายขึ้น มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.3.2.1 กำหนดเนื้อหา (Story) เป็นขั้นตอนการวางแผนความคิดของเนื้อหาว่าควรเป็นไปตามทิศทางใดเมื่อดูจากปัญหาที่เลือกมาแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ มาเป็น

แนวทางในการออกแบบเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งข้อมูลทั้งหมดสามารถนำมาใช้ประกอบการผลิตสื่อ ซึ่งมีการกำหนดเนื้อหาเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเด็ก และเยาวชน นั้นต้องสื่อความหมายอย่างชัดเจน

3.3.2.2 การออกแบบ (Design & Art direction) เป็นขั้นตอนการออกแบบ พบว่าความสนใจของกลุ่มเป้าหมายนั้น ต้องมีลักษณะที่เหมือนจริง ดังนั้น การออกแบบสำหรับตัวละครจึงออกแบบเป็นลักษณะกลุ่มในวัยเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง

ภาพที่ 3-2 แสดงการออกแบบ

3.3.2.3 Story Board เป็นขั้นตอนที่สำคัญซึ่งเป็นขั้นการกำหนดรูปแบบ เพื่อตอบสนองแนวคิดของเนื้อเรื่อง แสดงออกมาเป็นภาพ ให้เกิดความเหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนการพัฒนาสื่อไปในทิศทางที่วางแผนไว้

3.3.3 การประเมินประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้

3.3.3.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้เพื่อขอเชิญเป็นผู้ให้ข้อมูลประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2560

3.3.3.2 ภายหลังเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ตามหลักสถิติ

3.3.3.3 ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักทางสถิติ สรุป และอภิปรายผล

3.3.3 การจัดกิจกรรม “เรียนรู้อาหารพื้นบ้าน”

3.3.4 การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้สื่ออินโฟกราฟิก

3.3.5 สรุปผลการวิจัย

3.5 การกำหนดประชากร และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

3.5.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ทางด้านสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน 3 คน

3.5.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มประชาชน คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน 30 คน

3.5.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน 100 คน

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

มีรายละเอียดดังนี้

3.6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.6.1.1 ส่งแบบสอบถามให้ผู้ใช้งานจำนวน 40 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3.6.1.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าความสอดคล้องภายในของข้อคำถามรายข้อ (Internal Consistency) และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ผู้วิจัยจะนำเสนอแบบสอบถามไปทดสอบก่อน (Pre-test) กับกลุ่มประชากรตัวอย่างคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บจริง จำนวน 40 คน

ผลจากการการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือแบบสอบถามการศึกษาบริบทด้านสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้เท่ากับ 0.99

ผลจากการการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือแบบสอบถามสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ เท่ากับ 1.00

ผลจากการการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือแบบสอบถามแบบประเมินประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้เท่ากับ 1.00

ผลจากการการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้เท่ากับ 1.00

3.6.1.3 นำผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นมาปรับปรุงข้อคำถาม และจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการหลังจากรวบรวม และทำการตรวจสอบแบบสอบถามให้สมบูรณ์ จึงได้วิเคราะห์ผลโดยแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ

การวิเคราะห์ผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (มณฑัย, 2548) ดังนี้

มีความเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น 1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

จากนั้นนำมาแทนค่าในสูตรหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

โดยที่ IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency)

$\sum R$ = ค่าผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

0.50 ถึง 1.00 หมายถึง สอดคล้อง

-0.50 ถึง 0.49 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1.00 ถึง -0.49 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อ

s_i^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

s_t^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละคน
 N แทน จำนวนนักเรียน
 $\sum$ แทน ผลรวม

ขอบเขตของค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นคือ

ค่าน้ำหนัก	ความหมาย
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัด เพชรบูรณ์ โดยมีผลวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทชุมชน

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพของจังหวัดเพชรบูรณ์

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลประชากร เกษตรกร และพื้นที่เกษตรกรรมของ จังหวัดเพชรบูรณ์

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม

4.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์กร/เครือข่ายชุมชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

4.2 ผลการออกแบบและพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัด เพชรบูรณ์

4.2.1 ผลการออกแบบการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้าน จังหวัดเพชรบูรณ์

4.2.2 ผลการพัฒนากการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัด เพชรบูรณ์

4.2.3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

4.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

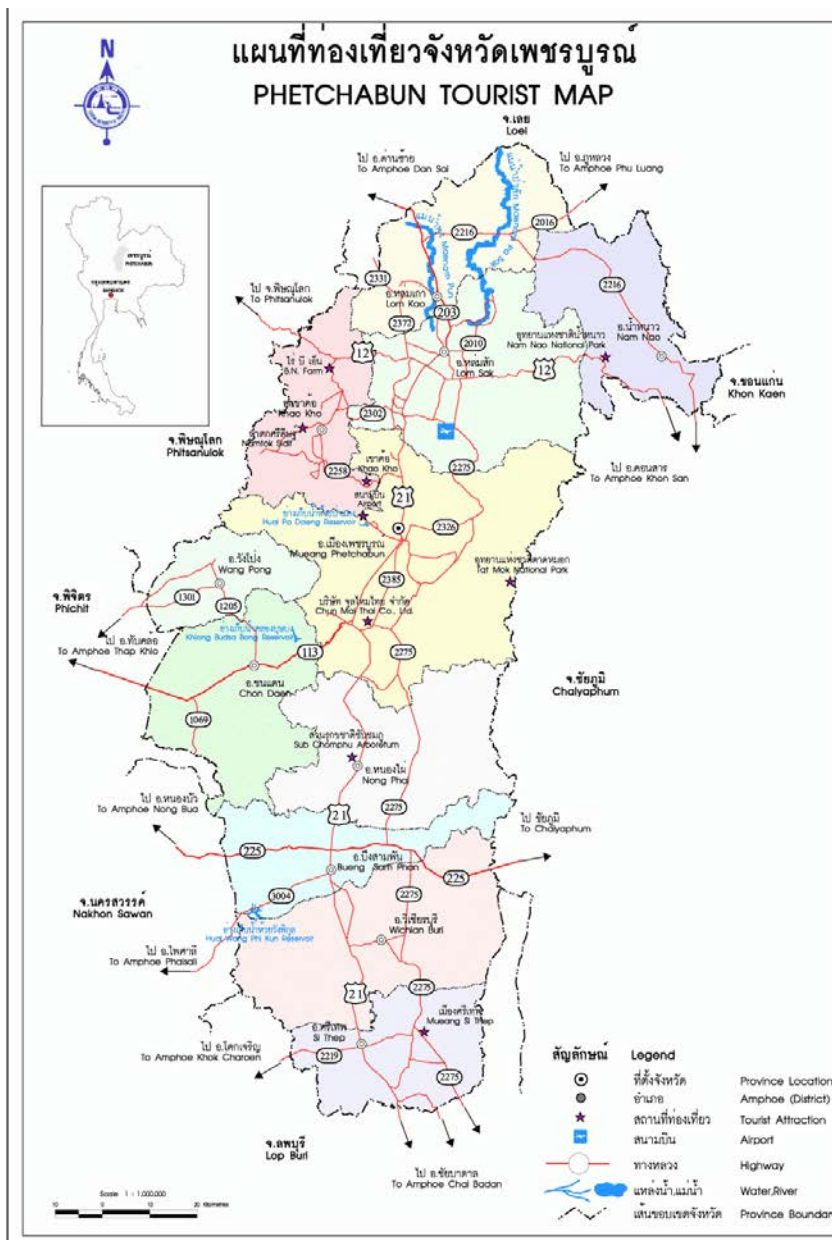
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทชุมชน

ผู้วิจัยได้กระทำกับเก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสอบถาม ในด้านต่าง ๆ

4.๑.๑ ข้อมูลทางกายภาพของจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง มีแนวเขตติดต่อระหว่างภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ประมาณเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ กับเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก ทิศเหนือติดจังหวัดเลย ทิศใต้ติดจังหวัดลพบุรี ทิศตะวันออกติดจังหวัดขอนแก่นและชัยภูมิ ทิศตะวันตก ติดจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร และนครสวรรค์ โดยมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 12,668 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7.9 ล้านไร่ ระยะทาง(ทางถนน) จากพื้นที่บนสุดของจังหวัด ไปยังพื้นที่ด้านล่างสุดของจังหวัด ประมาณ 296 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร 346 กิโลเมตร

จังหวัดเพชรบูรณ์มีเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์หลายเส้นทาง แต่ยังไม่มีเส้นทางคมนาคมรถไฟ เส้นทางหลักคือทางหลวงหมายเลข 21 ส่วนเส้นทางหลักอีกเส้นทางหนึ่ง คือ ทางหลวงหมายเลข 12 ซึ่งเป็นทางหลวงและเป็นเส้นทางคมนาคมแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) เชื่อมโยงประเทศพม่า-ไทย-ลาว-เวียดนาม ตามโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงหรือ GMS (Greater Mekong Sub region: GMS) ซึ่งสร้างโอกาสในการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเชื่อมต่อกับเมืองศูนย์กลางในกลุ่มจังหวัด (พิษณุโลก) ทั้งด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ในลักษณะ Supply และ/หรือ Value Chain โดยเชื่อมต่อกับแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) ไปยังประเทศจีน-พม่า/ลาว-ไทย ระยะทางประมาณ 1,280 กิโลเมตร ซึ่งผ่านสี่แยกอินโดจีนในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก (สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, 2560)

ภาพที่ 4-1 แผนที่จังหวัดเพชรบูรณ์

ที่มา : จังหวัดเพชรบูรณ์,

http://www.treasury.go.th/pv_phetchabun/ewt_news.php?nid=59

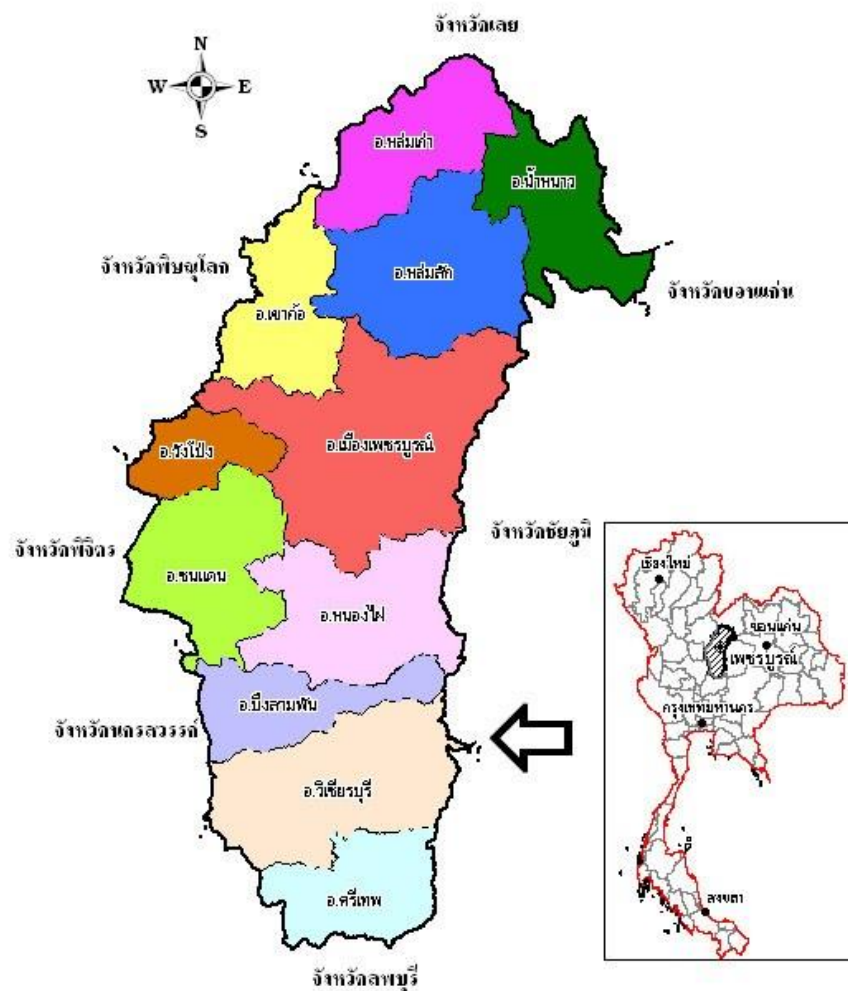
ปัจจุบันจังหวัดเพชรบูรณ์แบ่งการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ 117 ตำบล 1,430 หมู่บ้านการปกครองท้องถิ่น มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 128 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 3 แห่ง เทศบาลตำบล 20 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 104

แห่งมีประชากร ทั้งสิ้น 993,212 คน ชาย 493,504 คน หญิง 499,708 คน คิดเป็น 325,579ครัวเรือน ดังนี้

1. อำเภออำเภอเมืองเพชรบูรณ์
2. อำเภออำเภอวังโป่ง
3. อำเภออำเภอน้ำหนาว
4. อำเภออำเภอหล่มเก่า
5. อำเภออำเภอหนองไผ่
6. อำเภออำเภอวิเชียรบุรี
7. อำเภออำเภอชนแดน
8. อำเภออำเภอเขาค้อ
9. อำเภออำเภอหล่มสัก
10. อำเภออำเภอบึงสามพัน
11. อำเภออำเภอศรีเทพ

ลักษณะภูมิประเทศ มีภูเขาล้อมรอบเป็นรูปเกือกม้า แนวขนานทางตะวันออกและตะวันตก พื้นที่ประมาณ ร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด มีพื้นที่ราบอยู่ตอนกลาง ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 114 เมตรพื้นที่ลาดเอียงจากเหนือลงใต้ พื้นที่ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด มีพื้นที่ราบอยู่ตอนกลาง ลาดชันจากเหนือลงใต้ประมาณ 1,700 ตารางกิโลเมตร มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่านจังหวัด คือ แม่น้ำป่าสัก เป็นแนวยาวจากทิศเหนือมาทิศใต้ ความยาว 350 กิโลเมตร ไหลลงสู่เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดลพบุรี

ลักษณะภูมิอากาศ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ มีภูเขาล้อมรอบจึงทำให้อากาศร้อนจัดในฤดูร้อน หนาวจัดในฤดูหนาว โดยเฉพาะพื้นที่อำเภออำเภอน้ำหนาว อำเภอเขาค้อ และอำเภอหล่มเก่า มีอากาศหนาวที่สุด และบนพื้นที่ภูเขามีสภาพอากาศเย็นตลอดทั้งปี อุณหภูมิสูงสุด 35.43 องศาเซลเซียส และต่ำสุด 14.66 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ย 27.42 องศาเซลเซียส ฤดูร้อนเริ่มในเดือนมีนาคมถึงเมษายน ฤดูฝนเริ่มเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม และฤดูหนาวระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,187.0 มิลลิเมตรต่อปี ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย 66.3 %

ภาพที่ 4-2 อาณาเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

ที่มา : ท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์,

http://www.treasury.go.th/pv_phetchabun/ewt_news.php?nid=59

4.1.2 ข้อมูลประชากร เกษตรกร และพื้นที่เกษตรกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์

(1) ข้อมูลเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

ในปีพ.ศ. 2559 จังหวัดเพชรบูรณ์มีประชากรทั้งสิ้น 993,212 คน ชาย 493,504 คน หญิง 499,708 คน คิดเป็น 325,579 ครัวเรือน ประชากรอาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอเมืองสูงสุด จำนวน 74,664 ครัวเรือน รองลงมา ๓ อันดับคือ อำเภอหล่มสัก จำนวน 49,809 ครัวเรือน อำเภอวิเชียรบุรี จำนวน 41,171 ครัวเรือน และอำเภอหนองไผ่ จำนวน 34,353 ครัวเรือน ตามลำดับ (ตารางที่ 4.๑) แม้ว่าสัดส่วนการใช้ที่ดินของจังหวัดเพชรบูรณ์จะเป็นพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่จากระบบจัดเก็บและนำเสนอข้อมูลพื้นฐาน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่อำเภอเมืองสูงสุด จำนวน 13,190 ครัวเรือน รองลงมาคือ อำเภอหล่มสัก จำนวน 11,724 ครัวเรือน และอำเภอวิเชียรบุรี จำนวน 9,751 ครัวเรือน ตามลำดับ และสถิติการลงทะเบียนเกษตรกรของรายงานทะเบียนเกษตรกรโดยกรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอเมืองสูงสุด จำนวน ๑๖,๙๙๗ ครัวเรือน รองลงมาคือ อำเภอหล่มสัก จำนวน ๑๕,๐๙๗ ครัวเรือน และอำเภอวิเชียรบุรี จำนวน ๑๔,๖๗๙ ครัวเรือน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ามีเกษตรกรที่ลงทะเบียนเกษตรกรเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4.๒) และมีเกษตรกรถือครองที่ดินทำการเกษตรตามทีลงทะเบียนครัวเรือนเกษตรกรกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางเกษตรประจำตำบล (ตารางที่ 4.3)

เกษตรในจังหวัดเพชรบูรณ์เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ทำเกษตรกรรมบนพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ โดยมีสัดส่วนมากในพื้นที่อำเภอเมือง รองลงมาคือ อำเภอชนแดน อำเภอ หล่มสัก และอำเภอหนองไผ่ ตามลำดับ (ตารางที่ 4.4) เกษตรกร 4 ใน 5 เพาะปลูกพืช (ตารางที่ 4.5) โดยทุกอำเภอในจังหวัดปลูกพืชเศรษฐกิจ คือ ข้าว (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.๑ ประชากรและครัวเรือนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	ชาย		หญิง		รวมทั้งหมด (คน)	ครัวเรือน
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ		
	จังหวัดเพชรบูรณ์	493,504	49.69	499,708	50.31	993,212	325,578
1	อำเภอเมือง เพชรบูรณ์	104,920	49.86	105,492	50.14	210,412	74,664
2	อำเภอหล่มสัก	77,575	49.25	79,946	50.75	157,521	49,809
3	อำเภอเขาค้อ	18,209	50.20	18,061	49.80	36,270	11,637
4	อำเภอน้ำหนาว	9,101	51.31	8,637	48.69	17,738	5,900
5	อำเภอหล่มเก่า	32,825	49.20	33,895	50.80	66,720	18,863
6	อำเภอหนองไผ่	56,335	49.89	56,575	50.11	112,910	34,353
7	อำเภอวังโป่ง	18,626	49.64	18,898	50.36	37,524	10,961
8	อำเภอชนแดน	39,898	50.15	39,665	49.85	79,563	28,113
9	อำเภอบึงสามพัน	35,595	49.62	36,134	50.38	71,729	28,274
10	อำเภอวิเชียรบุรี	65,358	49.38	67,010	50.62	132,368	41,171
11	อำเภอศรีเทพ	35,062	49.76	35,395	50.24	70,457	21,833

ที่มา : ประชากรจังหวัดเพชรบูรณ์ ๒๕๕๙ ,สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์.

ตารางที่ 4.๒ การเปรียบเทียบครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกแหล่งข้อมูล รายอำเภอ

อำเภอ	ระบบจัดเก็บและนำเสนอข้อมูลพื้นฐาน ศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ^๑	ผู้ถือครองที่จดทะเบียน เกษตรกร ^๒
จังหวัดเพชรบูรณ์	76,858	103,987
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	13,190	๑๖,๙๙๗
อำเภอชนแดน	6,513	๑๑,๗๔๒
อำเภอหล่มสัก	11,724	๑๕,๐๙๗
อำเภอหล่มเก่า	8,109	๙,๑๘๔
อำเภอวิเชียรบุรี	9,751	๑๔,๖๗๙
อำเภอศรีเทพ	6,033	๗,๘๘๙
อำเภอหนองไผ่	9,450	๑๓,๐๒๔
อำเภอบึงสามพัน	4,996	๕,๙๒๓
อำเภอน้ำหนาว	2,382	๓,๓๕๘
อำเภอวังโป่ง	2,848	๓,๕๖๐
อำเภอเขาค้อ	1,862	๒,๕๓๔

ที่มา : ๑ระบบจัดเก็บและนำเสนอข้อมูลพื้นฐาน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบล, ๒๕๕๙

๒สถิติการลงทะเบียนเกษตรกรของรายงานทะเบียนเกษตรกรโดยกรมส่งเสริม
การเกษตร,๒๕๕๙

ตารางที่ 4.๓ จำนวนผู้ถือครองทำการเกษตร จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกการขึ้นทะเบียนเกษตรกร

อำเภอ	รวมทั้งสิ้น (ราย)	ผู้ถือครองที่จดทะเบียน เกษตรกร	ผู้ถือครองที่ไม่จดทะเบียน เกษตรกร
จังหวัดเพชรบูรณ์	97,569	76,858	20,711
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	16,856	13,190	3,666
อำเภอชนแดน	7,356	6,513	843
อำเภอหล่มสัก	16,491	11,724	4,767
อำเภอหล่มเก่า	9,660	8,109	1,551
อำเภอวิเชียรบุรี	12,825	9,751	3,074
อำเภอศรีเทพ	7,565	6,033	1,532
อำเภอหนองไผ่	10,550	9,450	1,100
อำเภอบึงสามพัน	6,313	4,996	1,317
อำเภอน้ำหนาว	3,106	2,382	724
อำเภอวังโป่ง	3,445	2,848	597

อำเภอเขาค้อ	3,402	1,862	1,540
-------------	-------	-------	-------

ที่มา : สำมะโนการเกษตร พ.ศ. 2556 สำนักงานสถิติแห่งชาติกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ตารางที่ 4.๔ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2559 จำแนกการมีเอกสารสิทธิ์ รายอำเภอ

อำเภอ	รวมทั้งสิ้น (ครัวเรือน)	ทำกินบนพื้นที่มีเอกสาร สิทธิ์	ทำกินบนพื้นที่ไม่มี เอกสารสิทธิ์
จังหวัดเพชรบูรณ์	103,987	71,862	32,125
อำเภอเมือง เพชรบูรณ์	๑๖,๙๙๗	11,078	5,919
อำเภอชนแดน	๑๑,๗๔๒	4,807	5,324
อำเภอหล่มสัก	๑๕,๐๙๗	10,069	5,028
อำเภอหล่มเก่า	๙,๑๘๔	7,471	1,713
อำเภอวิเชียรบุรี	๑๔,๖๗๙	6,400	2,961
อำเภอศรีเทพ	๗,๘๘๙	11,718	1,815
อำเภอหนองไผ่	๑๓,๐๒๔	6,074	3,825

อำเภอปึงสามพัน	๕,๙๒๓	9,199	1,116
อำเภอน้ำหนาว	๓,๓๕๘	327	3,031
อำเภอวังโป่ง	๓,๕๖๐	2,758	802
อำเภอเขาค้อ	๒,๕๓๔	1,943	591

ที่มา : รายงานทะเบียนเกษตรกรจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2559, กรมส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 4.5 จำนวนผู้ถือครองการใช้ประโยชน์ที่ดินและที่ถือครองทำการเกษตรในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามลักษณะการดำเนินงาน รายอำเภอ

อำเภอ	รวม ทั้งสิ้น (ราย)	ที่ปลูกสวนป่า		ทุ่งหญ้าเลี้ยง สัตว์		คอกสัตว์		ที่เพาะเลี้ยงสัตว์ น้ำในพื้นที่น้ำจืด		ที่อื่น ๆ	
		จำนวน	เนื้อที่	จำนวน	เนื้อที่	จำนวน	เนื้อที่	จำนวน	เนื้อที่	จำนวน	เนื้อที่
จังหวัด เพชรบูรณ์	97,569	2,096	28,547	530	9,161	3,949	8,756	1,910	7,278	5,574	20,966
อำเภอเมือง เพชรบูรณ์	16,856	248	2,128	96	1,555	685	2,137	774	4,955	773	2,763
อำเภอชนแดน	7,356	186	3,372	86	2,590	316	1,812	199	301	807	4,503

อำเภอหล่มสัก	16,491	248	1,862	27	134	769	767	257	553	885	1,637
อำเภอหล่ม เก่า	9,660	829	8,333	13	71	520	405	319	251	1,374	2,244
อำเภอวิเชียร บุรี	12,825	41	3,944	107	2,196	637	1,505	132	266	404	909
อำเภอศรีเทพ	7,565	27	500	26	332	165	335	30	69	118	571
อำเภอหนอง ไผ่	10,550	141	2,260	23	200	302	477	75	217	220	841
อำเภอบึงสาม พัน	6,313	59	928	111	1,470	345	497	77	606	413	1,224
อำเภอน้ำ หนาว	3,106	36	836	5	35	43	99	6	8	115	2,148
อำเภอวังโป่ง	3,445	209	3,195	9	157	42	236	4	2	19	146
อำเภอเขาค้อ	3,402	72	1,191	27	421	125	485	37	51	446	3,980

ที่มา : สำมะโนการเกษตร พ.ศ. 2556 สำนักงานสถิติแห่งชาติกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ตารางที่ 4.6 จำนวนผู้ถือครองที่รายงานการใช้ประโยชน์ที่ดินและที่ถือครองทำการเกษตรในพื้นที่
จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามการใช้ประโยชน์ รายอำเภอ

อำเภอ	รวมเนื้อที่ทั้งสิ้น	ที่ปลูกข้าว		ที่ปลูกยางพารา		ที่ปลูกพืชยืนต้นและไม้ผล		ที่ปลูกพืชไร่		ที่ปลูกพืชผัก สมุนไพร และไม้ดอก ไม้ประดับ	
		จำนวน	เนื้อที่	จำนวน	เนื้อที่	จำนวน	เนื้อที่	จำนวน	เนื้อที่	จำนวน	เนื้อที่
จังหวัดเพชรบูรณ์	2,827,604	62,786	1,083,418	1,941	62,511	10,219	136,613	47,035	1,439,930	7,023	30,423
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	344,217	12,735	190,963	217	5,083	2,365	32,795	5,772	98,631	900	3,208
อำเภอชนแดน	305,594	4,097	124,601	143	3,599	1,045	18,673	4,461	145,648	100	495
อำเภอหล่มสัก	211,177	11,819	123,203	48	2,018	1,190	12,449	4,517	56,723	3,166	11,831
อำเภอหล่มเก่า	287,731	7,587	70,024	338	13,361	2,853	24,342	4,786	164,903	810	3,796
อำเภอวิเชียรบุรี	482,610	6,637	154,139	33	2,590	276	7,583	8,029	308,798	174	680
อำเภอศรีเทพ	290,705	4,416	112,372	10	604	105	4,433	4,746	170,762	140	726
อำเภอหนองไผ่	345,720	6,679	147,928	202	7,204	700	14,328	5,433	171,026	213	1,239
อำเภอบึงสามพัน	247,635	2,466	59,180	45	1,215	237	2,768	4,516	179,071	159	675
อำเภอน้ำหนาว	133,865	1,350	9,095	771	23,406	344	4,949	2,479	92,500	146	790
อำเภอวังโป่ง	127,100	2,674	76,508	72	2,231	596	9,214	1,397	35,173	33	241
อำเภอเขาค้อ	51,250	2,326	15,405	62	1,201	508	5,079	899	16,696	1,182	6,741

ที่มา : สำมะโนการเกษตร พ.ศ. 2556 สำนักงานสถิติแห่งชาติกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.1.3 ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม

จากการเปรียบเทียบพื้นที่เกษตรกรรมจากฐานข้อมูล Agri-map Online ข้อมูลสำมะโนประชากร และรายงานทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2559 พบว่า พื้นที่เกษตรกรรมที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2559 มีขนาดเล็กกว่าพื้นที่เกษตรกรรมจากข้อมูลสำมะโนการเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2556 กว่า 600,000 ไร่ (ตารางที่ 4.7)

สำหรับสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากที่ดินด้านการเกษตร เนื้อที่ส่วนใหญ่ถูกใช้ไปเพื่อการเพาะปลูก สำหรับที่ดินที่ถูกใช้ด้านทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ในอำเภอชนแดนสูงสุด พื้นที่สำหรับคอกสัตว์ในอำเภอเมืองสูงสุด และพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดในอำเภอเมืองสูงสุด(ตารางที่ 4.8) สำหรับการปลูกข้าวพื้นที่สูงสุด คือ อำเภอเมือง รองลงมา คืออำเภอวิเชียรบุรี ตามลำดับ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.7 จำนวนพื้นที่ทั้งหมด และเกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

อำเภอ	เนื้อที่ทั้งหมด ^๑ (ไร่)	พื้นที่เกษตรกรรม ^๒ (ไร่)	พื้นที่เกษตรกรรม ^๓ (ไร่)
จังหวัดเพชรบูรณ์	7,708,379	2,827,604	2,224,769
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	1,406,714	344,217	303,841
อำเภอชนแดน	696,469	305,594	206,218
อำเภอหล่มสัก	884,006	211,177	157,471
อำเภอหล่มเก่า	602,724	287,731	214,423
อำเภอวิเชียรบุรี	927,597	482,610	375,159
อำเภอศรีเทพ	508,400	290,705	195,774
อำเภอหนองไผ่	786,437	345,720	299,191
อำเภอบึงสามพัน	492,789	247,635	107,648
อำเภอน้ำหนาว	580,981	133,865	118,817
อำเภอวังโป่ง	309,680	127,100	102,492
อำเภอเขาค้อ	512,582	51,250	26,735

ที่มา: ^๑ข้อมูลแผนที่การใช้ที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์, ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online)

^๒ข้อมูลสำมะโนการเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

^๓รายงานทะเบียนเกษตรกรปี ๒๕๕๙, กรมส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 4.8 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2556 จำแนกตามลักษณะ
การดำเนินงาน รายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่ทั้งสิ้น (ไร่)	ที่ปลูกสวน ป่า	ทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์	คอกสัตว์	ที่เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำใน พื้นที่น้ำจืด	ที่อื่น ๆ
จังหวัดเพชรบูรณ์	2,827,604	28,547	9,161	8,756	7,278	20,966
อำเภอเมือง เพชรบูรณ์	344,217	2,128	1,555	2,137	4,955	2,763
อำเภอชนแดน	305,594	3,372	2,590	1,812	301	4,503
อำเภอหล่มสัก	211,177	1,862	134	767	553	1,637
อำเภอหล่มเก่า	287,731	8,333	71	405	251	2,244
อำเภอวิเชียรบุรี	482,610	3,944	2,196	1,505	266	909
อำเภอศรีเทพ	290,705	500	332	335	69	571
อำเภอหนองไผ่	345,720	2,260	200	477	217	841
อำเภอบึงสามพัน	247,635	928	1,470	497	606	1,224
อำเภอน้ำหนาว	133,865	836	35	99	8	2,148
อำเภอวังโป่ง	127,100	3,195	157	236	2	146
อำเภอเขาค้อ	51,250	1,191	421	485	51	3,980

ที่มา: ข้อมูลสำมะโนการเกษตรปี 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 4.9 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2556 จำแนกตามลักษณะ
การดำเนินงาน รายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่ทั้งสิ้น (ไร่)	ที่ปลูกข้าว	ที่ปลูก ยางพารา	ที่ปลูกพืช ยืนต้นและ ไม้ผล	ที่ปลูกพืชไร่	ที่ปลูกพืชผัก สมุนไพร และไม้ดอก ไม้ประดับ
จังหวัดเพชรบูรณ์	2,827,604	1,083,418	62,511	136,613	1,439,930	30,423
อำเภอเมือง เพชรบูรณ์	344,217	190,963	5,083	32,795	98,631	3,208
อำเภอชนแดน	305,594	124,601	3,599	18,673	145,648	495
อำเภอหล่มสัก	211,177	123,203	2,018	12,449	56,723	11,831
อำเภอหล่มเก่า	287,731	70,024	13,361	24,342	164,903	3,796
อำเภอวิเชียรบุรี	482,610	154,139	2,590	7,583	308,798	680
อำเภอศรีเทพ	290,705	112,372	604	4,433	170,762	726
อำเภอหนองไผ่	345,720	147,928	7,204	14,328	171,026	1,239
อำเภอบึงสามพัน	247,635	59,180	1,215	2,768	179,071	675
อำเภอน้ำหนาว	133,865	9,095	23,406	4,949	92,500	790
อำเภอวังโป่ง	127,100	76,508	2,231	9,214	35,173	241
อำเภอเขาค้อ	51,250	15,405	1,201	5,079	16,696	6,741

ที่มา: ข้อมูลสำมะโนการเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ปี 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากข้อมูลในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า นอกจากองค์กรการเงิน ระดับหมู่บ้าน เช่น กองทุนหมู่บ้าน ที่มีอยู่ทุกหมู่บ้านแล้ว คณะผู้วิจัยสามารถรวบรวมองค์กร/ เครือข่ายชุมชนในจังหวัด

เพชรบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 688 รายชื่อ และเป็นองค์กร/เครือข่าย ชุมชนประเภทวิสาหกิจชุมชน/อาชีพ โดยอำเภอเมืองเป็นอำเภอที่มีองค์กร/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน/อาชีพมากกว่าอำเภออื่น รองลงมาคือ อำเภออำเภอหล่มสัก และอำเภออำเภอวิเชียรบุรี (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 จำนวน เครือข่ายชุมชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์จำแนกรายอำเภอ

ลำดับที่	อำเภอ	สถาบันการเงิน/ สหกรณ์ใน ชุมชน	วิสาหกิจชุมชน/ อาชีพ	ภูมิปัญญา ท้องถิ่น/ปราชญ์ ชาวบ้าน
จังหวัดเพชรบูรณ์		30	609	49
1.	อำเภอเมือง เพชรบูรณ์	6	187	30
2.	อำเภอชนแดน	3	17	2
3.	อำเภอหล่มสัก	3	134	3
4.	อำเภอหล่มเก่า	3	47	2
5.	อำเภอวิเชียรบุรี	2	88	3
6.	อำเภอศรีเทพ	2	34	2
7.	อำเภอหนองไผ่	1	16	2
8.	อำเภอบึงสามพัน	3	39	2
9.	อำเภอน้ำหนาว	3	-	1
10.	อำเภอวังโป่ง	2	47	1
11.	อำเภอเขาค้อ	2	-	1

(2) ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม

จากการเปรียบเทียบพื้นที่เกษตรกรรมจากฐานข้อมูล Agri-map Online ข้อมูลสำมะโนประชากร และรายงานทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2559 พบว่า พื้นที่เกษตรกรรมที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร

พ.ศ. 2559 มีขนาดเล็กกว่าพื้นที่เกษตรกรรมจากข้อมูลสำมะโนการเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2556 กว่า 600,000 ไร่ (ตารางที่ 2.12) ทั้งนี้จากการลงทะเบียนเกษตรกรในปีพ.ศ. 2559 จังหวัดเพชรบูรณ์ มีพื้นที่ทำการเกษตร 3,281,459 ไร่ (ตารางที่ 2.13) และในช่วง พ.ศ. 2553-2557 เนื้อที่ทางการเกษตรมีการถูกใช้จำนอง และตั้งแต่ พ.ศ. 2554 เริ่มปรากฏการทำนิติกรรมที่ดินเกษตรด้วยการขายฝาก สำหรับที่ดินเกษตรกรรมที่ไม่ใช่ของตนเอง (ตารางที่ 2.14-2.15) และแม้เนื้อที่ทางการเกษตรของจังหวัดเพชรบูรณ์โดยภาพรวมจะเป็นการทำกินบนที่ดินของครัวเรือนมากกว่าการเช่าที่ดินทำเกษตรกรรม แต่ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอหล่มสัก และอำเภอวิเชียรบุรี มีสัดส่วนของการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรมากกว่าพื้นที่อื่น (ตารางที่ 2.16) สำหรับสถิติของกรรมที่ดินโดยไม่แยกประเภทของการใช้ประโยชน์จากที่ดิน พบว่า สำนักงานที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ สาขาหล่มสัก เป็นพื้นที่ที่มีการจดทะเบียนขายฝากมากที่สุด รองลงมาคือสำนักงานที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ สาขาอำเภอเมือง ซึ่งสถิติการขายฝากนี้ยังสะท้อนความเสี่ยงที่จะสูญเสียที่ดินได้ในอนาคต (ตารางที่ 2.17)

สำหรับสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากที่ดินด้านการเกษตร เนื้อที่ส่วนใหญ่ถูกใช้ไปเพื่อการเพาะปลูก สำหรับที่ดินที่ถูกใช้ด้านทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ในอำเภอชนแดนสูงสุด พื้นที่สำหรับคอกสัตว์ในอำเภอเมืองสูงสุด และพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดในอำเภอเมืองสูงสุด (ตารางที่ 2.18) สำหรับการปลูกข้าวพื้นที่สูงสุด คือ อำเภอเมือง รองลงมา คืออำเภอวิเชียรบุรี ตามลำดับ (ตารางที่ 2.1๙) สำหรับการทำกินบนพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์นั้น พบว่า อำเภอเมือง และอำเภอน้ำหนาว เป็นอำเภอที่มีการทำการเกษตรบนที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์มากกว่า 100,000 ไร่ (ตารางที่ 2.20) และอำเภอเมืองมีเนื้อที่การเกษตรซึ่งเป็นเอกสารสิทธิ์ประเภท โฉนด (นส.4) / ตราจอง / นส.5 / นส.3 / นส.3ก. / นส.3ข มากกว่าอำเภออื่น ๆ (ตารางที่ 2.21) และอำเภอเมืองยังเป็นอำเภอที่มีเนื้อที่ไม่ทำประโยชน์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ อำเภอเมือง อำเภอหล่มสัก อำเภอน้ำหนาว และอำเภอเขาค้อ ตามลำดับ (ตารางที่ 2.22)

ตารางที่ 2.12 จำนวนพื้นที่ทั้งหมด และเกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามรายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่ทั้งหมด ^๑ (ไร่)	พื้นที่เกษตรกรรม ^๒ (ไร่)	พื้นที่เกษตรกรรม ^๓ (ไร่)
จังหวัดเพชรบูรณ์	7,708,379	2,827,604	2,224,769
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	1,406,714	344,217	303,841
อำเภอชนแดน	696,469	305,594	206,218
อำเภอหล่มสัก	884,006	211,177	157,471
อำเภอหล่มเก่า	602,724	287,731	214,423
อำเภอวิเชียรบุรี	927,597	482,610	375,159

อำเภอ	เนื้อที่ทั้งหมด ^๑ (ไร่)	พื้นที่เกษตรกรรม ^๒ (ไร่)	พื้นที่เกษตรกรรม ^๓ (ไร่)
อำเภอศรีเทพ	508,400	290,705	195,774
อำเภอหนองไผ่	786,437	345,720	299,191
อำเภอบึงสามพัน	492,789	247,635	107,648
อำเภอน้ำหนาว	580,981	133,865	118,817
อำเภอวังโป่ง	309,680	127,100	102,492
อำเภอเขาค้อ	512,582	51,250	26,735

ที่มา: ^๑ข้อมูลแผนที่การใช้ที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์, ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online)

^๒ข้อมูลสำมะโนการเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

^๓รายงานทะเบียนเกษตรกรปี ๒๕๕๙, กรมส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 2.๑๓ ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตรในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2553–2557

ปี	เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร (ไร่)	เนื้อที่ของตนเอง (ไร่)	เนื้อที่ของผู้อื่น (ไร่)
2553	3,436,856	867,887	2,568,969
2554	3,283,854	826,015	2,457,839
2555	3,281,289	826,378	2,454,911
2556	3,281,426	827,150	2,454,275
2557	3,281,459	828,048	2,453,412

ที่มา : ข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๖, สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๕๙

ตารางที่ 2.๑๔ จำนวนพื้นที่เกษตรกรรมที่เป็นเนื้อที่ของตนเองในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2553–2557 จำแนกตามลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร

ปี	รวมทั้งสิ้น (ไร่)	ของตนเอง (ไร่)	จ้างผู้อื่น (ไร่)	ขายฝาก(ไร่)
2553	867,887	402,253	465,633	-
2554	826,015	376,840	449,165	10
2555	826,378	376,841	449,527	10
2556	827,150	377,299	449,842	10
2557	828,048	377,717	450,321	10

ที่มา : ข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๖, สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๕๙

ตารางที่ 2.๑๕ จำนวนพื้นที่เกษตรกรรมที่เป็นเนื้อที่ของผู้อื่นในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2553–2557 จำแนกตามลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร

ปี	รวมทั้งสิ้น (ไร่)	เช่าผู้อื่น (ไร่)	รับจ้าง (ไร่)	รับขายฝาก (ไร่)	ได้ทำฟรี (ไร่)
2553	2,568,969	1,244,711	3,653	-	1,320,605
2554	2,457,839	1,183,020	3,456	1,679	1,269,683
2555	2,454,911	1,181,551	3,458	1,676	1,268,226
2556	2,454,275	1,181,090	3,455	1,680	1,268,050
2557	2,453,412	1,180,601	3,451	1,679	1,267,681

ที่มา : ข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ๒๕๕๖, สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๕๙

ตารางที่ 2.16 จำนวนพื้นที่เกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2559 จำแนกตามลักษณะการถือครองที่ดิน รายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่ทั้งสิ้น (ไร่)	ของครัวเรือน (ไร่)	เช่า	อื่น ๆ
จังหวัดเพชรบูรณ์	2,224,769	103,987	11,348	3,933
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	303,841	16,997	2,024	703
อำเภอชนแดน	206,218	11,742	1,136	218
อำเภอหล่มสัก	157,471	15,097	2,048	536
อำเภอหล่มเก่า	214,423	9,184	660	480
อำเภอวิเชียรบุรี	375,159	14,679	1,326	292
อำเภอศรีเทพ	195,774	7,889	815	98
อำเภอหนองไผ่	299,191	13,024	905	200
อำเภอบึงสามพัน	107,648	5,972	747	173
อำเภอน้ำหนาว	118,817	3,358	45	390
อำเภอวังโป่ง	102,492	3,560	683	99
อำเภอเขาค้อ	26,735	2,534	959	734

ที่มา : รายงานทะเบียนเกษตรกรจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2559, กรมส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 2.17 จำนวนแปลงที่ดินที่จัดทะเบียนจำนองและขายฝากในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2559 จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	จำนอง (ราย)	ขายฝาก (ราย)
จังหวัดเพชรบูรณ์	92,987	24,628
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	16,856	3,510
อำเภอชนแดน	3,106	1,206
อำเภอหล่มสัก	18,025	9,120
อำเภอหล่มเก่า	3,445	2,701
อำเภอวิเชียรบุรี	6,313	1,201

อำเภอ	จำนวน (ราย)	ขายฝาก (ราย)
อำเภอศรีเทพ	3,402	890
อำเภอหนองไผ่	10,550	1,023
อำเภอบึงสามพัน	9,660	1,305
อำเภอน้ำหนาว	7,565	890
อำเภอวังโป่ง	7,356	1,802
อำเภอเขาค้อ	6,709	980

ที่มา : ปริมาณงานและเงินรายได้จากการจดทะเบียนขายฝากและจำนวนสำนักงานที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ระหว่างเดือนตุลาคม 2558 – กันยายน 2559, กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 2.18 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2556 จำแนกตามลักษณะการดำเนินงาน รายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่ทั้งสิ้น (ไร่)	ที่ปลูกสวนป่า	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	คอกสัตว์	ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด	ที่อื่น ๆ
จังหวัดเพชรบูรณ์	2,827,604	28,547	9,161	8,756	7,278	20,966
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	344,217	2,128	1,555	2,137	4,955	2,763
อำเภอชนแดน	305,594	3,372	2,590	1,812	301	4,503
อำเภอหล่มสัก	211,177	1,862	134	767	553	1,637
อำเภอหล่มเก่า	287,731	8,333	71	405	251	2,244
อำเภอวิเชียรบุรี	482,610	3,944	2,196	1,505	266	909
อำเภอศรีเทพ	290,705	500	332	335	69	571
อำเภอหนองไผ่	345,720	2,260	200	477	217	841
อำเภอบึงสามพัน	247,635	928	1,470	497	606	1,224
อำเภอน้ำหนาว	133,865	836	35	99	8	2,148
อำเภอวังโป่ง	127,100	3,195	157	236	2	146
อำเภอเขาค้อ	51,250	1,191	421	485	51	3,980

ที่มา: ข้อมูลสำมะโนการเกษตรปี 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 2.19 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2556 จำแนกตามลักษณะการดำเนินงาน รายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่ทั้งสิ้น (ไร่)	ที่ปลูกข้าว	ที่ปลูก ยางพารา	ที่ปลูกพืช ยืนต้นและ ไม้ผล	ที่ปลูกพืชไร่	ที่ปลูกพืชผัก สมุนไพร และไม้ดอก ไม้ประดับ
จังหวัดเพชรบูรณ์	2,827,604	1,083,418	62,511	136,613	1,439,930	30,423
อำเภอเมือง เพชรบูรณ์	344,217	190,963	5,083	32,795	98,631	3,208
อำเภอชนแดน	305,594	124,601	3,599	18,673	145,648	495
อำเภอหล่มสัก	211,177	123,203	2,018	12,449	56,723	11,831
อำเภอหล่มเก่า	287,731	70,024	13,361	24,342	164,903	3,796
อำเภอวิเชียรบุรี	482,610	154,139	2,590	7,583	308,798	680
อำเภอศรีเทพ	290,705	112,372	604	4,433	170,762	726
อำเภอหนองไผ่	345,720	147,928	7,204	14,328	171,026	1,239
อำเภอบึงสามพัน	247,635	59,180	1,215	2,768	179,071	675
อำเภอน้ำหนาว	133,865	9,095	23,406	4,949	92,500	790
อำเภอวังโป่ง	127,100	76,508	2,231	9,214	35,173	241
อำเภอเขาค้อ	51,250	15,405	1,201	5,079	16,696	6,741

ที่มา: ข้อมูลสำมะโนการเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ปี 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 2.20 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามการมีเอกสารสิทธิ์ รายอำเภอ

อำเภอ	รวมทั้งสิ้น (ไร่)	ทำกินบนพื้นที่มี เอกสารสิทธิ์	ทำกินบนพื้นที่ไม่มี เอกสารสิทธิ์
จังหวัดเพชรบูรณ์	2,224,769	1,452,343	772,426
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	303,841	165,112	138,729
อำเภอชนแดน	206,218	177,495	28,723
อำเภอหล่มสัก	157,471	99,302	58,169

อำเภอหล่มเก่า	214,423	185,463	28,960
อำเภอวิเชียรบุรี	375,159	297,180	77,979
อำเภอศรีเทพ	195,774	139,714	56,060
อำเภอหนองไผ่	299,191	203,866	95,325
อำเภอบึงสามพัน	107,648	107,377	20,271
อำเภอน้ำหนาว	118,817	9,101	109,716
อำเภอวังโป่ง	102,492	71,393	31,099
อำเภอเขาค้อ	26,735	16,340	10,395

ที่มา: รายงานทะเบียนเกษตรกรจังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2559, กรมส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 2.21 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามเอกสารสิทธิ์
รายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่ทั้งสิ้น (ไร่)	โฉนด (นส.4) / ตรา จอง/ นส.5/ นส.3/ นส3ก. /นส.3ข	ส.ป.ก. 4-01 / น.ค. / ส.ท.ก. / ก.ส.น.	นส. 2 / ส.ค. 1	ภ.บ.ท./ อ.3
จังหวัดเพชรบูรณ์	2,827,604	1,880,602	1,299,025	29,857	880,234
อำเภอเมือง เพชรบูรณ์	344,217	940,089	645,736	14,843	437,464
อำเภอชนแดน	305,594	1,502	268	4	170
อำเภอหล่มสัก	211,177	30,551	5,007	89	4,079
อำเภอหล่มเก่า	287,731	44,423	7,555	171	5,306
อำเภอวิเชียรบุรี	482,610	146,913	52,664	736	32,323
อำเภอศรีเทพ	290,705	241,646	148,905	1,948	94,677
อำเภอหนองไผ่	345,720	161,374	129,579	1,944	99,162
อำเภอบึงสามพัน	247,635	197,414	194,585	2,581	151,806
อำเภอน้ำหนาว	133,865	65,771	83,159	621	39,419
อำเภอวังโป่ง	127,100	50,496	24,012	6,749	10,522
อำเภอเขาค้อ	51,250	423	7,555	171	5,306

ที่มา: ข้อมูลสำมะโนการเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 2.22 จำนวนพื้นที่ไม่ทำประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามรายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่ทั้งหมด ^๑ (ไร่)	เนื้อที่ไม่ทำประโยชน์ ^๒ (ไร่)
จังหวัดเพชรบูรณ์	7,708,379	2,665,916
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	1,406,714	688,357
อำเภอชนแดน	696,469	143,413
อำเภอหล่มสัก	884,006	431,249
อำเภอหล่มเก่า	602,724	223,894
อำเภอวิเชียรบุรี	927,597	109,040
อำเภอศรีเทพ	508,400	34,222
อำเภอหนองไผ่	786,437	209,970
อำเภอบึงสามพัน	492,789	64,559
อำเภอน้ำหนาว	580,981	366,236
อำเภอวังโป่ง	309,680	79,453
อำเภอเขาค้อ	512,582	315,523

ที่มา: ^๑ข้อมูลแผนที่ใช้ที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์, ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online)

^๒ข้อมูลพื้นที่ป่า, แผนที่ใช้ที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์, ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online)

4.1.4 องค์กร/เครือข่ายชุมชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

จากข้อมูลองค์กร/เครือข่ายชุมชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า นอกจากองค์กรการเงิน ระดับหมู่บ้าน เช่น กองทุนหมู่บ้าน ที่มีอยู่ทุกหมู่บ้านแล้ว คณะผู้วิจัยสามารถรวบรวมองค์กร/เครือข่ายชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 688 รายชื่อ และเป็นองค์กร/เครือข่าย ชุมชนประเภทวิสาหกิจชุมชน/อาชีพ โดยอำเภอเมืองเป็นอำเภอที่มีองค์กร/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน/อาชีพมากกว่าอำเภออื่น รองลงมาคือ อำเภอหล่มสัก และอำเภอวิเชียรบุรี (ตารางที่ 2.31) เมื่อพิจารณาข้อมูลตำบลในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ ตำบลบึงกระจับ ประกอบกับการสัมภาษณ์นายกและรองนายก อบต. พบว่า สถาบันการเงินชุมชนนอกจากกองทุนหมู่บ้านประจำตำบลแล้ว ยังมีสหกรณ์เลี้ยงสัตว์อำเภอวิเชียรบุรี ซึ่งแหล่งการเงินชุมชนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล และธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งน่าจะสามารถร่วมเป็นเครือข่ายกับสถาบัน

บริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) ได้ในอนาคต นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ภายในแต่ละตำบล และยังมีปราชญ์ทางด้าน วรรณกรรม ด้านการทำขวัญนาและ ด้านจักสานหญ้าแฝก (ตารางที่ 2.32) ทั้งนี้ กำนัน นายและ รองนายก อบต. ได้ให้ข้อคิดที่น่าสนใจ ในพื้นที่ตำบลบึงกระจับ

ตารางที่ 2.31 จำนวนองค์กร/เครือข่ายชุมชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์จำแนกรายอำเภอ

ลำดับที่	อำเภอ	สถาบันการเงิน/ สหกรณ์ใน ชุมชน	วิสาหกิจชุมชน/ อาชีพ	ภูมิปัญญา ท้องถิ่น/ปราชญ์ ชาวบ้าน
จังหวัดเพชรบูรณ์		30	609	49
1.	อำเภอเมือง เพชรบูรณ์	6	187	30
2.	อำเภอชนแดน	3	17	2
3.	อำเภอหล่มสัก	3	134	3
4.	อำเภอหล่มเก่า	3	47	2
5.	อำเภอวิเชียรบุรี	2	88	3
6.	อำเภอศรีเทพ	2	34	2
7.	อำเภอหนองไผ่	1	16	2
8.	อำเภอบึงสามพัน	3	39	2
9.	อำเภอน้ำหนาว	3	-	1
10.	อำเภอวังโป่ง	2	47	1
11.	อำเภอเขาค้อ	2	-	1

ตารางที่ 2.32 รายชื่อและช่องทางการติดต่อองค์กร/เครือข่ายชุมชน

ลำดับ ที่	อำเภอ/ ตำบล	สถาบันการเงิน/ สหกรณ์ในชุมชน	วิสาหกิจชุมชน/อาชีพ	ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ ปราชญ์ชาวบ้าน	ช่องทางการติดต่อ
	อำเภอ อำเภอ วิเชียร บุรี			1. นายทองหล่อ สุวรรณทอง ด้าน วรรณกรรม 2. นายเหลื่อม ปาน อินทร์ ด้านการทำขวัญ	

ลำดับ ที่	อำเภอ/ ตำบล	สถาบันการเงิน/ สหกรณ์ในชุมชน	วิสาหกิจชุมชน/อาชีพ	ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ ปราชญ์ชาวบ้าน	ช่องทางการติดต่อ
				นาค 3. นางกัลยา วันเพ็ญ ด้านจักสานหญ้าแฝก	
1	ตำบล ท่าโรง	สหกรณ์เลี้ยงสัตว์ อำเภอวิเชียรบุรี	1. กลุ่มส่งเสริมผลิตปุ๋ย หมักปุ๋ยอินทรีย์ป่าน เม็ด 2. กลุ่มส่งเสริมและผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน		หมู่ที่ 16 ตำบล ท่าโรง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67130 เบอร์ โทร 056-791200-1 แฟกซ์ 056-791082
2	ตำบล สระ ประดู่	สหกรณ์การเกษตร อำเภอวิเชียรบุรี	1. กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ม.5 2. กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ม.1-3,9-10,12 3. กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ม.9 4. กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ม.7 5. กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ม.4 6. กลุ่มเกษตรกรทำนา สระประดู่ ม.4		หมู่ที่ 1 ตำบล สระประดู่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67130 เบอร์ โทร 056-718359 แฟกซ์ 056-718359
3	ตำบล สามแยก		1. กลุ่มผู้ใช้น้ำ 2. กลุ่มประสิทธิภาพพืช ไร่ 3. กลุ่มพัฒนาอาชีพ 4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 5. กลุ่มเกษตรกรทำไร่ สามแยก		หมู่ที่ 1 ตำบล สามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67130 เบอร์ โทร 056-718367 แฟกซ์ 056-718367
4	ตำบล		1. ศูนย์ส่งเสริมและผลิต		หมู่ที่ 7 ตำบล โคกปรัง

ลำดับ ที่	อำเภอ/ ตำบล	สถาบันการเงิน/ สหกรณ์ในชุมชน	วิสาหกิจชุมชน/อาชีพ	ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ ปราชญ์ชาวบ้าน	ช่องทางการติดต่อ
	โคกปรัง		พันธุ์ข้าวชุมชนหมู่ 1 2. ศูนย์ส่งเสริมและผลิต พันธุ์ข้าวชุมชนหมู่ 8 3. กลุ่มประสิทธิภาพพืช ไร่ หมู่ 10 4. กลุ่มประสิทธิภาพพืช ไร่ ม.4 5. กลุ่มประสิทธิภาพพืช ไร่ หมู่ 12 6. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โค หมู่ 6 7. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โค หมู่ 4 8. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โค-กระบือ หมู่ 10		อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67130 เบอร์ โทร 056926581 แฟกซ์ 056926581
5	ตำบล น้ำร้อน		1. กลุ่มเลี้ยงสุกร 2. กลุ่มส่งเสริมเพิ่ม ประสิทธิภาพ พืช ไร่ 3. กลุ่มแปรรูปข้าว 4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ 5. กลุ่มเลี้ยงโค 6. กลุ่มส่งเสริมและผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน 7. กลุ่มยุวเกษตรกร 8. กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร		หมู่ที่ 1 ตำบล น้ำร้อน อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67130 เบอร์ โทร 056-718076 แฟกซ์ 056-718076
6	ตำบล		1. กลุ่มเกษตรอินทรีย์		หมู่ที่ 20 ตำบล บ่อรัง

ลำดับ ที่	อำเภอ/ ตำบล	สถาบันการเงิน/ สหกรณ์ในชุมชน	วิสาหกิจชุมชน/อาชีพ	ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ ปราชญ์ชาวบ้าน	ช่องทางการติดต่อ
	บ่อไร่		บ้านหนองบัวขาว 2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ตำบลบ่อไร่ 3. กลุ่มส่งเสริมแปลง ข้าวพันธุ์ดี 4. กลุ่มเลี้ยงวัว 5. ศูนย์ส่งเสริมและผลิต พันธุ์ข้าวชุมชน 6. กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรตำบลบ่อไร่ 7. กลุ่มเกษตรกรทำนา บ่อไร่		อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67130 เบอร์ โทร 056-920108
7	ตำบล พุ เตย		1. กลุ่มศูนย์ส่งเสริมข้าว ชุมชน 2. กลุ่มกองทุนศูนย์ ส่งเสริมมะขามเทศ มัน 3. กลุ่มกองทุนศูนย์ ส่งเสริมเกษตร อินทรีย์บ้านหนอง กระทุ่ม 4. กลุ่มเกษตรกรทำไร่ ตำบลพุเตย		หมู่ที่ 13 ตำบล พุเตย อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67180
8	ตำบล พุ ขาม		1. กลุ่มส่งเสริม การเกษตร ม.6 2. กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ต. พุขาม 3. กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ตำบลพุขาม		หมู่ที่ 1 ตำบล พุขาม อำเภอ วิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67180 เบอร์ โทร 056-797012

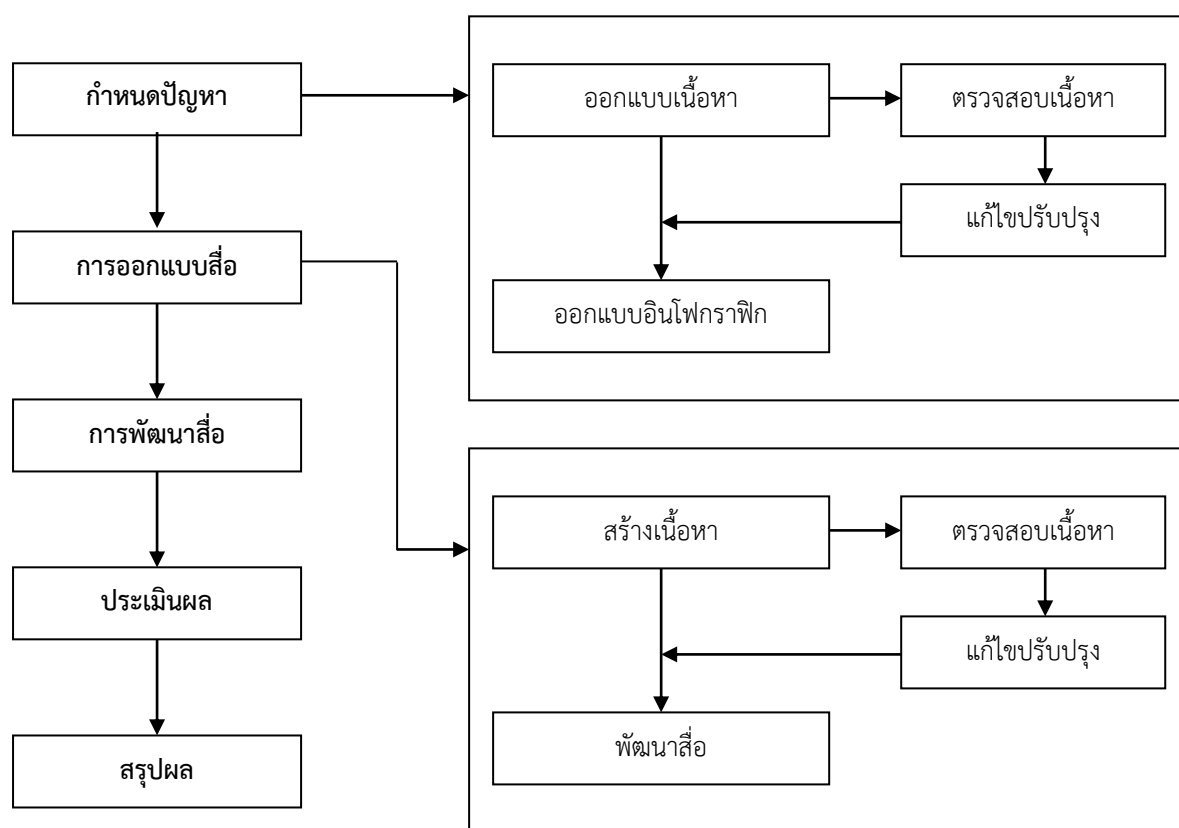
ลำดับ ที่	อำเภอ/ ตำบล	สถาบันการเงิน/ สหกรณ์ในชุมชน	วิสาหกิจชุมชน/อาชีพ	ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ ปราชญ์ชาวบ้าน	ช่องทางการติดต่อ
			4. กลุ่มเกษตรกรทำนา ตำบลพุดาม ม.7		
9	ตำบล ภู น้ำหยด		1. กลุ่มผู้ปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ 2. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก อ้อย 3. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก มันสำปะหลัง 4. กลุ่มทอผ้าสาม ต้น		หมู่ที่ 12 ตำบล ภูน้ำหยด อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67180 เบอร์ โทร 056-811107
10	ตำบล ซับ สมบูรณ์		1. กลุ่มผู้ปลูกข้าวโพด 2. กลุ่มผู้ปลูกทานตะวัน 3. กลุ่มผู้ปลูกอ้อย 4. กลุ่มผู้ปลูกถั่วเขียว ผิวมัน 5. กลุ่มทอพรหมเช็ดเท้า บ้านไร่อุดม 6. กลุ่มส่งเสริมการทำ ปุ๋ยหมักอินทรีย์ ชีวภาพ 7. กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านไร่อุดม 8. กลุ่มขยายพันธุ์ไม้ผล , ไม้ดอกไม้ประดับ 9. ส่งเสริมการแปรรูป ผลผลิตการเกษตร		หมู่ที่ 1 ตำบล ซับสมบูรณ์ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67180 เบอร์ โทร 056-811112
11	ตำบล บึง กระจับ		1. กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร 2. กลุ่มข้าวชุมชน		หมู่ที่ 1 ตำบล บึงกระจับ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์

ลำดับ ที่	อำเภอ/ ตำบล	สถาบันการเงิน/ สหกรณ์ในชุมชน	วิสาหกิจชุมชน/อาชีพ	ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ ปราชญ์ชาวบ้าน	ช่องทางการติดต่อ
			3. กลุ่มประมง 4. กลุ่มพืชผัก 5. กลุ่มเลี้ยงโค ม.1 6. กลุ่มเพิ่มผลผลิต การเกษตร 7. กลุ่มปลูกสับดำ 8. กลุ่มเลี้ยงโค ม.2 9. กลุ่มผู้ใช้น้ำด้วย พลังงานไฟฟ้า		รหัสไปรษณีย์ 67130 เบอร์ โทร 056-718360 แฟกซ์ 056-718360
12	ตำบล วัง ใหญ่		1. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก ข้าว 2. สมุนไพร 3. การเลี้ยงโคเนื้อบ้าน หนองปลาไหล 4. ส่งเสริมและอนุรักษ์ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง 5. ทำขนม		หมู่ที่ 1 ตำบล วังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67180 เบอร์ โทร 056-713986 แฟกซ์ 056-713986
13	ตำบล ยางสาว		1. กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร 2. กลุ่มแปรรูปข้าว 3. กลุ่มส่งเสริมผลิต พันธุ์ข้าวชุมชน 4. กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ 5. กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ 6. กลุ่มหัตถกรรม 7. กลุ่มทอเสื่อกก 8. กลุ่มผลิตชาใบหม่อน 9. กลุ่มเกษตรกรทำไร่		หมู่ที่ 1 ตำบล ยางสาว อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67130 เบอร์ โทร 081-1818256 แฟกซ์ 081-1818256

ลำดับ ที่	อำเภอ/ ตำบล	สถาบันการเงิน/ สหกรณ์ในชุมชน	วิสาหกิจชุมชน/อาชีพ	ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ ปราชญ์ชาวบ้าน	ช่องทางการติดต่อ
			ตำบลยางสาว		
14	ตำบล ซับน้อย		1. กลุ่มทานตะวัน ม.12 2. กลุ่มทานตะวัน ม.2 3. กลุ่มทานตะวัน ม.5 4. กลุ่มมะขามท้อปfie ,กลุ่มเต้าเจี้ยว ม.1 5. กลุ่มถั่วเหลือง ม.10 6. กลุ่มทอเสื่อกก ม.11 7. กลุ่มข้าวโพด ม.1 8. กลุ่มทานตะวัน ม.6		หมู่ที่ 1 ตำบล ซับน้อย อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ 67180 เบอร์ โทร 0844942362 แฟกซ์ 056-726126

4.2 ผลการออกแบบและพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

4.3.1 ผลการออกแบบการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการนำมาสังเคราะห์การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้

ภาพที่ 4-3 แสดงกระบวนการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

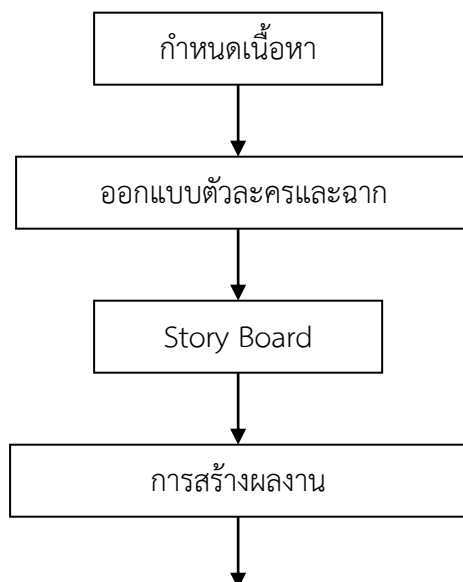
จากภาพที่ 4-3 แสดงกระบวนการพัฒนาสื่อ ผู้วิจัยได้จากรูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ ซึ่งประกอบด้วย

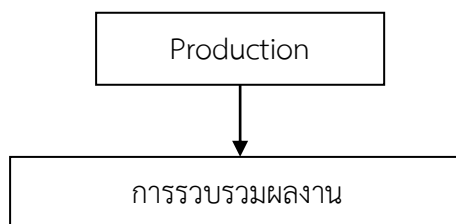
ก) กำหนดปัญหา โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

ข) การออกแบบสื่อ ผู้วิจัยได้ออกแบบด้านเนื้อเรื่องและการออกแบบตัวละคร และฉากจากแนวทางการออกแบบสื่อการ์ตูน จะได้ในส่วนของเนื้อเรื่อง ตัวละครและฉาก เมื่อผู้วิจัยได้แนวคิดของเนื้อเรื่องแล้วนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านแอนิเมชัน เพื่อขอคำแนะนำ และนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปพัฒนาสื่อต่อไป

ค) การพัฒนา ผู้วิจัยได้นำแนวทางการออกแบบการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

ง) การประเมินผล ผู้วิจัยได้ออกแบบ แบบสอบถามในการประเมินประสิทธิภาพของสื่อ

ภาพที่ 4-4 แสดงขั้นตอนการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

จากภาพที่ 4-3 แสดงขั้นตอนการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ประกอบด้วย

- ก) การกำหนดเนื้อหา เป็นขั้นตอนการวางแผนความคิดของเนื้อหาว่าควรเป็นไปตามทิศทางที่ได้จากการสังเคราะห์รูปแบบ
- ข) การออกแบบตัวละครและฉาก เป็นขั้นตอนการออกแบบตัวละครและฉาก ในขั้นตอนนี้เมื่อได้เนื้อหา ผู้วิจัยได้นำมาออกแบบตัวละครและฉาก
- ค) เป็นขั้นตอนที่สำคัญซึ่งเป็นขั้นการกำหนดรูปแบบ แนวคิดของเนื้อเรื่อง แสดงออกมาเป็นภาพ ให้เกิดความเหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนการพัฒนาสื่อไปในทิศทางที่วางแผนไว้
- ง) การผลิต ในขั้นตอนนี้จะดำเนินการตาม Story Board ที่สร้างไว้ เช่น การวาดภาพลงสี เพื่อนำไปถ่ายทำต่อไป

4.3.2 ผลการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

4.3.2.1 ด้านอาหาร

ภาพที่ 4-5 อาหารพื้นบ้าน ซุปใบชาโก

ภาพที่ 4-6 อาหารพื้นบ้าน แกงบอน

ภาพที่ 4-7 อาหารพื้นบ้าน น้ำพริกขี้ปู

ภาพที่ 4-8 อาหารพื้นบ้าน เมี่ยงคั่น

ภาพที่ 4-9 อาหารพื้นบ้าน อองปูปิ้ง

ภาพที่ 4-10 อาหารพื้นบ้าน แกงผักตบชวา

ภาพที่ 4-11 อาหารพื้นบ้าน ออดอ้อ

ภาพที่ 4-12 อาหารพื้นบ้าน ข้าวหลามพญาลิ้มแกง

ภาพที่ 4-13 อาหารพื้นบ้าน หมมเส้นหล่มเก่า

ภาพที่ 4-14 อาหารพื้นบ้าน ลาบเป็ดหล่มสัก

ภาพที่ 4-15 อาหารพื้นบ้าน ปิ้งไก่ข้าวเบือ

ภาพที่ 4-16 อาหารพื้นบ้าน ปลาเผาป่าแดง

ภาพที่ 4-17 อาหารพื้นบ้าน ไก่ย่างวิเชียรบุรี

ภาพที่ 4-18 อาหารพื้นบ้าน ลี้มกลีนางั่ว

4.3.2.2 ตัวอย่างเนื้อเรื่อง

ออกด้อ

เป็นอาหารที่พบตามธรรมชาติ ลักษณะเหมือนวุ้นใสๆ จัดเป็นอาหารเฉพาะถิ่นของคนหล่มสัก หล่มเก่า จ.เพชรบูรณ์พบมากในช่วงปลายฤดูฝน ตามท้องไร่ท้องนาอยู่บริเวณก้นข้าวที่น้ำใสสะอาด ชาวบ้านมักจะเอาสวิงเครื่องมือพื้นบ้านไปช้อนออกด้อ นำมาประกอบอาหาร

Green Angel is the naturally food. It looks like jelly seaweed. This food is endemic of Lom Sak and Lom Kao, Phetchabun found the end of the rainy season in the clear water rice field. The villagers often take a spoon-net. A folk instrument to spoon it for cooking.

น้ำพริกขี้ปู

อาหารชนิดนี้แทบจะเป็นสัญลักษณ์ของคนหล่มสักต้องทำจากปูนาตัวเมีย มีมัน ล้างให้สะอาด ตำให้ละเอียดแล้วมาเคี่ยวไฟจนแห้งงวดเป็นสีดำ ลักษณะเหมือนกะปินำมาปรุงรสเป็นน้ำพริกกินกับหน่อไม้ต้ม เป็นของคู่กัน

Chili Crab Meat Paste

This type of food is almost a symbol of the LOM people as well. It made from female crab; clean and fine pestle, then simmer until dry look like or shrimp paste in black-colored, seasoning in chili paste and eats with boiled bamboo shoots.

ปิ้งไก่ข้าวเบือ

ลักษณะเหมือนไก่ย่างไม้เล็กๆ แต่พอกด้วยข้าวเบือหรือข้าวเหนียวปรุงรสผสมเครื่องแกงแล้วนำมาย่าง ขายตั้งแต่หัวรุ่งหลังเที่ยงก็เกลี้ยงแล้ว คนท้องถิ่นเรียกปิ้งไก่ข้าวเบือ

Pink Kai Khao Bua (Grilled Chicken coated with glutinous rice seasoning spices)

Pink Kai Khao Bua look like small wood but coat with glutinous

	rice seasoning spices and grill; and sales from dawn till after lunch which is never left. The local people call Pink Kai Khao Bua. The original one is sold at Bung Nam Tao intersection along Saraburi-Lom Sak around 30 minutes up to the province.
	แกงบอน อาหารท้องถิ่นคนเพชรบูรณ์ รสชาติออกหวานอมเปรี้ยว แต่คนทาง หล่มเก่า หล่มสัก จะแกงแบบคนลาวคือใส่ใบย่านาง น้ำแกงออกสี เขียว คนภาคกลางรวมทั้งคนเพชรบูรณ์ จะแกงใส่กะทิ สีออก เครื่องแกงทั่วไป Rlang Nang Whan (Caladium Curry) Some areas called Klang Bon, it has sweet and sour tastes but people in Lom Sak and Lom Kao cook in Laotian style by putting some bamboo grass and green-colored soup. While the people in central part including Phetchabun will curry with coconut milk color pastes in general.

4.3.2.2 ตัวอย่างสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

Nutritional value...

Mok bamboo shoots has properties such as water Yanang strengthen autoimmune disease in the body. Bamboo fiber is a lot of help, the digestive system as well, except that the grass appetizer to help expel the body and help blood flow better.

The history of on the mok bamboo shoot?

Mok bamboo shoot is another menu which is cooked using ingredients similar to Lincoln. But change is wrapped in banana leaves and steamed. Curry looks to be close to the central region. bamboo shoot with intense flavor And spicy boiled over Lincoln

MOK BAMBOO SHOOT

Ms. Butchayarat Muangklang
591102025110 English major

The ingredients

- Bamboo shoot, scratch line 300 grams.
- Chili 10 grams.
- Ya Nang water 1 cup.
- Lemongrass 30 grams.
- Rice 2 tablespoons.
- Shallots 30 grams.
- streaky pork, cut pieces 200 grams.
- Fermented fish sauce 3 Tablespoon.
- fish sauce ½ Tablespoon.
- Basil 10 grams.
- Banana for wrapping.

How to make a mok bamboo shoots.

Pounded chilli, Lemongrass, shallot, then put in a bowl, mix remaining ingredients into. Season with fish sauce and fermented fish sauce admission kannamsuan mix ingredients slightly squeeze the water out on banana leaves, then wrap tightly and then steamed until cooked and served.

<http://www.thaistreetfood.net/หมกหน่อไม้/>

ภาพที่ 4-19 ตัวอย่างสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

Chili Crab Meat Paste

Chili Crab Meat Paste

Calories	Protein	Carbs	Fat
350	10g	40g	7g

This type of food is almost a symbol of the LOM people as well. It made from female crab; clean and fine pestle, then simmer until dry look like or shrimp paste in black-colored, seasoning in chili paste and eats with boiled bamboo shoots.

ภาพที่ 4-20 ตัวอย่างสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

ภาพที่ 4-21 ตัวอย่างสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

ภาพที่ 4-22 ตัวอย่างสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

4.3.3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้าน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยได้กระทำกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อระบบในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเนื้อหาของสื่อ ด้านความเหมาะสมของภาพและเทคนิคการผลิต และด้านประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.33 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญประเมินสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้

ประเด็น/รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		สรุปผล
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1. ด้านเนื้อหาของสื่อ	4.66	0.57	มากที่สุด
2. ด้านความเหมาะสมของภาพและเทคนิคการผลิต	4.00	1.00	มาก
3. ด้านประสิทธิภาพ	3.66	0.57	มาก
รวม	4.11	0.78	มาก

ผลการวิเคราะห์การประเมินประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้าน พบว่า ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.11 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญประเมินด้านเนื้อหา

ประเด็น/รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		สรุปผล
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1. ลำดับการเล่าเรื่องของสื่อ	4.00	1.00	มาก
2. การเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา	4.33	1.15	มาก
3. มีความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหา	3.66	1.15	มาก
4. เนื้อหาถ่ายทอดความเข้าใจ	4.00	1.00	มาก
5. ความเหมาะสมของเนื้อหาที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย	4.00	4.10	มาก
6. ความสอดคล้องของเนื้อหากับภาพ	4.66	0.57	มากที่สุด
7. สื่อสามารถถ่ายทอดเนื้อหา	4.66	0.57	มากที่สุด
รวม	4.19	0.87	มาก

ผลการวิเคราะห์การประเมินประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ด้านเนื้อหาพบว่า ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.19 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87

ตารางที่ 4.35 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญประเมินด้านความเหมาะสมของภาพ

ประเด็น/รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		สรุปผล
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1. ลักษณะของตัวละคร	4.00	1.00	มาก

2. ความงามและองค์ประกอบของภาพ	4.66	0.57	มากที่สุด
3. ความน่าสนใจของภาพ	3.66	0.57	มาก
4. การสื่อความหมายตามจุดมุ่งหมายของภาพ	4.33	0.15	มาก
5. ความกลมกลืนของภาพ	3.33	0.57	ปานกลาง

ตารางที่ 4.35 (ต่อ)

ประเด็น/รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		สรุปผล
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
6. ลำดับการนำเสนอภาพ	4.00	0.00	มาก
7. ความชัดเจนของภาพ	4.00	1.00	มาก
8. มุมมองในการนำเสนอภาพ	3.66	1.15	มาก
9. ความเหมาะสมของสีที่ใช้ในการนำเสนอ	4.33	0.57	มาก
10. การเคลื่อนไหวของตัวละคร	3.66	0.57	มาก
11. ความเหมาะสมของเสียงประกอบกับบรรยากาศของเรื่อง	4.00	1.00	มาก
12. ความชัดเจนของเสียงประกอบ	4.33	0.55	มาก
13. ความเหมาะสมในการให้เสียงตัวละคร	5.00	0.00	มากที่สุด
14. ระยะเวลาในการนำเสนอ	4.66	0.57	มากที่สุด
รวม	4.11	0.77	มาก

ผลการวิเคราะห์การประเมินประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ด้านความเหมาะสมของภาพ พบว่า ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.11 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77

ตารางที่ 4.36 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญประเมินด้านประสิทธิภาพของสื่อ

ประเด็น/รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		สรุปผล
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1. ความน่าสนใจของสื่อ	4.66	0.57	มากที่สุด
2. สื่อสามารถสร้างแรงจูงใจต่อผู้ชม	4.00	1.00	มาก
3. สื่อสามารถทำให้ผู้ชมคล้อยตาม	3.66	1.52	มาก
4. สามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจและตระหนักเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการนำเสนอ	4.33	0.57	มาก
รวม	4.16	0.93	มาก

ผลการวิเคราะห์การประเมินประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ด้านประสิทธิภาพของสื่อ พบว่า ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.16 และ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93

4.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้กระทำกับ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ด้านประสิทธิภาพการรับรู้ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อระบบในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเนื้อหาของสื่อ ด้านความเหมาะสมของภาพและเทคนิคการผลิต และด้านประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ความพึงพอใจของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้ใช้ค่าร้อยละ ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.37 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้

ประเด็น/รายการประเมิน	ไม่พึงพอใจ		พอใจ		ไม่ระบุ	
	N	%	N	%	N	%
1. ประสิทธิภาพของสื่อ						
1.1 ลักษณะตัวละคร	48	6.11	710	90.33	28	3.56
1.2 ภาพและฉากหลัง	40	5.09	722	91.86	24	3.05
1.3 การใช้สี	94	11.9	663	84.35	29	3.68

		6				
1.4 ความพอใจหลังชมสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้	68	8.65	696	88.55	22	2.79
1.5 ความพึงพอใจโดยรวม	78	9.92	683	86.90	25	3.18
รวม	65.6	8.34	695	88.39	25.6	3.25
รวมทั้งสิ้น	65.6	8.34	695	88.39	25.6	3.25

สรุปได้ว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างด้านการประเมินประสิทธิผลการรับรู้และด้านประสิทธิผลของสื่อ มีความพึงพอใจ 88.39

บทที่ 5

อภิปรายผล/วิจารณ์

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์รูปแบบได้จากการศึกษาบริบทเบื้องต้น เป็นการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้สังเคราะห์รูปแบบ จากนั้นผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่ได้จากการสังเคราะห์ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ

จากนั้นผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่ได้จากการสังเคราะห์ นำไปออกแบบและพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้หาประสิทธิภาพของการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ และหาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ใช้ หลังจากนั้นได้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากแหล่งสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ เรื่อง The Development of Food Safety Database System for Communities in Phetchabun, Thailand เพื่อรับการพิจารณานำเสนอในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ International Conference on Innovation and Management (IAM2018) ในวันที่ ๓๐ มกราคม – ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ ประเทศญี่ปุ่น โดยมีข้อค้นพบของงานวิจัย นำเสนอตามลำดับได้ดังต่อไปนี้

- 5.1 สรุปผลการวิจัย
- 5.2 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.3 ข้อเสนอแนะงานวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

ได้ทำการสรุปผลการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1 การศึกษาบริบท ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

5.1.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพของจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง มีแนวเขตติดต่อระหว่างภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ประมาณเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ กับเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก ทิศเหนือติดจังหวัดเลย ทิศใต้ติดจังหวัดลพบุรี ทิศตะวันออกติดจังหวัดขอนแก่นและชัยภูมิ ทิศตะวันตกติดจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร และนครสวรรค์ โดยมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 12,668 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7.9 ล้านไร่ ระยะทาง(ทางถนน) จากพื้นที่บนสุดของจังหวัด ไปยังพื้นที่ด้านล่างสุดของจังหวัด ประมาณ 296 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร 346 กิโลเมตร

5.1.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชากร เกษตรกร และพื้นที่เกษตรกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์

(1) ข้อมูลเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

ในปีพ.ศ. 2559 จังหวัดเพชรบูรณ์มีประชากรทั้งสิ้น 993,212 คน ชาย 493,504 คน หญิง 499,708 คน คิดเป็น 325,579 ครัวเรือน ประชากรอาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอเมืองสูงสุด จำนวน 74,664 ครัวเรือน รองลงมา 3 อันดับคือ อำเภอหล่มสัก จำนวน 49,809 ครัวเรือน อำเภอวิเชียรบุรี จำนวน 41,171 ครัวเรือน และอำเภอหนองไผ่ จำนวน 34,353 ครัวเรือน ตามลำดับ แม้ว่าสัดส่วนการใช้ที่ดินของจังหวัดเพชรบูรณ์จะเป็นพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ จากระบบจัดเก็บและนำเสนอข้อมูลพื้นฐาน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่อำเภอเมืองสูงสุด จำนวน 13,190 ครัวเรือน รองลงคือ อำเภอหล่มสัก จำนวน 11,724 ครัวเรือน และอำเภอวิเชียรบุรี จำนวน 9,751 ครัวเรือน ตามลำดับ และสถิติการลงทะเบียนเกษตรกรของรายงานทะเบียนเกษตรกร โดยกรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอเมืองสูงสุด จำนวน ๑๖,๙๙๗ ครัวเรือน รองลงมาคือ อำเภอหล่มสัก จำนวน ๑๕,๐๙๗ ครัวเรือน และอำเภอวิเชียรบุรี จำนวน ๑๔,๖๙๙ ครัวเรือน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ามีเกษตรกรที่ลงทะเบียนเกษตรกรเพิ่มขึ้น และมีเกษตรกรถือครองที่ดินทำการเกษตรตามที่ลงทะเบียนครัวเรือนเกษตรกรกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางเกษตรประจำตำบล

เกษตรกรในจังหวัดเพชรบูรณ์เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ทำเกษตรกรรมบนพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ โดยมีสัดส่วนมากในพื้นที่อำเภอเมือง รองลงมาคือ อำเภอชนแดน อำเภอหล่มสัก และอำเภอหนองไผ่ ตามลำดับ เกษตรกร 4 ใน 5 เพาะปลูกพืช โดยทุกอำเภอในจังหวัดปลูกพืชเศรษฐกิจ คือ ข้าว

5.1.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม

จากการเปรียบเทียบพื้นที่เกษตรกรรมจากฐานข้อมูล Agri-map Online ข้อมูลสำมะโนประชากร และรายงานทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2559 พบว่า พื้นที่เกษตรกรรมที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2559 มีขนาดเล็กกว่าพื้นที่เกษตรกรรมจากข้อมูลสำมะโนการเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2556 กว่า

600,000 ไร่ ทั้งนี้จากการลงทะเบียนเกษตรกรในปีพ.ศ. 2559 จังหวัดเพชรบูรณ์มีพื้นที่ทำการเกษตร 3,281,459 ไร่ และในช่วง พ.ศ. 2553-2557 เนื้อที่ทางการเกษตรมีการถูกใช้จำนวน และตั้งแต่ พ.ศ. 2554 เริ่มปรากฏการทำนิติกรรมที่ดินเกษตรด้วยการขายฝาก สำหรับที่ดินเกษตรกรรมที่ไม่ใช่ของตนเอง และแม้เนื้อที่ทางการเกษตรของจังหวัดเพชรบูรณ์โดยภาพรวมจะเป็นการทำกินบนที่ดินของครัวเรือน มากกว่าการเช่าที่ดินทำเกษตรกรรม แต่ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอหล่มสัก และอำเภอวิเชียรบุรี มีสัดส่วนของการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรมากกว่าพื้นที่อื่น สำหรับสถิติของกรรมที่ดินโดยไม่แยกประเภทของการใช้ประโยชน์จากที่ดิน พบว่า สำนักงานที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ สาขาหล่มสัก เป็นพื้นที่ที่มีการจดทะเบียนขายฝากมากที่สุด รองลงมาคือสำนักงานที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ สาขาอำเภอเมือง ซึ่งสถิติการขายฝากนี้ยังสะท้อนความเสี่ยงที่จะสูญเสียที่ดินได้ในอนาคต

สำหรับสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากที่ดินด้านการเกษตร เนื้อที่ส่วนใหญ่ถูกใช้ไปเพื่อการเพาะปลูก สำหรับที่ดินที่ถูกใช้ด้านทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ในอำเภอชนแดนสูงสุด พื้นที่สำหรับคอกสัตว์ในอำเภอเมืองสูงสุด และพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดในอำเภอเมืองสูงสุด(ตารางที่ 2.18) สำหรับการปลูกข้าวพื้นที่สูงสุด คือ อำเภอเมือง รองลงมา คืออำเภอวิเชียรบุรี ตามลำดับ สำหรับการทำกินบนพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์นั้น พบว่า อำเภอเมือง และอำเภอน้ำหนาว เป็นอำเภอที่มีการทำการเกษตรบนที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์มากกว่า 100,000 ไร่ และอำเภอเมืองมีเนื้อที่การเกษตรซึ่งเป็นเอกสารสิทธิ์ประเภท โฉนด (นส.4) / ตราจอง / นส.5 / นส.3 / นส.3ก. / นส.3ข มากกว่าอำเภออื่น ๆ (ตารางที่ 2.21) และอำเภอเมืองยังเป็นอำเภอที่มีเนื้อที่ไม่ทำประโยชน์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ อำเภอเมือง อำเภอหล่มสัก อำเภอน้ำหนาว และอำเภอเขาค้อ ตามลำดับ

5.1.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์กร/เครือข่ายชุมชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

จากข้อมูลองค์กร/เครือข่ายชุมชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า นอกจากองค์กรการเงินระดับหมู่บ้าน เช่น กองทุนหมู่บ้าน ที่มีอยู่ทุกหมู่บ้านแล้ว คณะผู้วิจัยสามารถรวบรวมองค์กร/เครือข่ายชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 688 รายชื่อ และเป็นองค์กร/เครือข่าย ชุมชนประเภทวิสาหกิจชุมชน/อาชีพ โดยอำเภอเมืองเป็นอำเภอที่มีองค์กร/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน/อาชีพมากกว่าอำเภออื่น รองลงมาคือ อำเภออำเภอหล่มสัก และอำเภออำเภอวิเชียรบุรี เมื่อพิจารณาข้อมูลตำบลในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายได้แก่ ตำบลบึงกระจับ ประกอบกับการสัมภาษณ์นายกและรองนายก อบต. พบว่า สถาบันการเงินชุมชน นอกจากกองทุนหมู่บ้านประจำตำบลแล้ว ยังมีสหกรณ์เลี้ยงสัตว์อำเภอวิเชียรบุรี ซึ่งแหล่งการเงินชุมชนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล และธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งน่าจะสามารถร่วมเป็นเครือข่ายกับสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์กรมหาชน) ได้ในอนาคต นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ภายในแต่ละตำบล และยังมีปราชญ์ทางด้านวรรณกรรม ด้านการทำขวัญนาและ ด้านจักสานหญ้าแฝก ทั้งนี้ กำนัน นายกและรองนายก อบต. ได้ให้ข้อคิดที่น่าสนใจ ในพื้นที่ตำบลบึงกระจับ

5.1.2 ผลการออกแบบและพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

5.1.2.1 ผลการออกแบบสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้จากรูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ ซึ่งประกอบด้วย

ก) กำหนดปัญหาโดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

ข) การออกแบบสื่อ ผู้วิจัยได้ออกแบบด้านเนื้อเรื่องและการออกแบบตัวละคร และฉากจากแนวทางการออกแบบสื่อการ์ตูน จะได้ในส่วนของเนื้อเรื่อง ตัวละครและฉาก เมื่อผู้วิจัยได้แนวคิดของเนื้อเรื่องแล้วนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านแอนิเมชัน เพื่อขอคำแนะนำ และนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปพัฒนาสื่อต่อไป

ค) การพัฒนา ผู้วิจัยได้นำแนวทางการออกแบบสื่อมาพัฒนา

ง) การประเมินผล ผู้วิจัยได้ออกแบบ แบบสอบถามในการประเมินประสิทธิภาพของสื่อ

5.1.2.2 ผลการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย

ก) การกำหนดเนื้อหา เป็นขั้นตอนการวางแผนแนวคิดของเนื้อหาว่าควรเป็นไปตามทิศทางที่ได้จากการสังเคราะห์รูปแบบ

ข) การออกแบบ ในขั้นตอนนี้เมื่อได้เนื้อหา ผู้วิจัยได้นำมาออกแบบตัวละคร และฉาก

ค) เป็นขั้นตอนที่สำคัญซึ่งเป็นขั้นการกำหนดรูปแบบ เพื่อตอบสนองแนวคิดของเนื้อเรื่อง แสดงออกมาเป็นภาพ ให้เกิดความเหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนการพัฒนาสื่อไปในทิศทางที่วางแผนไว้

ง) การผลิต ในขั้นตอนนี้จะดำเนินการตาม Story Board ที่สร้างไว้ เช่น การวาดภาพ ลงสี เพื่อนำไปถ่ายทำต่อไป

5.1.2.3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิเคราะห์การประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้าน พบว่า ประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.11 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิเคราะห์การประเมินประสิทธิผลการรับรู้ สรุปได้ว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างด้านการประเมินประสิทธิผลการรับรู้และด้านประสิทธิผลของสื่อ มีความพึงพอใจร้อยละ 88.39

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะมุ่งเน้นผลการประเมินโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญจากแหล่งสัมมนาวิชาการระดับชาตินานาชาติที่มีต่อประสิทธิภาพของรูปแบบซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 หัวข้อที่ 1.3.1 สรุปได้ดังนี้

5.2.1.1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากทุกด้าน โดยด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดของสุขภาพพอเพียงที่สังเคราะห์ขึ้นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.26 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36

5.2.1.2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากแหล่งสัมมนาวิชาการระดับชาติที่มีต่อประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นยอมรับ สามารถนำไปใช้ได้

5.2.2 การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 หัวข้อที่ 1.3.2 สรุปได้ดังนี้

5.2.2.1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.11 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78

5.2.2.2 การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อกระตุ้นให้มีความสนใจเป็นจุดดึงดูดความสนใจ และการดำเนินเรื่องที่สามารสื่อสารอย่างเหมาะสมสำหรับเด็กในช่วงวัยนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ ปถมา(2551) กล่าวว่า เด็กไทยนั้นชื่นชอบและนิยมสื่อมากที่สุด การกำหนดปัญหาในการพัฒนา คือ ประโยชน์ของการพัฒนาสื่อการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ เพื่อให้การออกแบบเนื้อหา การดำเนินเรื่องของแต่ละคร มีความใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน

5.2.3 ความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อระบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 หัวข้อที่ 1.3.3 สรุปได้ว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างด้านการประเมินประสิทธิผลการรับรู้และด้านประสิทธิผลของสื่อ มีความพึงพอใจร้อยละ 88.39

5.3 ข้อเสนอแนะงานวิจัย

การศึกษางานวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยที่ต้องการนำผลวิจัยไปใช้และในครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ มีดังต่อไปนี้

5.3.1.1 โครงสร้างการขยายการใช้งานสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ ในอนาคต ควรให้ความรู้ในระดับลึก เพื่อขยายไปยังบ้านและชุมชน

5.3.1.2 นโยบายและการสนับสนุน จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า ชุมชนยังมีความต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องสุขภาวะอนามัยของกลุ่มเด็กวัยเรียน และเยาวชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 การศึกษาค้นคว้าในการวิจัยครั้งนี้ จะช่วยให้บุคคลที่ต้องการศึกษาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ ในเรื่องอื่น ๆ ได้มีแบบแผนที่จะพัฒนาสื่อให้ง่ายขึ้น จักนำไปสู่การดำเนินงานที่สอดคล้องและตรงความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

5.3.2.2 ควรวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่ได้จากการนำสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในวิชาสุขศึกษาในสถานศึกษา ให้สามารถมองเห็นรูปแบบการประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม อาจนำมาช่วยในการเรียนการสอน รวมทั้งทำให้ผู้นำไปใช้มองเห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมได้อีกด้วย

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2558). ข้อมูลตำบล หมู่บ้าน จำนวนประชากร ข้อมูลปี 2558.
ณ วันที่ 9 กันยายน 2560. สืบค้นจาก
<http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showProvinceData.php>
- กรมการปกครอง. (2558). จำนวนประชากรภาคเกษตรและจำนวนครัวเรือนภาค
เกษตร ทะเบียนเกษตรกร ปี 2558 . ณ วันที่ 15 ตุลาคม 2560. สืบค้นจาก
<http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showProvinceData.php>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2559). รายงานสำมะโนเกษตรกรปี ๒๕๕๙.
ณ วันที่ 1 กันยายน 2560. สืบค้นจาก
<http://popcensus.nso.go.th/web/kaset/report.html>
- การปกครองจังหวัดเพชรบูรณ์. (๒๕๕๙). สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
เพชรบูรณ์. สำนักงานส่งเสริมการปกครอง, จังหวัดเพชรบูรณ์.
- กองบรรณาธิการ. การสร้างแอนิเมชันอย่างไรดี. Digital Video & Multimedia Magazine,
ปีที่ 6. ฉบับที่ 27, กรุงเทพมหานคร : บริษัท ลอฟตี้ จำกัด, 2548.
- จงรัก เทศนา. (2555). อินโฟกราฟิกส์ (อินโฟกราฟิก). ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2559. จาก
www.krujongrak.com/อินโฟกราฟิก/อินโฟกราฟิก_information.pdf
- จรรยาพร ปรปักษ์ประลัย. สวัสดิ์แอนิเมชัน animation says 'HI!'. กรุงเทพฯ :
ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2548.
- จุฑามาศ จิระสังข์. 3Ds Max 9 ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดียจำกัด, 2550.
- ดารา แพร่รัตน์. การผลิตและการใช้มัลติมีเดียเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์. (2560). การท่องเที่ยวเขตภาคเหนือ. ณ วันที่ 30 กันยายน
2560. สืบค้นจาก http://www.treasury.go.th/pv_phetchabun/ewt_news.php?nid=59
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2540). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. ส่วนวิจัย
และพัฒนา. สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา.
- ทิพย์วรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา. (2526). เรียนเพื่ออะไร. วิทยาสาร 4. (ตุลาคม-ธันวาคม):
32-35.
- ประหยัด ทองมาก. (2529). ความวิตกกังวล นิสัยในการเรียนและแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ของ
นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปดมา เจียมจิตร. การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จังหวัดสระบุรี. การค้นคว้า
แบบอิสระ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

ระบบจัดเก็บและนำเสนอข้อมูลพื้นฐาน. (2559). ศูนย์บริการและถ่ายทอด

เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล, จังหวัดเพชรบูรณ์. ณ วันที่ 9 ตุลาคม 2560.

สืบค้นจาก <http://agtech.doae.go.th/index.php>

ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร. (2560). รายงานข้อมูลการผลิตพืช

แบบรายปี. ข้อมูล ณ วันที่ 19 กันยายน 2560. สืบค้นจาก

http://production.doae.go.th/report/report_main_land_01_A_new.php?

ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online). (2556). ข้อมูล

แผนที่การใช้ที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์. ณ วันที่ 30 กันยายน 2560.

สืบค้นจาก <http://agri-map-online.moac.go.th/>

สถิติการลงทะเบียนเกษตรกร. (2559). รายงานทะเบียนเกษตรกรโดยกรมส่งเสริม

การเกษตร. กรมส่งเสริมการเกษตร, จังหวัดเพชรบูรณ์.

ธรรมปพน ลีอานวยโชค. Intro to Animation คู่มือสำหรับการเรียนรู้แอนิเมชันเบื้องต้น.

กรุงเทพฯ : Than Books, 2550.

ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล. การสร้างภาพยนตร์ 2D แอนิเมชัน. กรุงเทพฯ : มีเดีย อินเทลลิเจนซ์

เทคโนโลยี, 2547.

แผนที่จังหวัดเพชรบูรณ์. (2559). แผนที่จังหวัดเพชรบูรณ์. ณ วันที่ 30 กันยายน 2560.

สืบค้นจาก http://www.treasury.go.th/pv_phetchabun/ewt_news.php?nid=59

พจน์ สะเพียรชัย. (2526). การศึกษากับการพัฒนาเยาวชน. วารสารการศึกษา แห่งชาติ. 2

(ธันวาคม- มกราคม): 7-35.

พนม พงษ์ไพบูลย์. (2543). “อะไรคือเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา”, วารสารข้าราชการครู.

(เมษายน-พฤษภาคม 2543).

สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์. (2560). แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ.2558 -

2561. จังหวัดเพชรบูรณ์.

สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์. รายงานวิเคราะห์สถานการณ์การจัดทำข้อมูลเชิงพื้นที่

จังหวัด (2558-2561). สำนักงานสถิติ, จังหวัดเพชรบูรณ์.

สำนักงานสถิติเพชรบูรณ์. (2556). ข้อมูลสำมะโนการเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2556.

ณ วันที่ 30 กันยายน 2560. สืบค้นจาก

<http://popcensus.nso.go.th/web/kaset/report.html>

สำนักงานสถิติแห่งชาติกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2556). สำมะโน

การเกษตร พ.ศ. 2556. ณ วันที่ 11 ตุลาคม 2560. สืบค้นจาก

<http://www.nso.go.th/sites/2014>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. 2540. รายงานผลการ สัมมนา
เรื่องแผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ. ฉบับที่ 8 : หนทางสู่ความหวัง และอนาคต
แห่งชาติ.

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน. (2555). อินโฟกราฟิก เครื่องมือ
เล่าเรื่องพันธุ์ใหม่. ค้นเมื่อ 19 กันยายน 2559. จาก

<http://www.qlf.or.th/Mobile/Details?contentId=300>.

สมพร แพ่งพิพัฒน์. (2546). สมบัติเมืองเพชรบูรณ์ เล่ม 3. พิจิตร :ส.พิจิตร.

สุเทพ จันทร์หว่าง. (2540). วิธีชีวิตชาวหล่ม. เพชรบูรณ์ :โรงเรียนอนุบาลหล่มเก่า.

นุชสรุ เทียนชัย. การพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่องพันธุ์ไม้ป่าชายเลนที่น่ารู้. สารนิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2547.

บุญนาค ดีวกุล. ขนบไทย : การพัฒนาสู่สังคม. คณะศึกษาศาสตร์ :

มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

มนต์ชัย เทียนทอง. สถิติและวิธีการวิจัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร :

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2548.

วิสิฐ จันมา. การออกแบบภาพยนตร์ Animation. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

ศรียาวรรณ อินทวงศ์. การพัฒนาสื่อแอนิเมชันเพื่อการรณรงค์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.

การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

สนั่น ปัทมะทิน. ภาพยนตร์การ์ตูน : กรรมวิธีง่ายๆ. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และ

สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.

สรชัย ขวรางกูร. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีต่อ

การ์ตูนแอนิเมชันรูปแบบ 2 มิติและ 3 มิติ. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2550.

สังเขต นาคไพจิตร. การ์ตูน. มหาสารคาม : ปริดาการพิมพ์, 2530.

เสนห์ ธนรัตน์สุชาติ. วิวัฒนาการการ์ตูน ญี่ปุ่น-ไทย-ฝรั่ง. กรุงเทพฯ : อักษราพัฒนา, 2538.

อดิสร เจียมจิตร. การสร้างภาพยนตร์แอนิเมชัน 3 มิติ เพื่อรณรงค์การใช้จักรยานเพื่อลดสภาวะ

โลกร้อน. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

อนัน วาโษะ. สร้างงาน Character Animation. นนทบุรี : ไอดีซี, 2550.

อนุชา เสรีสุชาติ. การบริหารการผลิตภาพยนตร์แอนิเมชัน. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และ

สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

อาศิรา พนาราม. อินโฟกราฟิก เทรนด์มาแรงในสังคม “เครือข่ายนิยม”. ค้นเมื่อ 20 กันยายน
จาก <http://www.tcdc.or.th/src/16562/www-tcdcconnect-com/อินโฟกราฟิก>.
โอเคเนชั่น. (2556). อินโฟกราฟิกคืออะไร และ นำไปใช้งานอย่างไร. ค้นเมื่อ 20 กันยายน
2559.
จาก <http://www.oknation.net/blog/digitalmarketing/2013/01/01/entry-2>.
Jun Sakurada. (2015). **Basic อินโฟกราฟิก**. สำนักพิมพ์ : ไอดีซี พรีเมียร์, บจก. แปลโดย ณิชมน
หิรัญพฤษภ.

Kemmis, S. and McTaggart, R. **The Action Research Planner**. Melbourne : Deakin
University Press. 1998. [Online]. Available from
http://dcms.thailis.or.th/object2/36/html_metadata/36_268.xml [access 22
September 2012,

ภาคผนวก
กิจกรรมการดำเนินการวิจัย

สำรวจข้อมูลเบื้องต้นในตำบลบึงกระจับ อำเภอเวียงบุรี

ตำบล บึงกระจับ อำเภอเวียงบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 9 หมู่บ้าน ครั้วเรือนทั้งหมด 959 ครั้วเรือน ครั้วเรือนเกษตรกร 882 ครั้วเรือน (คิดเป็นร้อยละ 93 ของครั้วเรือนทั้งหมด) พื้นที่ทั้งหมด 42,725 ไร่ พื้นที่การเกษตร 39,040 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 91 ของพื้นที่ทั้งหมด) โดยแบ่งเป็นพื้นที่นา 29,120 ไร่ พื้นที่ไร่ 9,610 ไร่ พืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ 310 ไร่ และพื้นที่การเกษตรอื่น ๆ - ไร่ กลุ่มเกษตรกร - กลุ่ม กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 9 กลุ่ม กลุ่มยุวเกษตรกร - กลุ่ม และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ 5 กลุ่ม

ในส่วนของสภาพดินมีอยู่ 7 ชุดหน่วยดิน พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะสมกับการปลูกข้าว ข้าวโพด รองลงมาได้แก่ ถั่วเขียว และงา ตามลำดับ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม 29,120 ไร่ ที่ราบและที่ดอน 9,610 ไร่ ของตำบล แม่น้ำป่าสักกรมระยะทางยาว 5 กิโลเมตร นอกจากนั้นยังมีคลองธรรมชาติ 2 สาย หนองน้ำ บึงและสระสาธารณะ 4 แห่ง กระจายอยู่ทั่วไป ในส่วนของการคมนาคม มีถนนลาดยาง ค.ส.ล. ลูกกรัง เข้าถึงทุกหมู่บ้าน และหมู่ที่ 4 ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ห่างจากที่ว่าการอำเภอเวียงบุรีประมาณ 12 กิโลเมตร

สภาพการเพาะปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลักและมีการปลูกพืชผัก พืชไร่ ฤดูแล้งในพื้นที่นา นอกจากนั้น ยังมีการเพาะปลูกพืชที่หลากหลาย เช่น การทำสวนไม้ผล การปลูกไม้ยืนต้น การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่และไก่พันธุ์เนื้อ และการเลี้ยงปลา เป็นต้น ซึ่งการทำสวนไม้ผลนั้น ข้าวเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล และมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาเป็นสินค้าที่มีคุณภาพและปริมาณรองรับความต้องการของตลาดได้ สำหรับพืชอื่น ๆ ข้าวโพดฤดูแล้ง และพืชผักชนิดต่าง ๆ ถือเป็นพืชที่ทำรายได้ให้เกษตรกรที่สำคัญ นอกจากนั้น ยังมีการขุดบ่อเลี้ยงปลา จำนวน 60 ครั้วเรือน 185 บ่อ พื้นที่รวม 210 ไร่

ในปัจจุบันการเพาะปลูกพืชของเกษตรกรตำบล บึงกระจับ มีลักษณะการผลิตเพื่อการค้าเป็นหลัก มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่การใช้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและรายได้ โดยทำปัจจัยภายนอก เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี เครื่องจักรกล และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการผลิตทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น มีการใช้ปัจจัยการผลิตเกินความสามารถของทรัพยากรผลิตที่มีอยู่ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรเสื่อมโทรม รวมทั้งมีสารเคมีตกค้างไปกับผลผลิต

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

1. ข้อมูลทางการภาพ

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

(1) ที่ตั้งตำบล บึงกระจับ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือ ของอำเภอวิเชียรบุรี ห่างออกไปประมาณ 12 กิโลเมตร

มีพื้นที่ 79 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ป่าไม้ 25 ตารางกิโลเมตร

(2) อาณาเขต

ทิศเหนือติดต่อกับ ตำบลกันจู้ ตำบลบึงสามพัน

ทิศใต้ติดต่อกับ ตำบลท่าโรง

ทิศตะวันออกติดต่อกับ ตำบลโคกปรัง

ทิศตะวันตกติดต่อกับ ตำบลสามแยก

1.2 ภูมิประเทศและอากาศ

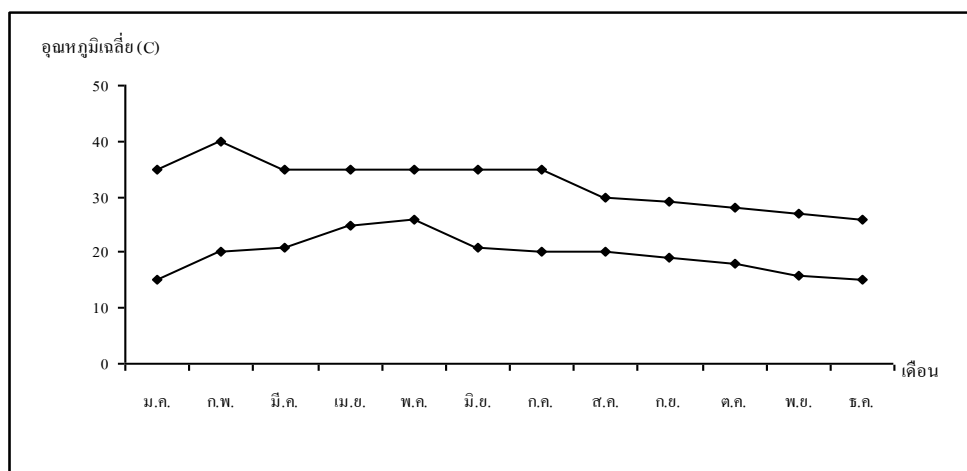
(1) ภูมิประเทศ

ประเภท	หมู่ที่ (ระบุ)	จำนวน (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
ที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง	2,3,4,5,6,7,9	34,500	80
ที่ราบ / เนิน น้ำท่วมไม่ถึง	1,2,3,4,5,6,7,9	6,469	15
ภูเขาสูง	8	2,156	5
รวม			100

(2) ภูมิอากาศเฉลี่ยในรอบ 5 ปี

แผนสถิติที่ 1 กราฟเส้นตรงแสดงอุณหภูมิสูงสุดและต่ำสุด เฉลี่ยในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2547 – 2551)

สถานีอุตุนิยมวิทยาอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

จากแผนสถิติที่ 1 สามารถวิเคราะห์สภาพภูมิอากาศของตำบล บึงกระจับ

ฤดู	อยู่ระหว่างเดือนใดในรอบปี		อุณหภูมิ (เฉลี่ย)	
	เดือน	เดือน	สูงสุด	ต่ำสุด
ร้อน	มีนาคม	เมษายน	36.60	26.7
ฝน	พฤษภาคม	สิงหาคม	219.62	4.82
หนาว	ธันวาคม	มกราคม	19.33	18.93

1.3 แหล่งน้ำและปริมาณน้ำในรอบปี ปริมาณน้ำฝน

(1) แหล่งน้ำและปริมาณน้ำในรอบปี

1. แหล่งน้ำธรรมชาติ

ประเภทแหล่งน้ำ (ชื่อ)	ที่ตั้ง / ไหลผ่าน (หมู่ที่)	ใช้ประโยชน์ สำหรับ (ระบุ)	สภาพการใช้งาน	
			ใช้ได้ตลอดปี	ใช้ได้เฉพาะฤดูกาล
แม่น้ำป่าสัก	6,7	ทำนา, ปลูกไร่	/	
บึงกระจับ	6,5	ทำนา, ปลูกไร่	/	
ห้วยลำพุด	4,7	ทำนา	/	
ห้วยไผ่	2,4,5,7	ทำนา		/
ห้วยคลองแค	6	ทำนา		/
ห้วยกุดตาบ่อง	2,3,4,7	ทำนา		/
คลองไต่ตะโก	2,3,4,9	ทำนา		/
ปึกหวาย	2,3,4,7,9	ทำนา		/

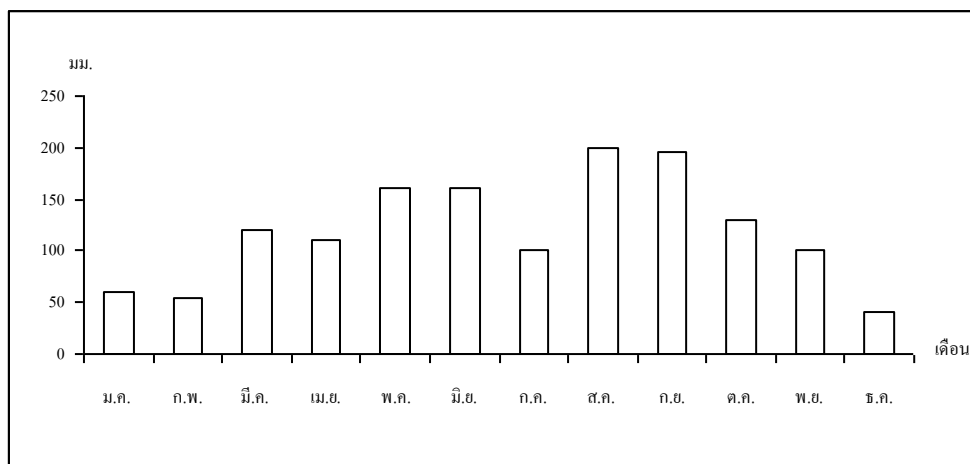
2. แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ประเภทแหล่ง	จำนวน	ที่ตั้ง / ไหลผ่าน	ใช้ประโยชน์	สภาพการใช้งาน
-------------	-------	-------------------	-------------	---------------

น้ำ (ชื่อ)	(แ ห่ ง / สาย)	(หมู่ที่)	สำหรับ (ระบุ)	ใช้ได้ตลอดปี	ใช้ได้เฉพาะ ฤดูกาล
อ่างเก็บน้ำ	1	8	ทำนา,ทำไร่	/	
สระน้ำ	2	3,5,6	ทำนา,อุปโภค	/	
เหมืองฝาย	3	6,7	ทำนา		/
บ่อบาดาล	4	3,5,6,9	อุปโภค,บริโภค	/	
บ่อน้ำตื้น					

3. ปริมาณน้ำฝน

แผนที่สถิติที่ 2 กราฟแท่งแสดงสถิติน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2547 – 2551)

จากแผนที่สถิติที่ 4 สามารถวิเคราะห์ปริมาณน้ำฝนของตำบล บึงกระจับ

ความรุนแรง	ปริมาณที่วัดได้ (มม.)	ช่วงเดือนใด (ระบุ)
หนัก	219.62	สิงหาคม
ปานกลาง	168.5	พฤษภาคม
เบาบาง	4.82	มกราคม

1.4 เส้นทางคมนาคม

ชื่อถนน	ระยะทาง (กม.)	ชนิดของถนน (ลาดยาง ฯลฯ)	สภาพการใช้ (ทุก ฤดูกาล / เดือนใด)
1. ถนนเชื่อมระหว่างตำบล / อำเภอ (ระบุจากไหนถึงไหน)			

ชื่อถนน	ระยะทาง (กม.)	ชนิดของถนน (ลาดยาง ฯลฯ)	สภาพการใช้ (ทุกฤดูกาล / เดือนใด)
ถนนสายตำบลบึงกระจับถึงตำบลท่าโรง หมู่ 1 – 9	12	ลาดยาง	ทุกฤดูกาล
ถนนสายตำบลบึงกระจับถึงตำบลโคกปรัง หมู่ 1 -9	8	ลาดยาง	ทุกฤดูกาล
2. ถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน (ระบุจากไหนถึงไหน)			
ถนนจากหมู่ 1 – 2	2	ลาดยาง	ทุกฤดูกาล
ถนนจากหมู่ 2 – 7	4	ลาดยาง	ทุกฤดูกาล
ถนนจากหมู่ 2,3,9,4,5	6	ลาดยาง	ทุกฤดูกาล
ถนนจากหมู่ 5 – 8	5	ลูกรัง	ทุกฤดูกาล
ถนนจากหมู่ 4 – 6	4	ลูกรัง	ทุกฤดูกาล
3. ถนนเพื่อการขนส่งผลผลิต (ระบุจากไหนถึงไหน)			
ถนนจาก 1,2,3,4,5,6,7,8,9 ถึงตำบลท่า โรง	26	ลาดยาง - ลูกรัง	ทุกฤดูกาล

1.5 ข้อมูลสาธารณูปโภค (ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์)

ประเภท / ลักษณะการใช้	ปีที่เริ่มใช้	การใช้ประโยชน์	
		ส่ ว น ตั ว (ครัวเรือน)	ส่วนรวม (แห่ง)
1. ประปา			
1.1 ประปาภูมิภาค			
1.2 ประปาหมู่บ้าน			
1.3 ถัง คสล. / ถัง เหล็กทุกชนิด	2529	891	5
2. ไฟฟ้า			
2.1 ไฟฟ้าแรงสูง			
2.2 ผลิตไฟฟ้าใช้เอง	2515	1,025	1
2.3 อยู่ในเขตจ่ายไฟฟ้า แต่ไม่มีไฟฟ้าใช้			
2.4 อยู่นอกเขตจ่ายไฟฟ้า และไม่มีไฟฟ้า			

ใช้			
3. โทรศัพท์			
3.1 โทรศัพท์สาธารณะ	2538		45
3.2 โทรศัพท์ตามสาย	2538	99	

1.6 กลุ่มชุดดิน ความเหมาะสมของดิน และข้อจำกัดของดิน

กลุ่มชุดดิน (ระบุ)	พื้นที่ (ไร่)	รื้อ ย ละ	ความเหมาะสมของกลุ่มชุดดินสำหรับพืช (ระบุสัญลักษณ์)					
			ข้าว	พืชไร่	ไม้ผล	อ้อย	อื่น ๆ ระบุ	ป่าไม้
ชุดที่ 4,7,16,17,21	11,250	29	1	2 s	3 f	3 f		
ชุดที่ 36	15,030	39	1	1 q	3 f	3 d		
ชุดที่ 47,B,C,D	7,890	20	3	1 q	3 f	3 d		
ชุดที่ 59	4,560	12	1	3 f	3 f	3 d		
	5,457	19.05	1	3 f	3 f	3 d		

หมายเหตุ ตัวเลขและตัวอักษรต่าง ๆ ในตารางชั้นความเหมาะสมของกลุ่มดินสำหรับพืชมีความหมายดังนี้

ความลาดชัน

- B หมายถึง ดินมีความลาดชัน 2 – 5%
- C หมายถึง ดินมีความลาดชัน 5 – 12%
- D หมายถึง ดินมีความลาดชัน 12 – 20%

ความเหมาะสมของดิน

- 1 หมายถึง ชั้นความเหมาะสมที่ 1 ซึ่งเป็นดินที่มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชที่กำหนดไว้ในตาราง
- 2 หมายถึง ชั้นความเหมาะสมที่ 2 ซึ่งเป็นดินที่ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชที่กำหนดไว้ในตาราง

3 หมายถึง ชั้นความเหมาะสมที่ 3 ซึ่งเป็นดินที่ไม่มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชที่กำหนดไว้ในตาราง

ข้อจำกัดของดิน

s หมายถึง ดินมีเนื้อดินหรือโครงสร้างไม่เหมาะสม

q หมายถึง ดินมีเศษหินหรือลูกรังปะปนมากหรือเป็นดินตื้น

w หมายถึง ดินมีปัญหาขาดน้ำในฤดูเพาะปลูก ถ้าใช้ทำนาหรือปลูกผัก

d หมายถึง ดินมีปัญหาการระบายน้ำไม่ดีหรือระบายน้ำมากเกินไป

t หมายถึง สภาพภูมิประเทศไม่เหมาะสม

f หมายถึง มีปัญหาน้ำท่วมหรือน้ำป่า ทำให้เสียหายในฤดูฝน

1.7 ความเหมาะสมของดินในการปลูกพืช

(1) ข้าว

1. กลุ่มชุดดินที่มีความเหมาะสมกับการปลูกข้าว แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่

- กลุ่มชุดดินที่มีความเหมาะสม ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 4,7,16,21,59 มีพื้นที่รวม 15,810 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ทำนาและปลูกพืชฤดูแล้ง บางแห่งยกทรงปลูกไม่ผลและพืชผัก

- กลุ่มชุดดินที่มีความเหมาะสมแต่เนื้อดิน หรือโครงสร้างของดินมีปัญหาการระบายน้ำดิน ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 17 มีพื้นที่ 217 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.76 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ทำนาและปลูกพืชฤดูแล้ง

(2) พืชไร่

1. กลุ่มชุดดินที่มีความเหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่

- กลุ่มชุดดินที่มีความเหมาะสม ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 36,47,B,C มีพื้นที่รวม 10,314 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27 ของพื้นที่ทั้งหมด ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ ไม่ผลและพืชผัก

- กลุ่มชุดดินที่มีความเหมาะสมแต่เนื้อดิน หรือโครงสร้างของดินไม่เหมาะสม ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 36,47,C,D มีพื้นที่ 4,310 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ทำนา แต่มีปัญหาสภาพภูมิประเทศไม่เหมาะสม มีความลาดชันของพื้นที่ 5 – 12%

2. กลุ่มชุดดินที่มี ไม่ค่อยเหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ “ไม่มี”

3. กลุ่มชุดดินที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ เนื่องจากมีปัญหาน้ำท่วมหรือน้ำป่า ทำให้เสียหายในฤดูฝน แต่สามารถปลูกพืชไร่ฤดูแล้งได้ คือ กลุ่มชุดดินที่ 3,4,6,7,15,17 และ 21 มีพื้นที่รวม 27,184 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 94.09 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกข้าวฤดูนาปีและปลูกพืชฤดูแล้ง บางแห่งยกทรงปลูกไม่ผลพืชผัก

(3) ไม้ผล

1. กลุ่มชุดดินที่มีความเหมาะสมกับการปลูกไม้ผล แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่
- กลุ่มชุดดินที่มีความเหมาะสม ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 28 และ 28B มีพื้นที่รวม 1,402 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.89 ของพื้นที่ทั้งหมด ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ ไม้ผล และพืชผัก

- กลุ่มชุดดินที่มีความเหมาะสมแต่เนื้อดิน หรือโครงสร้างของดินไม่เหมาะสม ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 36B มีพื้นที่ 59 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.20 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ทำนาแต่มีปัญหาสภาพภูมิประเทศไม่เหมาะสม มีความลาดชันของพื้นที่ 2 – 5%

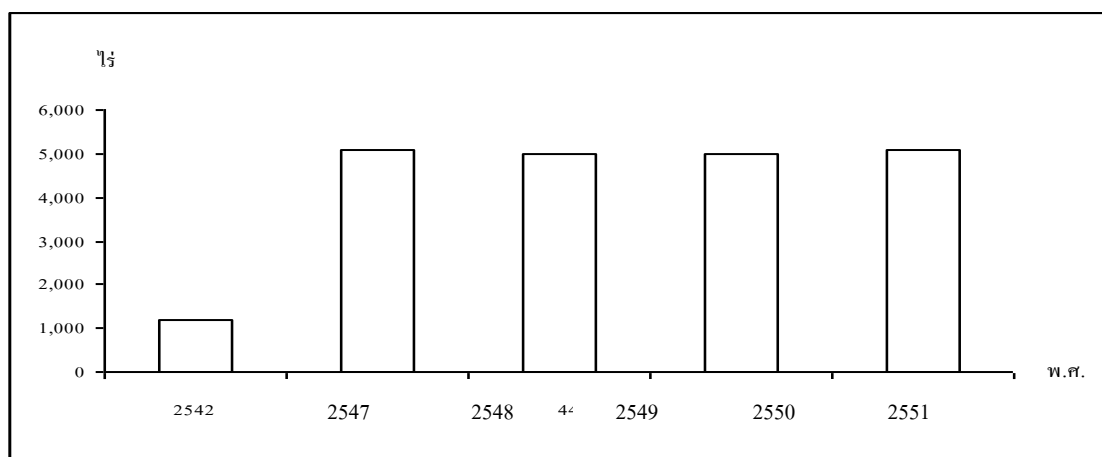
2. กลุ่มชุดดินที่มี ไม่ค่อยเหมาะสมกับการปลูกไม้ผล “ไม่มี”

3. กลุ่มชุดดินที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกไม้ผล เนื่องจากมีปัญหา น้ำท่วมหรือน้ำป่า ทำให้เสียหายในฤดูฝน แต่สามารถปลูกพืชไร่ฤดูแล้งได้ คือ กลุ่มชุดดินที่ 3,4,6,7,15,17 และ 21 มีพื้นที่รวม 27,184 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 94.09 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกข้าวฤดูนาปีและปลูกพืชฤดูแล้ง บางแห่งยกร่องปลูกไม้ผลพืชผัก

1.8 ภัยธรรมชาติ

1. น้ำท่วม

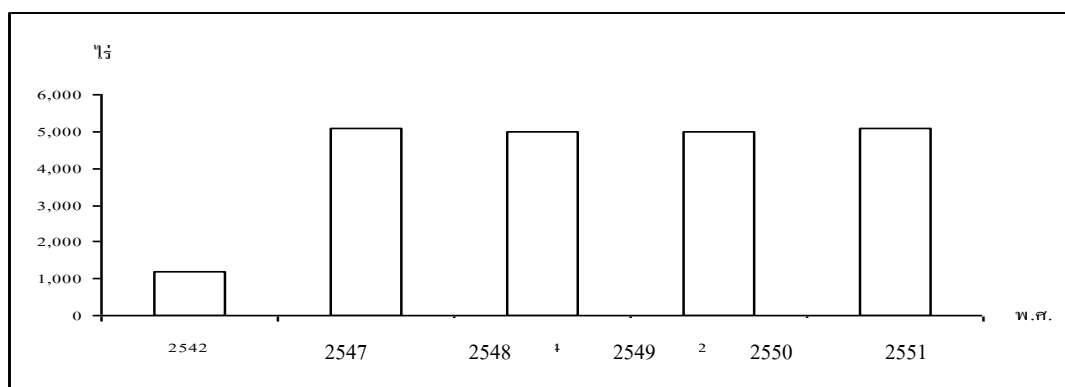
แผนสถิติที่ 3 กราฟแท่งแสดงสถิติพื้นที่การเกษตรประสบภัยน้ำท่วมในรอบ 5 ปี

จากแผนสถิติที่ 3 ปี พ.ศ. 2548 มีพื้นที่การเกษตรที่ประสบภัยน้ำท่วมสูงสุดในรอบ 5 ปี เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม อยู่ติดกับแม่น้ำป่าสัก ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมในฤดูฝนเกือบทุกปี

2. ฝนแล้ง

แผนสถิติที่ 4 กราฟแท่งแสดงสถิติพื้นที่การเกษตรที่ประสบภัยแล้งในรอบ 5 ปี

จากแผนสถิติที่ 4 ปี พ.ศ. 2548 มีพื้นที่การเกษตรที่ประสบภัยแล้งสูงสุดในรอบ 5 ปี เนื่องจากในปีดังกล่าวเกิดฝนทิ้งช่วงระหว่างเดือน มิถุนายน ถึงเดือน กรกฎาคม ประกอบกับบริเวณพื้นที่ที่ประสบภัยแล้งดินมีการระบายน้ำปานกลางถึงดี มีหน้าดินตื้น บางแห่งมีการชะล้างพังทลายของดินสูง อันเนื่องมาจากการทำเกษตรกรรมอย่างไม่ถูกวิธี

2. ข้อมูลชีวภาพ

2.1 การใช้ที่ดินและการยึดครอง

(1) การใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ	ผู้ถือครอง (ถ้ามี)	
			ครัวเรือน	คน
พื้นที่อยู่อาศัย	110	0.2	-	-
พื้นที่การเกษตร	39,150	91	-	-
พื้นที่สาธารณะ / ใช้ประโยชน์ร่วมกัน	170	0.4	-	-
พื้นที่รกร้างว่างเปล่า / ป่า	3,575	8.2	-	-
แหล่งน้ำ	120	0.2	-	-
อื่น ๆ			-	-
รวมพื้นที่ทั้งหมด	43,125	100	-	-

(2) พื้นที่การเกษตรแยกเป็นรายหมู่บ้าน

หมู่ที่	พื้นที่การเกษตร (ไร่)					ที่อยู่อาศัย	ที่ป่า	ที่สาธารณะ	อื่น ๆ
	ที่นา	ที่ไร่	ที่สวน	ที่เลี้ยงสัตว์	ที่ประมง				
1	3,500	1,500	15	240	5	20	120	70	-
2	4,320	900	18	150	7	10	85	50	-
3	3,850	510	7	-	8	15	100	25	-
4	4,600	1,250	29	-	9	13	90	-	-
5	4,000	1,710	30	-	10	10	85	-	-
6	2,800	500	95	-	25	12	30	-	-

7	3,200	250	12	-	8	9	100	-	-
8	1,320	2,500	12	180	3	11	210	-	-
9	1,730	490	10	70	10	10	50	25	-
รวม	29,120	9,610	225	640	85	110	2,760	170	-
คิดเป็นร้อยละ	68	23	0.5	1.5	0.2	0.3	6	4	-

2.2 การปลูกพืช

(1) การเพาะปลูกข้าว พืชไร่ พืชผัก ไม้ดอกและไม้ประดับ

ชื่อพืช	เนื้อที่เพาะปลูก		ผลผลิต		
	ไร่	คิดเป็นร้อยละ	รวม	ต่อไร่	หน่วย
ข้าวนาปี	29,120	75	16,016,000	550	4.20
พืชไร่ (ระบุ)	9,610	25	7,207,500	750	2.50
พืชไร่อื่น ๆ (รวม)					
พืชผักกินใบ					
พืชผักอื่น ๆ					
ไม้ดอกและไม้ประดับ					
การเพาะปลูกพืชอื่น ๆ					
รวม	38,730	100			

(2) การเพาะปลูกข้าว พืชไร่ พืชผัก ไม้ดอกและไม้ประดับ

ชื่อพืช	เนื้อที่เพาะปลูก		ผลผลิต		
	ไร่	คิดเป็นร้อยละ	รวม	ต่อไร่	หน่วย
ข้าวนาปี	11,648	67	6,056,960	520	4
พืชไร่ (ระบุ)					
ถั่วเขียว	5,420	31	894,300	165	14

พืชผักกินใบ					
พืชผักอื่น ๆ	310	2	527,000	1,700	6
ไม้ดอกและไม้ประดับ					
การเพาะปลูกพืชอื่น ๆ					
รวม	17,378	100			

(3) ไม้ผล ไม้ยืนต้น (ที่ยืนต้นระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2551)

ชื่อพืช	เนื้อที่เพาะปลูก		ผลผลิต		
	ไร่	คิดเป็นร้อยละ	รวม	ต่อไร่	หน่วย
1. สวนเดี่ยว					
1.1 ไม้ผล (ระบุ)					
- มะม่วง	50	22	175	3,500	
- มะขาม	35	16	87.5	2,500	
1.2 ไม้ยืนต้น					
สัก					
สะเดา					
ไม้ยืนต้นอื่น ๆ (รวม)					
2. สวนแซม (ระบุพืชหลัก)					
สวนแซมอื่น ๆ (รวม)					
3. สวนผสม	140	62	450	2,000	
รวม	225	100	712.5	8,000	

(4) การเลี้ยงปศุสัตว์ และแมลงเศรษฐกิจ (มีการเลี้ยงระหว่าง 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2551)

ชื่อปศุสัตว์	ปริมาณการผลิตระหว่าง 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2551			
	เลี้ยงไว้เพื่อใช้ส่วนตัว		เลี้ยงไว้เพื่อจำหน่าย	
	จำนวน	หน่วย	จำนวน	หน่วย
โคเนื้อ			520	12,000
โคนม				
กระบือ				
สุกร			150	3,500
ไก่เนื้อ				
ไก่ไข่				
ไก่พื้นเมือง			15,200	80
เป็ด				
ห่าน				
สัตว์ปีกอื่น ๆ				
รังไหม				
น้ำผึ้ง				
อื่น ๆ ระบุ.....				

(5) การเลี้ยงสัตว์น้ำ (มีการเลี้ยงระหว่าง 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2551)

ลักษณะการเลี้ยง	เนื้อที่เพาะเลี้ยง		ปริมาณการผลิตระหว่าง 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2551	
	จำนวน	หน่วย	จำนวน	หน่วย
ในกระชัง		กระชัง		

ในบ่อ	210	ไร่	151 9yo	40
ในนา				
ในร่องสวน				
อื่น ๆ ระบุ.....				

2.3 ระบบการผลิตพืช

ระบบการผลิตพืช	จำนวนพื้นที่ปลูก (ไร่)	ที่ตั้งพื้นที่ทำการเพาะปลูก (ระบุหมู่ที่)
1. ข้าวนาปี	29,120	1 – 9
2. ข้าวนาปีตามด้วยข้าวนาปรัง	11,648	3,4,5,6,7
3. ข้าวนาปีตามด้วยพืชไร่		
4. ข้าวนาปีตามด้วยพืชผัก ฯลฯ		
5. พืชไร่บางฤดู	9,610	1,2,4,5,8,9
6. พืชไร่ตลอดปี		
7. พืชไร่ฤดูฝนตามด้วยพืชผัก		
8. ไม้ผล – ไม้ยืนต้น		
9. ไม้ผล – ไม้ยืนต้นแซมด้วยพืชไร่และพืชผัก		
10. พืชผักฤดูฝน		
11. พืชผักตลอดปี		
12. ไม้ดอกไม้ประดับบางฤดู		
13. ไม้ดอกไม้ประดับตลอดปี		
14. อื่น ๆ ระบุ.....		
รวม	50,378	1 - 9

2.4 ปฏิทินกิจกรรมในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

ชนิดพืช	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค
1. ข้าว						←					→	
2. ข้าวนาปรัง	←	→									←	→
3. พืชไร่ รุ่นที่ 1			←					→				
4. พืชไร่ รุ่นที่ 2												
5. พืชไร่ฤดูแล้ง	←	→									←	→
6. พืชผักฤดูฝน												
7. พืชผักฤดูแล้ง	←	→			→							
8. ไม้ดอกไม้ประดับ												
9. ไม้ผล – ไม้ยืนต้น												
10. อื่น ๆ ระบุ												
11. โค – กระบือ	←											→
12. สุกร	←											→
13. สัตว์ปีกเพื่อการค้า												
14. สัตว์น้ำ	←											→
15. อื่น ๆ ระบุ												

2.5 เทคโนโลยีการผลิตพืช

ชนิดพืช	การใช้เทคโนโลยี (ร้อยละของแต่ละกิจกรรม)					
	การใช้พันธุ์พืช		การใช้ปุ๋ยเคมี		การใช้สารเคมี	
	ส่งเสริม	อื่น ๆ	ใช้	ไม่ใช้	ใช้	ไม่ใช้

ข้าว	60	40	75	25	80	20
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	100	-	100	-	-	-
(พืชอื่น ถ้ามีใส่มาด้วย)						

2.6 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	สถานที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว (ระบุ)
1. บึงกระจับ	หมู่ 4 ต.บึงกระจับ

2.7 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางการเกษตร

ลำดับที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	สถานที่ตั้ง
1	ไม่มี	ไม่มี

3. ข้อมูลทางเศรษฐกิจ

3.1 สิทธิในที่ดินทำกินและที่สาธารณะ

(1) การถือครองที่ดิน

หมู่ที่	จำนวนพื้นที่ (ไร่)			จำนวนผู้ถือครอง (ครัวเรือน)		
	ของตนเอง	เช่า	อื่น ๆ	ของตนเอง	เช่า	อื่น ๆ
1	4,536	504	200	125	-	
2	4,729	566	280	129	-	
3	3,951	439	160	103	-	
4	5,016	885	122	175	-	
5	5,696	364	220	129	-	
6	3,226	206	85	77	-	
7	2,951	328	183	65	-	
8	3,654	192	2,175	29	-	
9	2,160	90	150	65	-	
รวม	35,919	3,574	3,575	897	62	-

(2) การถือครองที่ดิน

ประเภท	จำนวนพื้นที่		จำนวนผู้ถือครอง	
	ครัวเรือน	คิดเป็นร้อยละ	ครัวเรือน	คิดเป็นร้อยละ
1. เพื่อการเกษตร				
- ของตนเอง	706	80	706	80

- เช่า	176	20	176	20
- อื่น ๆ				
2. นอกการเกษตร				
- ของตนเอง				
- เช่า				
- อื่น ๆ				

(3) ที่ดินสาธารณะของตำบล จำนวน 170 ไร่

แปลงที่	เนื้อที่	ที่ตั้ง (ระบุหมู่ที่)	การใช้ประโยชน์ (ระบุ)
1	70	หมู่ 1	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์
2	50	หมู่ 2	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์
3	25	หมู่ 3	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์
4	25	หมู่ 9	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

3.2 จำนวนสมาชิกและแรงงาน

หมู่ที่	ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	ประชากรทั้งหมด		แรงงานภาค การเกษตร	
			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
1	132	123	372	558	133	284
2	134	126	344	516	208	379
3	109	102	264	396	180	258
4	189	183	500	750	240	582
5	137	129	300	450	215	320
6	80	53	106	159	82	110
7	70	68	108	162	85	148
8	34	29	80	121	52	92
9	74	69	170	255	125	188

รวม	959	882	2,244	3,367	1,320	2,361
-----	-----	-----	-------	-------	-------	-------

3.3 ขนาดการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรผู้ถือครองที่ดิน (ครัวเรือน)				
	< 5 ไร่	> 5 ถึง 10 ไร่	> 10 ถึง 20 ไร่	> 20 ถึง 50 ไร่	> 50 ไร่
1	17	28	65	13	-
2	12	61	32	18	3
3	9	35	52	6	-
4	12	65	68	39	9
5	9	53	46	18	3
6	6	7	24	12	4
7	4	31	20	8	5
8	3	12	9	5	-
9	15	20	28	4	2
รวม	87	312	344	113	26
ร้อยละ	10	35	39	13	3

3.4 ข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อคน ต่อปีของประชากร

หมู่ที่	ครัวเรือนทั้งหมด	รายได้เฉลี่ย/คน/ปี (ครัวเรือน)
---------	------------------	--------------------------------

		ต่ำกว่า 20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท
1	132	115	17
2	134	119	15
3	109	88	21
4	189	165	24
5	137	118	19
6	80	68	12
7	70	61	9
8	34	28	6
9	74	63	11
รวม	959	825	134
คิดเป็นร้อยละ	100	86	14

3.5 อาชีพหลักของเกษตรกร

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตร (ครัวเรือน)					
	พืช	สัตว์	ประมง	ไร่นาสวนผสม	แปรรูป	ภาคการเกษตรอื่น ๆ
1	95	13	-	5	-	7
2	108	12	-	4	-	2
3	95	7	-	-	-	-
4	135	25	5	7	5	5
5	105	10	-	8	6	-
6	33	6	4	10	-	-
7	50	3	2	4	-	-
8	20	7	-	-	-	-
9	47	14	4	4	-	-
รวม	692	97	15	46	11	14

3.6 เป้าหมายของการทำฟาร์ม

หมู่ที่	เป้าหมายหลักของการทำฟาร์ม (ครัวเรือน)
---------	---------------------------------------

	เพื่อการยังชีพ	เพื่อการค้า
1	25	15
2	31	10
3	28	8
4	33	7
5	29	8
6	38	10
7	42	12
8	12	5
9	19	11
รวม	257	86
ร้อยละ	75	25

3.7 สัตว์ใช้งาน เครื่องจักรกลการเกษตรและปัจจัยการผลิต

ประเภท	จำนวนครุฑเรือนที่มีใช้ ส่วนตัว	รวมทั้งสิ้น
สัตว์ใช้งานระบุ.....		ตัว
สัตว์ใช้งานระบุ.....		ตัว
รถแทรกเตอร์	90	90 คัน
รถไถเดินตาม	430	430 คัน
เครื่องสูบน้ำ	125	125 เครื่อง
เครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืช	135	142 เครื่อง
เครื่องนวดข้าว	15	15 เครื่อง
ฯลฯ		

3.8 ต้นทุนการผลิต ผลผลิตเฉลี่ย และราคาด้านการปลูกพืช เลี้ยงปศุสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ประเภท	ต้นทุนการผลิต บาท/หน่วย	ผลผลิตเฉลี่ย จำนวน/หน่วย	ราคา บาท/หน่วย	รายได้ บาท/หน่วย
--------	----------------------------	-----------------------------	-------------------	---------------------

1. พืช	บาทต่อไร่	ก.ก. ต่อไร่	บาทต่อ ก.ก.	บาทต่อไร่
ข้าวนาปี	1,828	550 / ไร่	5	2,750
ข้าวนาปรัง	1,343	520 / ไร่	4	2,080
2. ปศุสัตว์	1,900	65 / กก. / ตัว	40	2,600
3. ประมง	13,000	1,500	20	30,000

3.9 การรวมกลุ่มเกษตรกรและเงินทุนของกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม	สถานที่ตั้ง (ระบุมุที่)	จำนวน สมาชิก ปัจจุบัน	ทุนเดิม (บาท)	ทุนปัจจุบัน (บาท)	ลักษณะกิจกรรม (ระบุ)
แม่บ้านเกษตรกร	ม. 1 – 9	150	30,000	40,000	การแปรรูป
กลุ่มประมง	ม. 6	20	10,000	20,000	เพาะเลี้ยง,จำหน่าย
กลุ่มทำนา	ม. 6	50	20,000	30,000	รวมกลุ่มจำหน่าย
กลุ่มพืชผัก	ม. 6	35	5,000	7,000	รวมกลุ่มจำหน่าย
กลุ่มผลิตพันธุ์ข้าว	ม. 6	25	30,000	8,000	พัฒนาคุณภาพข้าว
ชุมชน					
รวม					

3.10 ผลิตภัณฑ์หลักของตำบล

ลำดับที่	ชื่อผลิตภัณฑ์	ปริมาณการผลิตต่อปี		มูลค่า (บาท)
		จำนวน	หน่วย	
1	ทอดผ้าไหม,ผ้าฝ้าย	15	1,200	18,000

3.11 สถาบันและแหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตร

ประเภท	สถานที่ตั้ง (กรณีที่ตั้งใน ตำบล)	จำนวนสมาชิก (คน)
ธนาคารพาณิชย์		
ธนาคารออมสิน		
ธ.ก.ส.		
สหกรณ์การเกษตร		
กองทุนเงินล้าน	ม. 1 – 9	3,890
ธนาคารหมู่บ้าน		
ฯลฯ		

4. ข้อมูลทางสังคม

4.1 ประวัติและข้อมูลทั่วไปของตำบล

1. ตำบล บึงกระจับ อำเภอวิเชียรบุรี จัดตั้งตามพระราชบัญญัติ ลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แยกจากตำบลโคกปรัง กำนันคนแรกชื่อ นายทวี ทองสนธิ์

2. ตำบล บึงกระจับ ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน ดังนี้

1. หมู่ที่ 1 บ้านเกาะบรเพ็ด มีประชากร 930 คน 132 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 123 ครัวเรือน

2. หมู่ที่ 2 บ้านเกาะบรเพ็ด มีประชากร 860 คน 134 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 126 ครัวเรือน

3. หมู่ที่ 3 บ้านโคกปรือ มีประชากร 660 คน 109 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 102 ครัวเรือน

4. หมู่ที่ 4 บ้านบึงกระจับ มีประชากร 1,250 คน 189 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 183 ครัวเรือน

5. หมู่ที่ 5 บ้านบึงกระจับ มีประชากร 750 คน 137 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 129 ครัวเรือน

6. หมู่ที่ 6 บ้านวังทอง มีประชากร 265 คน 80 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 53 ครัวเรือน

7. หมู่ที่ 7 บ้านระนามสวนหมาก มีประชากร 270 คน 70 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 68 ครัวเรือน

8. หมู่ที่ 8 บ้านเตาถ่าน มีประชากร 201 คน 34 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 29 ครัวเรือน

9. หมู่ที่ 9 บ้านโคกสามัคคีมีประชากร 425 คน 74 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 69 ครัวเรือน

3. ตำบล บึงกระจับ มีประชากรรวมทั้งสิ้น 5,611 คน 959 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 882 ครัวเรือน

4. กลุ่มคนกลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้านในตำบล บึงกระจับ มาจาก ลำปาวมาศ จ. บุรีรัมย์

5. เหตุผลที่อพยพมาจัดตั้งหมู่บ้านในตำบล บึงกระจับ เพราะ แหล่งอุดมสมบูรณ์

6. ชื่อตำบล บึงกระจับ มีความหมายว่า มีบึงอยู่กลางตำบลและมีอีกามาเกาะเป็นจำนวนมาก

7. มีพื้นที่ทั้งหมด 79 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ป่าไม้ 25 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 4,5 และหมู่ที่ 8

4.2 การศึกษาและวัฒนธรรม

(1) การศึกษาในระบบ

1. ระดับการศึกษาของประชากร

หมู่ที่	จำนวนคนที่อยู่ในวัยเรียน						
	อนุบาล	ประถมศึกษ า	มัธยมฯ	อาชีวฯ	ปริญญาตรีหรือสูง กว่า	ไม่ได้เรียน	รวม
1	25	35	12	4	2	33	111
2	30	45	10	7	4	43	139
3	20	35	20	6	2	38	121
4	19	38	25	10	3	51	146
5	15	22	25	8	5	49	124
6	12	21	19	9	3	28	92
7	11	19	13	-	2	19	64
8	9	12	15	-	2	15	53
9	18	21	17	8	4	21	89
รวม	159	248	156	52	27	297	939

2. สถานศึกษาในตำบล

ชื่อสถานศึกษา (ระบุ)	เพศ			จ ำ น ว น ผู้สอน (คน)	เปิดสอนชั้น ใดถึงชั้นใด
	ชาย	หญิง	รวม		
ร.ร.บึงกระจับ	185	210	395	9	ป.1 – ม. 3
ร.ร.โคกปรือ	168	192	360	7	ป. 1 – ม. 3

(2) การศึกษานอกระบบ

1. การฝึกอบรมทุกสาขาวิชาด้านการเกษตรในปี 2547

ชื่อโครงการ/หลักสูตร	หน่วยงานที่รับผิดชอบ (ระบุ)	สถานที่ฝึกอบรม (ระบุ)	วัน เดือน ปี ที่ ฝึ ก อ บ ร ม (ระบุ)	เป้าหมายผู้ เข้าฝึกอบรม (คน)
การผลิตข้าวชุมชน	กรมส่งเสริม	ศาลากลางบ้าน	ม.ค. – ธ.ค.	50
	กรมส่งเสริม	ศาลากลางบ้าน	ม.ค. – ธ.ค.	80

2. แหล่งบริการด้านวิชาการในตำบล

ประเภท	จำนวน (แห่ง)	สถานที่ตั้ง (ระบุหมู่ที่)
ศูนย์บริการและถ่ายทอดฯ	1	ม. 4 บ้านบึงกระจับ
ห้องสมุด	2	ม. 3,4
ที่อ่านหนังสือพิมพ์		
โรงฝึกงาน/ฝึกอาชีพ		
อื่น ๆ ระบุ		

3. จุดสาธิตด้านการเกษตร

ลำดับ ที่	สาขา/กิจกรรม	ที่ตั้ง		ชื่อวิทยากรเกษตรกร	โทรศัพท์
		เลขที่	หมู่ที่		
1	การจัดไร่นาสวนผสม	39	6	นายเลียม ชนะศักดิ์	
2	การทำประมง		6	นายสะอาด ศรสุรินทร์	
3	กลุ่มแม่บ้าน	100	5	นางสมหมาย แดงคำ	
4	การทำนา	2	6	นายสิงห์ ศรสุรินทร์	

(3) ศาสนา

ศาสนา	จำนวนผู้นับถือ(คน)	จำนวนศาสนสถาน/สถานที่ประกอบพิธีกรรม (แห่ง)
พุทธ	5,611	ม. 1,3,5,6,
คริสต์	-	-
อิสลาม	-	-
ฮินดู	-	-
อื่น ๆ ระบุ	-	-

(4) วัฒนธรรม ประเพณี โบราณวัตถุ โบราณสถานที่สำคัญ

วัฒนธรรมประเพณี (ระบุ)	การละเล่นพื้นเมือง (ระบุ)	โบราณสถานและโบราณวัตถุ
การบวชนาค		
สงกรานต์		

4.3 การรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	สถานที่ตั้ง	จำนวนสมาชิก (คน)	ลักษณะการดำเนินกิจกรรม
การผลิตข้าวชุมชน	ม.6	20	รวมกลุ่ม
การปลูกพืชผัก	ม.6	35	รวมกลุ่ม
กลุ่มทอผ้า	ม.4,5	40	รวมกลุ่ม

สถานการณ์ของชุมชน

3.1 ปัญหาของชุมชน (เรียงลำดับตามความสำคัญ) ระบุชื่อปัญหา

กายภาพ	ชีวภาพ	เศรษฐกิจ	สังคม
1. ดินไม่ดี	1. การปลูกพืช	1. กองทุน	1. การจัดตั้งกลุ่ม
- ดินเสื่อม	- พืชไร่, ข้าว	- ไม่มี	- มี
2. น้ำไม่เพียงพอ	2. การเลี้ยงสัตว์	2. เงินวิสาหกิจชุมชน	2. สถาบันกลุ่ม
- แหล่งน้ำตื้น	- การเลี้ยงโคเนื้อ	- ไม่มี	- กลุ่มแม่บ้าน
3. ภัยธรรมชาติ	3. การเลี้ยงสัตว์น้ำ		
- น้ำท่วม	- การเลี้ยงปลา		
- ฝนแล้ง			
- ศัตรูพืชระบาด			

ลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน (ลำดับจากมากไปหาน้อย)

1. ผลผลิตข้าวตกต่ำ
2. โรคแมลงระบาด
3. ดินเสื่อมสภาพ

3.2 ศักยภาพของชุมชน (ภูมิปัญญาท้องถิ่น จุดขายของท้องถิ่น)

1. สมุนไพร
2. แปรรูปถั่วเหลือง

3.3 วิสัยทัศน์ของชุมชน

(1) ฝันของบุคคล

- มีที่ทำกินเป็นของตนเอง
- มีรายได้ที่มั่นคง
- มีงานที่มั่นคง

(2) ฝันของชุมชน

- อยากให้ผลผลิตราคาสูง
- มีปัจจัยการผลิตราคาต่ำ
- อยากให้เศรษฐกิจดีขึ้นกว่านี้

(3) ฝันที่เป็นไปไม่ได้

- อยากให้มีแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค – บริโภค ใช้ได้ตลอดปี (เพื่อการเกษตร)
- อยากให้ถนนทุกสายมีไฟฟ้า

สังเคราะห์ข้อมูล

4.1 ประวัติการประกอบอาชีพของชุมชน

ในอดีตการประกอบอาชีพของเกษตรกรตำบล บึงกระจับ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านมาเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือน และผลผลิตที่เหลือจะนำไปขายเป็นรายได้เพื่อซื้อปัจจัยในการดำรงชีวิต มีการใช้แรงงานในครัวเรือนและแรงงานสัตว์เป็นหลัก เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเป็นหลักและประกอบกิจกรรมอื่นเป็นรายได้เสริมหรือเป็นแหล่งอาหารเพื่อการบริโภคในครัวเรือน เช่น ทำนาเป็นหลักและประกอบกิจกรรมอื่นเป็นรายได้เสริมหรือเป็นแหล่งอาหารเพื่อการบริโภคในครัวเรือน เช่น การปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น การปลูกพืชผักสวนครัว การปลูกพืชผักและพืชสมุนไพรแบบสวนหลังบ้าน การเลี้ยงสัตว์ปีกเพื่อบริโภค การเลี้ยงสัตว์เล็กเพื่อเป็นเงินออม การเลี้ยงสัตว์ใหญ่เพื่อใช้งานและการเลี้ยงปลาเพื่อเป็นแหล่งอาหาร เป็นต้น กล่าวคือ มีวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจเพื่อการยังชีพหรือเพียงพอและผลผลิตเหลือจึงนำไปจำหน่ายเป็นรายได้ในการดำรงชีวิต

4.2 ลักษณะการผลิต เทคนิค และระบบ

ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน เกษตรกรได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิต จากอดีตที่เคยประกอบอาชีพเกษตรแบบเพียงพอ มีการประกอบกิจกรรมที่มีความหลากหลาย มีกิจ มีใช้ ไม่เป็นหนี้ ชีวิตมีความสุขมาก เป็นการผลิตกิจกรรมการเกษตรเชิงเดี่ยว และพึ่งพากิจกรรมการเกษตรเพียงพอไม่กี่ชนิด โดยมุ่งหวังผลตอบแทนด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก มีการเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีและพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกเป็นหลัก ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงและเกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน กิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นแหล่งอาหารในครัวเรือนหรือรายได้เสริมถูกละเลย ทำให้มีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นในขณะที่รายรับไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน เป็นผลต่อการดำรงชีพและทำให้มีภาระหนี้สินผูกพันเพิ่มขึ้นทุกปี

นอกจากนี้ การใช้ปัจจัยการผลิตในปริมาณที่มากเกินไปจนเกินขอบเขต ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และทำลายความสมดุลของระบบนิเวศเกษตร ส่งผลกระทบต่อแหล่งอาหารตามธรรมชาติในท้องถิ่นรวมทั้งการพัฒนาระบบและรูปแบบการผลิตการเกษตรที่ต้องเผชิญกับปัญหาความไม่สมดุลของธรรมชาติมากขึ้น

4.3 ปัจจัย / เงื่อนไข ในการพัฒนาผลตอบแทนที่ได้

(1) ปัจจัย / เงื่อนไขในการพัฒนา

1. มุ่งเน้นให้เกิดการผสมผสานกิจกรรม / โครงการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จังหวัดบูรณาการ (CEO) และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ลงสู่พื้นที่ในลักษณะของการบูรณาการโดยจะต้องสอดคล้องกับปัญหาและตรงกับความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร รวมทั้งไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกันและกัน

2. มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยมีเกษตรกรและชุมชนเป็นศูนย์กลาง และชุมชนจะต้องเป็นผู้คิด ผู้ทำ และผู้ประเมินผลการกระทำด้วยตนเองทุกขั้นตอน

3. มุ่งเน้นให้ชุมชนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสม (GAP) ไม่ทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และมีความสามารถในการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน

(2) ผลตอบแทนที่ได้

1. มีรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างชุมชนเครือข่ายพัฒนาการเกษตร

2. มีการเชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐ องค์กรเกษตรกร กลุ่มอาชีพ แกนนำ และหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และสนองตอบความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรในชุมชน

3. ชุมชนมีแหล่งความรู้และเทคโนโลยีที่ถูกต้องและเหมาะสม และสามารถนำไปปรับใช้ในการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้และฟื้นฟูทรัพยากรการเกษตร

4. เกิดพื้นที่นาร่องที่เน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกรอันจะเป็นแบบอย่างสำหรับการขยายผลต่อไป

จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวคิด “สวนของกินบ้านเรา สู่ อาหารพื้นเมือง”

จัดกิจกรรม “เรียนรู้อาหารพื้นบ้าน”

